

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
GRUPA AZOTY ZAKŁADY AZOTOWE „PUŁAWY” SPÓŁKA AKCYJNA
za okres 1 stycznia 2016 roku – 31 grudnia 2016 roku

SPIS TREŚCI

1.	Informacje ogólne	5
2.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
3.	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	8
4.	Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	9
5.	Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	10
6.	Opis Grupy Kapitałowej Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.	11
6.1.	Organizacja Grupy Kapitałowej	11
6.2.	Kapitał i akcjonariat Jednostki Dominującej	12
6.3.	Podmioty objęte konsolidacją	13
6.4.	Zakres działalności podmiotów objętych konsolidacją	13
7.	Skład Zarządu Jednostki Dominującej	15
8.	Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej	15
9.	Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
10.	Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
10.1.	Oświadczenie o zgodności	16
10.2.	Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji	16
10.3.	Zasady sporządzenia sprawozdania skonsolidowanego	16
11.	Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	17
12.	Nowe standardy i interpretacje	20
13.	Korekta błędów	21
14.	Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	22
14.1.	Istotność informacji	22
14.2.	Profesjonalny osąd	22
14.3.	Niepewność szacunków	22
15.	Zasady rachunkowości	23
15.1.	Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	23
15.2.	Rzeczowe aktywa trwałe	24
15.3.	Koszty finansowania zewnętrznego	25
15.4.	Nieruchomości inwestycyjne	25
15.5.	Leasing i prawo wieczystego użytkowania gruntu	25
15.6.	Wartości niematerialne	26
15.7.	Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych	27
15.8.	Instrumenty finansowe	27
15.9.	Wbudowane instrumenty pochodne	30
15.10.	Zapasy i prawa majątkowe	30
15.11.	Należności handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe należności	33
15.12.	Pozostałe aktywa finansowe	34
15.13.	Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	34
15.14.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	34
15.15.	Kapitał własny	35
15.16.	Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	35
15.17.	Zobowiązania handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe zobowiązania	35
15.18.	Rezerwy	36
15.19.	Świadczenia pracownicze	37
15.20.	Przychody	38
15.20.1.	Sprzedaż produktów, materiałów i towarów	38
15.20.2.	Świadczenie usług budowlano-montażowych	39
15.20.3.	Odsetki	39
15.20.4.	Dywidendy	39
15.20.5.	Przychody z tytułu wynajmu	40
15.21.	Koszty	40
15.22.	Dotacje	40
15.23.	Podatek dochodowy	40

15.24.	Połączenia jednostek	41
15.25.	Inwestycje kapitałowe w jednostki stowarzyszone	42
15.26.	Zysk netto na akcję	43
16.	Informacje dotyczące segmentów	43
17.	Przychody i koszty	48
17.1.	Przychody ze sprzedaży	48
17.2.	Koszty według rodzaju, w tym koszty świadczeń pracowniczych	49
17.3.	Podział amortyzacji na poszczególne kategorie kosztów (układ kalkulacyjny)	51
17.4.	Pozostałe przychody operacyjne	51
17.5.	Pozostałe koszty operacyjne	52
17.6.	Przychody i koszty finansowe netto	53
17.7.	Informacje dotyczące cykliczności i sezonowości działalności Grupy	54
18.	Podatek dochodowy	54
18.1.	Odroczony podatek dochodowy	56
19.	Działalność zaniechana, aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	57
20.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	57
21.	Zysk przypadający na jedną akcję	58
22.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	59
23.	Rzeczowe aktywa trwale	60
24.	Prawo wieczystego użytkowania	63
25.	Wartości niematerialne	64
26.	Nieruchomości inwestycyjne	67
27.	Wartość firmy	68
28.	Udziały i akcje, inwestycje wyceniane metodą praw własności	68
29.	Zapasy	70
30.	Prawa majątkowe	71
31.	Należności handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe należności	72
32.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	74
33.	Pochodne instrumenty finansowe	74
34.	Pozostałe aktywa finansowe	76
35.	Kapitał własny	76
35.1.	Kapitał zakładowy	76
35.2.	Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	77
35.3.	Charakter i cel pozostałych kapitałów	77
36.	Rezerwy	78
36.1.	Zmiany stanu rezerw	78
36.2.	Rezerwa na zobowiązania związane z ochroną środowiska	79
36.3.	Rezerwa na sprawy sądowe, kary, grzywny i odszkodowania	79
36.4.	Inne rezerwy	79
37.	Świadczenia pracownicze	80
37.1.	Programy akcji pracowniczych	80
37.2.	Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia	80
37.3.	Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz pozostałe	81
38.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	82
39.	Pozostałe zobowiązania finansowe	83
40.	Zobowiązania handlowe (z tytułu dostaw i usług) i pozostałe	84
41.	Dotacje	85
42.	Zobowiązania i należności warunkowe oraz inne pozycje pozabilansowe	86
42.1.	Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	86
42.2.	Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca	86
42.3.	Inne zobowiązania warunkowe i pozycje pozabilansowe	86
42.4.	Należności warunkowe i pozycje pozabilansowe	88
42.5.	Zobowiązania inwestycyjne	89
42.6.	Sprawy sądowe	89
42.7.	Gwarancje	89
42.8.	Rozliczenia podatkowe	90

43.	Informacje o podmiotach powiązanych	91
43.1.	Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	92
43.2.	Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej	92
43.3.	Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej	93
44.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	95
44.1.	Ryzyko stopy procentowej	95
44.2.	Ryzyko walutowe	96
44.3.	Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe	98
44.4.	Ryzyko cenowe	100
44.5.	Ryzyko kredytowe	100
44.6.	Ryzyko płynności	102
45.	Zarządzanie kapitałem	103
46.	Instrumenty finansowe	104
47.	Objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	106
48.	Informacje dotyczące emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych	108
49.	Struktura zatrudnienia	109
50.	Wynagrodzenie Audytora	109
51.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	110
52.	Oświadczenia Zarządu	110

1. Informacje ogólne

Zarząd Spółki Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. przedstawia skonsolidowane roczne sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. za okres sprawozdawczy obejmujący 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2016 roku, na które składają się:

- Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od 01 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku,
- Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 01 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku,
- Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres od 01 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku,
- Dodatkowe informacje i objaśnienia.

Skonsolidowane roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską. W ocenie Zarządu sprawozdanie to rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy.

2. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Wyszczególnienie	Nota	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zyski i straty		<i>przekształcone*</i>	
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży produktów	17.1	3 105 714	3 610 020
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	17.1	241 890	204 015
Przychody ze sprzedaży		3 347 604	3 814 035
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	17.2	(2 306 384)	(2 644 023)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	17.2	(231 717)	(192 481)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów, towarów i materiałów		(2 538 101)	(2 836 504)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		809 503	977 531
Koszty sprzedaży	17.2	(281 619)	(270 697)
Koszty ogólnego zarządu	17.2	(207 527)	(201 694)
Pozostałe przychody operacyjne	17.4	11 382	23 556
Pozostałe koszty operacyjne	17.5	(28 918)	(31 624)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		302 821	497 072
Przychody finansowe	17.6	22 510	19 343
Koszty finansowe	17.6	(3 925)	(3 309)
Przychody/(koszty) finansowe netto		18 585	16 034
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności		2 634	2 037
Zysk/(strata) brutto z działalności kontynuowanej		324 040	515 143
Podatek dochodowy	18	(53 748)	(67 099)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		270 292	448 044
Zysk/(strata) netto za okres		270 292	448 044

Wyszczególnienie	Nota	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Inne całkowite dochody			
Pozycje, które w przyszłości nie mogą zostać przeklasyfikowane do zysków i strat			
Zyski/(straty) aktuarialne z tytułu programu określonych świadczeń	37	(4 862)	(2 942)
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie mogą być przeklasyfikowane do zysków i strat	18	922	558
Razem pozycje, które nie mogą zostać przeklasyfikowane do zysków i strat		(3 940)	(2 384)
Inne całkowite dochody netto		(3 940)	(2 384)
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES		266 352	445 660

*/ dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją zawartą w nocie 11

Wyszczególnienie	Nota	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk/(strata) netto przypadający/a na:			
akcjonariuszy Jednostki Dominującej		272 133	450 911
udziałowców nie posiadających kontroli		(1 841)	(2 867)
Całkowity dochód przypadający na:			
akcjonariuszy Jednostki Dominującej		268 203	448 514
udziałowców nie posiadających kontroli		(1 851)	(2 854)
Zysk/(strata) netto w zł na jedną akcję:			
	21		
– podstawowy za okres		14,24	23,59
– podstawowy za okres z zysku z działalności kontynuowanej		14,24	23,59
– rozwodniony za okres		14,24	23,59
– rozwodniony za okres z zysku z działalności kontynuowanej		14,24	23,59

3. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Wyszczególnienie	Nota	31.12.2016	31.12.2015	01.01.2015
AKTYWA			<i>przekształcone*</i>	<i>przekształcone*</i>
Aktywa trwałe (długoterminowe)		2 304 473	2 227 137	2 144 840
Rzeczowe aktywa trwałe	23	2 127 400	2 048 653	1 974 385
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	24	74 415	75 444	76 293
Nieruchomości inwestycyjne	26	18 130	18 445	18 928
Wartości niematerialne	25	52 496	52 567	47 513
Wartość firmy	27	933	933	983
Udziały i akcje	28	1 064	1 111	2 034
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	28	25 925	24 291	23 354
Pozostałe aktywa finansowe	34	-	2 668	-
Należności handlowe i pozostałe	31	1 809	1 409	28
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	18.1	2 301	1 616	1 322
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)		1 697 964	1 629 209	1 398 333
Zapasy	29	324 818	350 968	364 168
Prawa majątkowe	30	108 006	121 411	115 956
Pochodne instrumenty finansowe	33	4 517	3 177	3 044
Pozostałe aktywa finansowe	34	553 403	452 576	63 215
Należności z tytułu podatku dochodowego		979	1 828	1 060
Należności handlowe i pozostałe	31	455 898	438 309	522 143
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	32	250 343	260 940	328 747
SUMA AKTYWÓW		4 002 437	3 856 346	3 543 173
PASYWA				
Kapitał własny		3 103 121	3 040 113	2 728 840
Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej		3 100 740	3 033 244	2 714 110
Kapitał zakładowy	35.1	191 150	191 150	191 150
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	35.2	237 650	237 650	237 650
Zyski zatrzymane	35.3	2 671 940	2 604 444	2 285 310
Udziały niekontrolujące		2 381	6 869	14 730
Zobowiązania długoterminowe		244 821	236 011	222 729
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	38	-	459	920
Pozostałe zobowiązania finansowe	39	3 671	2 708	4 178
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	37	131 756	128 434	118 447
Zobowiązania handlowe i pozostałe	40	2 406	3 421	45
Rezerwy	36	7 693	8 174	12 506
Dotacje	41	35 733	36 199	39 131
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18.1	63 562	56 616	47 502
Zobowiązania krótkoterminowe		654 495	580 222	591 604
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	38	36 367	27 038	3 038
Pochodne instrumenty finansowe	33	6 626	325	164
Pozostałe zobowiązania finansowe	39	3 346	3 216	2 960
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	37	19 299	15 425	13 625
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		20 233	972	351
Zobowiązania handlowe i pozostałe	40	552 830	518 479	562 272
Rezerwy	36	7 277	10 912	5 480
Dotacje	41	8 517	3 855	3 714
Stan zobowiązań ogółem		899 316	816 233	814 333
SUMA PASYWÓW		4 002 437	3 856 346	3 543 173

*/ dane finansowe przekształcone zgodnie z informacją zawartą w nocie 11

4. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Wyszczególnienie	Nota	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		324 040	515 143
Korekty o pozycje:			
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności		(2 634)	(2 037)
Amortyzacja	17.2 17.5	186 755	165 201
Odsetki, dywidendy i różnice kursowe		(7 427)	(2 760)
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		16 051	3 287
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	47	(49 698)	30 130
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów		26 150	13 200
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu praw majątkowych		13 405	(5 455)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	47	13 241	(30 752)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu dotacji	47	457	(2 235)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu rezerw	47	(1 782)	9 945
(Zapłacony)/zwrócony podatek dochodowy	47	6 283	(4 705)
(Zysk)/strata z wyceny instrumentów pochodnych		4 961	28
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		529 802	688 990
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		936	510
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	47	(256 154)	(259 920)
Sprzedaż udziałów i akcji		-	5 638
Sprzedaż pozostałych aktywów finansowych		1 427 462	381 131
Nabycie udziałów i akcji		(2 507)	-
Nabycie pozostałych aktywów finansowych		(1 528 341)	(767 449)
Dywidendy i odsetki otrzymane		11 125	4 176
Splata udzielonych pożyczek		2 664	-
Udzielenie pożyczek		-	(4 000)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(344 815)	(639 914)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(4 714)	(3 440)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		25 044	26 105
Wydatki z tytułu spłaty kredytów i pożyczek		(16 174)	(2 566)
Dywidendy wypłacone		(200 726)	(134 387)
Odsetki zapłacone		(2 719)	(1 417)
Pozostałe wpływy/(wydatki) finansowe		3 628	(556)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(195 661)	(116 261)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(10 674)	(67 185)
w tym różnice kursowe netto		(34)	(221)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	32	260 731	327 916
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:	32	250 057	260 731
o ograniczonej możliwości dysponowania		4 024	6 932

5. Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Wyszczególnienie	Kapitał akcyjny	Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Zyski zatrzymane	Kapitał własny przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	Kapitał własny przypadający udziałowcom niekontrolującym	Kapitał własny razem
Na dzień 1 stycznia 2015 roku	191 150	237 650	2 285 310	2 714 110	14 730	2 728 840
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia 2015 roku	191 150	237 650	2 285 310	2 714 110	14 730	2 728 840
Łączne całkowite dochody, w tym:	-	-	448 514	448 514	(2 854)	445 660
- wynik bieżącego okresu	-	-	450 911	450 911	(2 867)	448 044
- inne całkowite dochody	-	-	(2 397)	(2 397)	13	(2 384)
Transakcje z właścicielami, w tym:	-	-	(129 380)	(129 380)	(5 007)	(134 387)
- zmiany w grupie	-	-	4 998	4 998	(4 998)	-
- wypłata dywidendy	-	-	(134 378)	(134 378)	(9)	(134 387)
Na dzień 31 grudnia 2015 roku	191 150	237 650	2 604 444	3 033 244	6 869	3 040 113
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	191 150	237 650	2 604 444	3 033 244	6 869	3 040 113
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	191 150	237 650	2 604 444	3 033 244	6 869	3 040 113
Łączne całkowite dochody, w tym:	-	-	268 203	268 203	(1 851)	266 352
- wynik bieżącego okresu	-	-	272 133	272 133	(1 841)	270 292
- inne całkowite dochody	-	-	(3 930)	(3 930)	(10)	(3 940)
Transakcje z właścicielami, w tym:	-	-	(200 707)	(200 707)	(2 637)	(203 344)
- zmiany w grupie	-	-	-	-	(2 618)	(2 618)
- wypłata dywidendy	-	-	(200 707)	(200 707)	(19)	(200 726)
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	191 150	237 650	2 671 940	3 100 740	2 381	3 103 121

Dodatkowe informacje i objaśnienia

6. Opis Grupy Kapitałowej Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.

6.1. Organizacja Grupy Kapitałowej

Na dzień bilansowy w skład Grupy Kapitałowej wchodzi Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. jako Jednostka Dominująca oraz 9 podmiotów zależnych bezpośrednio.

Grupa Kapitałowa Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wchodzi w skład Grupy Kapitałowej Grupa Azoty, której Jednostką Dominującą jest spółka Grupa Azoty S.A. z siedzibą w Tarnowie.

Schemat Grupy Kapitałowej Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. z siedzibą w Puławach			
Zakłady Azotowe Chorzów S.A. z siedzibą w Chorzowie	94,32	94,32	
Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych „Fosfory” Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku	99,19	99,23	STO-ZAP Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach
REMZAP Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach	94,61	96,33	96,15
PROZAP Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach	84,69	85,62	98,35
Elektrownia Puławy Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach	100,00	100,00	
SCF Natural Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach	99,99	99,99	
„Agrochem” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobrym Mieście	100,00	100,00	
„Agrochem Puławy” Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach	100,00	100,00	
udział w kapitale zakładowym w % udział w prawach głosów w %			

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. powiązana jest również kapitałowo ze spółkami:

- Bałtycka Baza Masowa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni, udział w kapitale zakładowym 50,00%,
- CTL KOLZAP Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach, udział w kapitale zakładowym 49,00%,
- TECHNOCHEMSERVICE S.A. z siedzibą w Moskwie, udział w kapitale zakładowym 25,00%.

Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej

Dnia 14 marca 2016 roku odbyło się Zgromadzenie Wspólników REMZAP Sp. z o.o., na którym umorzone zostało 156 udziałów będących własnością pozostałych Wspólników, pracowników spółki REMZAP Sp. z o.o. W związku z tym zmianie uległ procentowy udział Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w głosach z 95,74% na 96,33%.

W dniu 31 marca 2016 roku odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Navitrans Sp. z o.o. w likwidacji, na którym została podjęta uchwała w sprawie podziału majątku pomiędzy Wspólników. Z dniem 30 czerwca 2016 roku spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców.

W dniu 14 grudnia 2016 roku Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. podpisała ze Skarbem Państwa umowę na nabycie 116 583 akcji Zakładów Azotowych Chorzów S.A. Udział Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w kapitale zakładowym Spółki zwiększył się o 1,99% i stanowi 94,32%. Rozliczenie transakcji ujęte zostało w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako transakcja kapitałowa w pozycjach „Zyski zatrzymane” oraz „Udziały niekontrolujące” w kwocie 2 507 tysięcy złotych.

Wyszczególnienie	Wartość akcji wg ceny nabycia/zbycia	Wartość aktywów netto na dzień nabycia/zbycia	Wartość firmy	Pozostałe przychody operacyjne	Zysk ze zbycia	Transakcje z udziałowcami nie posiadającymi kontroli
Nabycie akcji Zakładów Azotowych Chorzów S.A.	2 532	-	-	-	-	2 507
Razem	2 532	-	-	-	-	2 507

6.2. Kapitał i akcjonariat Jednostki Dominującej

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. (dalej: Jednostka Dominująca lub Spółka), poprzednio działająca pod nazwą Zakłady Azotowe „Puławy” S.A., została utworzona Aktem Notarialnym (Rep nr 2600/92) z dnia 24 marca 1992 roku. Siedziba Spółki mieści się w Puławach, Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13.

Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, VI Wydział Gospodarczy – Krajowy Rejestr Sądowy, pod numerem KRS 0000011737. Spółce nadano numer statystyczny REGON 430528900 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 716-000-18-22.

Kapitał zakładowy Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wynosi 191 150 000 zł. Składa się na niego 19 115 000 akcji o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje wszystkich serii, tj. A oraz B są akcjami zwykłymi na okaziciela i uprawniają do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Statut Spółki nie przewiduje ograniczeń w zakresie wykonywania prawa głosu przypadającego na akcje.

Akcje Spółki są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych według klasyfikacji GPW w Warszawie.

Struktura akcjonariatu Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” Spółka Akcyjna

Akcjonariusz*	Liczba akcji	Udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów wynikająca z akcji	Udział w ogólnej liczbie głosów
Grupa Azoty S.A.	18 345 735	95,98%	18 345 735	95,98 %
Pozostali (w tym Skarb Państwa posiadający 1 akcję)	769 265	4,02%	769 265	4,02 %

*/ Struktura akcjonariatu wykazana na podstawie zawiadomień otrzymanych od akcjonariuszy

W okresie bieżącego roku obrotowego w strukturze własności nie nastąpiły zmiany znacznych pakietów akcji Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.

6.3. Podmioty objęte konsolidacją

Konsolidacją metodą pełną objęto:

- GZNF „Fosfory” Sp. z o.o.,
- Zakłady Azotowe Chorzów S.A.,
- REMZAP Sp. z o.o.,
- PROZAP Sp. z o.o.,
- Elektrownia Puławy Sp. z o.o.,
- SCF Natural Sp. z o.o.,
- „Agrochem” Sp. z o.o.,
- „Agrochem Puławy” Sp. z o.o.

W oparciu o uregulowania MSR 8, w szczególności pkt 8, który zezwala na odstąpienie od zasad zawartych w MSSF UE, w sytuacji gdy skutek odstąpienia od ich zastosowania nie jest istotny, jak również w oparciu o uregulowania MSR 27, w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, nie objęto konsolidacją spółki STO-ZAP Sp. z o.o.

Wielkości uzasadniające wyłączenie podmiotu z konsolidacji:

Wyszczególnienie	STO-ZAP Sp. z o.o.
Suma bilansowa na dzień 31.12.2016r.	3 607
Udział w sumie bilansowej Jednostki Dominującej	0,09%
Aktywa netto na dzień 31.12.2016r.	2 960
Przychody za okres 01.01.2016-31.12.2016	9 807
Udział w przychodach Jednostki Dominującej	0,34%
Wynik finansowy za okres 01.01.2016-31.12.2016	228
Udział w wyniku finansowym Jednostki Dominującej	0,08%

Udziały w spółkach Bałtycka Baza Masowa Sp. z o.o. oraz CTL KOLZAP Sp. z o.o. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wyceniane są metodą praw własności.

6.4. Zakres działalności podmiotów objętych konsolidacją

Podstawowym przedmiotem działania Jednostki Dominującej jest:

- produkcja podstawowych chemikaliów, nawozów i związków azotowych, wyrobów z tworzyw sztucznych,
- produkcja pozostałych wyrobów chemicznych,
- wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej,
- produkcja i dystrybucja ciepła (pary wodnej i gorącej wody),
- pobór i uzdatnianie wody, rozprowadzanie wody,
- gospodarowanie ściekami i odpadami, działalność związana z rekultywacją,
- handel hurtowy i detaliczny, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi.

GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie:

- produkcji nawozów mineralnych i związków fosforowych,
- produkcji podstawowych chemikaliów organicznych oraz pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych,

- świadczenia usług przeładunkowych i magazynowania dla towarów sypkich i płynnych z wykorzystaniem posiadanych terminali i nabrzeży do obsługi statków,
- handlu.

Zakłady Azotowe Chorzów S.A. prowadzi działalność w zakresie:

- wytwarzania produktów nawozów mineralnych, chemii technicznej, dodatków do żywności oraz produktów oleochemicznych,
- świadczenia usług transportu kolejowego,
- wynajmu wagonów i cystern,
- handlu.

Remzap Sp. z o.o. prowadzi głównie działalność w zakresie:

- robót budowlano-montażowych,
- remontów mechanicznych, budowlanych i elektrycznych na instalacjach produkcyjnych.

Prozap Sp. z o.o. prowadzi głównie działalność w zakresie:

- projektowania budowlanego, urbanistycznego i technologicznego,
- działalności poligraficznej pozostałej.

Elektrownia Puławy Sp. z o.o. prowadzi działalność w ograniczonym zakresie. Jest to spółka celowa przeznaczona do realizacji projektu budowy elektrowni. Docelowo spółka będzie prowadziła działalność w zakresie wytwarzania, dystrybucji i handlu energią elektryczną, wytwarzania i zaopatrywania w parę wodną, gorącą wodę oraz powietrze do układów klimatyzacyjnych.

SCF Natural Sp. z o.o. jest spółką, utworzoną w celu prowadzenia działalności w zakresie:

- produkcji granulatów roślinnych dla przemysłu spożywczego i farmaceutycznego,
- kontraktacji, skupu i przerobu chmielu,
- produkcji granulatów i ekstraktów chmielowych,
- sprzedaży ekstraktów roślinnych m.in. z nasion maliny, truskawki i czarnej porzeczki.

„Agrochem” Sp. z o.o. prowadzi głównie działalność w zakresie:

- produkcji nawozów mineralnych i mieszanek nawozowych na zamówienie,
- usług konfekcjonowania nawozów,
- usług transportu drogowego,
- dystrybucji RSM®.

„Agrochem Puławy” Sp. z o.o. prowadzi głównie działalność w zakresie:

- handlu nawozami mineralnymi oraz środkami ochrony roślin,
- handlu kwalifikowanymi nasionami zbóż,
- handlu koncentratami paszowymi i paszami pełnoporcjowymi,
- skupu i sprzedaży zbóż paszowych i konsumpcyjnych,
- skupu i dystrybucji pozostałych płodów rolnych.

BBM Sp. z o.o. prowadzi działalność głównie w zakresie:

- przeładunku i magazynowania towarów,
- transportu drogowego i wodnego,
- cumowania statków,
- handlu.

CTL KOLZAP Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie:

- transportu kolejowego, w szczególności obsługi bocznicowej,
- transportu drogowego,
- przeladunku i magazynowania towarów,
- handlu.

Zakres działania podmiotów nie objętych konsolidacją przedstawiony został w nocie 28.

7. Skład Zarządu Jednostki Dominującej

W skład Zarządu Jednostki Dominującej na dzień 7 marca 2017 roku wchodził:

- Jacek Janiszek Prezes Zarządu
- Krzysztof Homenda Wiceprezes Zarządu
- Andrzej Skwarek Wiceprezes Zarządu

W okresie sprawozdawczym wystąpiły zmiany w składzie Zarządu Jednostki Dominującej.

W dniu 5 kwietnia 2016 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała z dniem 5 kwietnia 2016 roku w skład Zarządu Spółki Pana Mariusza Bobera na Wiceprezesa Zarządu powierzając mu jednocześnie pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu, Pana Jacka Janiszka na Wiceprezesa Zarządu, Pana Zbigniewa Gagata na Wiceprezesa Zarządu oraz zawiesiła w pełnieniu obowiązków Prezesa Spółki Pana Mariana Rybaka oraz Wiceprezesa Spółki Pana Zenona Pokojskiego.

W dniu 10 maja 2016 roku Rada Nadzorcza Spółki odwołała Pana Mariusza Bobera ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Spółki, jednocześnie powołując Pana Mariusza Bobera na stanowisko Prezesa Zarządu oraz powołała Pana Andrzeja Skwarka, wybranego przez pracowników Spółki, na Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 10 maja 2016 roku wygasły mandaty Pana Mariana Rybaka, Pana Zenona Pokojskiego oraz Pana Wojciecha Kozaka.

W dniu 25 maja 2016 roku Rada Nadzorcza powołała z dniem 2 czerwca 2016 roku Pana Krzysztofa Homendę na Wiceprezesa Zarządu Spółki.

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego, w dniu 12 stycznia 2017 roku Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Spółki Prezesa Zarządu Pana Mariusza Bobera oraz Wiceprezesa Zarządu Pana Zbigniewa Gagata. Jednocześnie powierzyła funkcję Prezesa Zarządu Panu Jackowi Janiszkiemu, który dotychczas pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu Spółki.

8. Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej

W skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 7 marca 2017 roku wchodził:

- Jacek Nieścior Przewodniczący Rady
- Paweł Mortas Wiceprzewodniczący Rady
- Jacek Wójtowicz Sekretarz Rady
- Andrzej Bartuzi Członek Rady
- Ignacy Chwesiuk Członek Rady

W okresie sprawozdawczym oraz po okresie sprawozdawczym do dnia zatwierdzenia sprawozdania do publikacji wystąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

W dniu 24 lutego 2016 roku Pan Marek Kapłucha złożył rezygnację z funkcji Członka Rady Nadzorczej Spółki.

Z dniem 7 marca 2016 roku do składu Rady Nadzorczej powołany został Pan Janusz Cendrowski.

W dniu 23 marca 2016 roku rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej złożyli: Pan Andrzej Skolmowski z dniem 24 marca 2016 roku oraz Pan Janusz Cendrowski z dniem 23 marca 2016 roku.

W dniu 24 marca 2016 roku do składu Rady Nadzorczej powołany został Pan Janusz Cendrowski jako Przewodniczący Rady Nadzorczej, natomiast Pan Ignacy Chwesiuk, Pan Leszek Lewicki oraz Pan Jakub Troszyński zostali powołani jako Członkowie Rady Nadzorczej. Jednocześnie ze składu Rady Nadzorczej odwołany został Pan Cezary Możeński oraz Pan Jerzy Koziara.

W dniu 21 kwietnia 2016 roku Pan Jakub Troszyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej. Z tym samym dniem Minister Skarbu Państwa powołał do składu Rady Nadzorczej Pana Jakuba Troszyńskiego. Minister – Członek Rady Ministrów zastępujący Ministra Skarbu Państwa odwołał, z dniem 3 listopada 2016 roku, ze składu Rady Nadzorczej Pana Jakuba Troszyńskiego oraz powołał w skład Rady Nadzorczej Pana Jacka Nieściora.

W dniu 17 lutego 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki odwołało ze składu Rady Nadzorczej Pana Janusza Cendrowskiego oraz Pana Leszka Lewickiego, jednocześnie powołując do składu Rady Nadzorczej Pana Zbigniewa Dżugaję i Pana Pawła Mortasa. Funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej powierzono Panu Jackowi Nieściorowi.

W dniu 21 lutego 2017 roku Pan Zbigniew Dżugaj złożył rezygnację z zasiadania w Radzie Nadzorczej Spółki.

W dniu 28 lutego 2017 roku Rada Nadzorcza wybrała Pana Pawła Mortasa na Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.

9. Zatwierdzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 7 marca 2017 roku.

10. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

10.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

10.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną Grupy i walutą prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski. Wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

10.3. Zasady sporządzenia sprawozdania skonsolidowanego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej oraz nabytych aktywów i przejętych zobowiązań w ramach dokonanych przejęć.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez podmioty tworzące Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się

istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności Grupy w niezmienionej formie i zakresie przez okres co najmniej 12 miesięcy od daty bilansowej.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentowany jest okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku oraz dane porównawcze za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku.

Pakiety konsolidacyjne podmiotów zależnych objętych konsolidacją sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku podlegały przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta, z wyjątkiem spółki SCF Natural Sp. z o.o. oraz Elektrownia Puławy Sp. z o.o.

W stosownych przypadkach w pakietach konsolidacyjnych jednostek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez daną jednostkę z zasadami stosowanymi przez Grupę. Wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty zachodzące między podmiotami powiązаныmi objętymi konsolidacją podlegają pełnej eliminacji konsolidacyjnej.

11. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zastosowano zasady rachunkowości w zakresie niezmienionym w odniesieniu do zasad zastosowanych przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 roku, za wyjątkiem zmiany prezentacji przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i związanych z nimi kosztów oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego.

Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej dotychczas wykazywane były w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „Przychody ze sprzedaży produktów”, natomiast koszty z nimi związane w pozycji „Koszt wytworzenia sprzedanych produktów”. Obecnie przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, zgodnie z posiadaną koncesją wykazywane są w pozycji „Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów”, natomiast koszty z nimi związane w pozycji „Wartość sprzedanych towarów i materiałów”. Wpływ zmian na skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów w okresie porównawczym przedstawiono poniżej (korekta 1).

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego dotychczas prezentowane były w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Kredyty i pożyczki”. Obecnie zobowiązania te wykazywane są w pozycji „Pozostałe zobowiązania finansowe” w podziale na zobowiązania długoterminowe i krótkoterminowe. Wpływ zmian na skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na 31 grudnia 2015 roku oraz 1 stycznia 2015 roku przedstawiono poniżej (korekta 2).

Wyszczególnienie	Korekta	01.01.2015 -	01.01.2015 -	Różnica
		31.12.2015	31.12.2015	
		Dane przekształcone	Dane opublikowane	
Zyski i straty				
Działalność kontynuowana				
Przychody ze sprzedaży produktów	1	3 610 020	3 630 614	(20 594)
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	1	204 015	183 421	20 594
Przychody ze sprzedaży		3 814 035	3 814 035	-
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	1	(2 644 023)	(2 663 958)	19 935
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1	(192 481)	(172 546)	(19 935)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów, towarów i materiałów		(2 836 504)	(2 836 504)	-
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		977 531	977 531	-
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		497 072	497 072	-
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		448 044	448 044	-
Zysk/(strata) netto za okres		448 044	448 044	-
Inne całkowite dochody				
Razem pozycje, które nie mogą zostać przeklasyfikowane do zysków i strat		(2 384)	(2 384)	-
Inne całkowite dochody netto		(2 384)	(2 384)	-
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES		445 660	445 660	-

Wyszczególnienie	Korekta	31.12.2015 Dane przekształcone	31.12.2015 Dane opublikowane	Różnica
AKTYWA				
Aktywa trwałe (długoterminowe)		2 227 137	2 227 137	-
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)		1 629 209	1 629 209	-
SUMA AKTYWÓW		3 856 346	3 856 346	-
PASYWA				
Kapitał własny		3 040 113	3 040 113	-
Zobowiązania długoterminowe		236 011	236 011	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	2	459	3 167	(2 708)
Pozostałe zobowiązania finansowe	2	2 708	-	2 708
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych		128 434	128 434	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe		3 421	3 421	-
Rezerwy		8 174	8 174	-
Dotacje		36 199	36 199	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		56 616	56 616	-
Zobowiązania krótkoterminowe		580 222	580 222	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	2	27 038	30 254	(3 216)
Pochodne instrumenty finansowe		325	325	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	2	3 216	-	3 216
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych		15 425	15 425	-
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		972	972	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe		518 479	518 479	-
Rezerwy		10 912	10 912	-
Dotacje		3 855	3 855	-
Stan zobowiązań ogółem		816 233	816 233	-
SUMA PASYWÓW		3 856 346	3 856 346	-

Wyszczególnienie	Korekta	01.01.2015 Dane przekształcone	01.01.2015 Dane opublikowane	Różnica
AKTYWA				
Aktywa trwałe (długoterminowe)		2 144 840	2 144 840	-
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)		1 398 333	1 398 333	-
SUMA AKTYWÓW		3 543 173	3 543 173	-
PASYWA				
Kapitał własny		2 728 840	2 728 840	-
Zobowiązania długoterminowe		222 729	222 729	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	2	920	5 098	(4 178)
Pozostałe zobowiązania finansowe	2	4 178	-	4 178
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych		118 447	118 447	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe		45	45	-
Rezerwy		12 506	12 506	-
Dotacje		39 131	39 131	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		47 502	47 502	-
Zobowiązania krótkoterminowe		591 604	591 604	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	2	3 038	5 998	(2 960)
Pochodne instrumenty finansowe		164	164	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	2	2 960	-	2 960
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych		13 625	13 625	-
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		351	351	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe		562 272	562 272	-
Rezerwy		5 480	5 480	-
Dotacje		3 714	3 714	-
Stan zobowiązań ogółem		814 333	814 333	-
SUMA PASYWÓW		3 543 173	3 543 173	-

Przy sporządzaniu niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zastosowano nowe lub zmienione następujące MSR/MSSF:

- Cykl poprawek MSSF za okres 2010-2012 dotyczących modyfikację m.in. MSSF 2, MSSF 8, MSSF 9, MSSF 13, MSR 16 i MSR 38 oraz MSR 39,
- Cykl poprawek MSSF za okres 2012-2014 dotyczących zmiany m.in. MSSF 5, MSSF 7, MSSF 19 oraz MSSF 34,
- Zmiany w MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” w zakresie ujawnień ze względu na istotność oraz prezentacji ujęcia wspólnych przedsięwzięć i jednostek stowarzyszonych zgodnie z metodą praw własności,

Zastosowanie zmian w MSR/MSSF oraz interpretacji w w/w zakresie nie miało istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Pozostałe zmiany MSR/MSSF, które weszły w życie w 2016 roku nie miały zastosowania w sprawozdaniach Grupy.

12. Nowe standardy i interpretacje

Grupa Kapitałowa zamierza przyjąć wymienione poniżej, nowe standardy oraz zmiany standardów i interpretacji MSSF opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, lecz nieobowiązujące w 2016 roku zgodnie z datą ich wejścia w życie.

Standardy i interpretacje zatwierdzone przez UE, które nie weszły jeszcze w życie dla okresów rocznych kończących się w dniu 31 grudnia 2016 roku

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 określa model rozliczania przychodów z umów z klientami obowiązujący wszystkie podmioty. Zastąpi on wytyczne dotyczące ujmowania przychodów zawarte w MSR 18 „Przychody” i MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną”. Standard będzie miał zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie.

Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Zmiany do MSSF 9 dotyczą poprawek w zakresie kwalifikacji i wyceny aktywów finansowych oraz określenia wymogów rozpoznawania utraty wartości aktywów finansowych. Wprowadzone zostaną nowe wymogi dotyczące rachunkowości zabezpieczeń. Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie.

Ocenia się, że zmiany te nie będą miały istotnego wpływu na dotychczas stosowaną politykę rachunkowości Grupy. Grupa szacuje wpływ wprowadzanego MSSF 15 na zmianę wysokości przychodów ze sprzedaży na około (-) 131 tys. zł. W momencie początkowego zastosowania zmian do standardu MSSF 9 wykonane zostanie przyporządkowanie odpowiednich aktywów finansowych do nowych kategorii instrumentów finansowych.

Standardy i interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE na dzień 31 grudnia 2016 roku

MSSF 16 „Leasing”

MSSF 16 zastępuje MSR 17 Leasing oraz związane z tym standardem interpretacje. Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2019 roku i po tej dacie.

Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”

Zmiany do MSR 12 wyjaśniają, między innymi, że niezrealizowane straty powiązane z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej w sprawozdaniach finansowych, dla których wartością podatkową jest ich początkowy koszt, mogą powodować powstanie ujemnych różnic przejściowych.

Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2017 roku i po tej dacie.

MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”

Zmiany MSR 7 przewidują przedstawianie ujawnień umożliwiających użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian wartości zobowiązań powstałych w ramach działalności finansowej, w tym zarówno zmian wynikających z przepływów pieniężnych jak i zmian o charakterze niepieniężnym. Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2017 roku i po tej dacie.

Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”

Zmiany MSSF 2 doprecyzowują sposób ujęcia niektórych transakcji płatności na bazie akcji. Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie.

Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)

Cykl poprawek MSSF za okres 2014-2016 obejmuje zmiany m.in. MSSF 1, MSSF 5, MSSF 12 oraz MSR 28i będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie, za wyjątkiem zmian do MSSF 12, które obowiązują w stosunku do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2017 roku lub później.

MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe”

MSSF 14 dotyczy podmiotów stosujących MSR po raz pierwszy, w związku z tym nie będzie miał zastosowania w sprawozdaniach Spółki.

Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” dostarczają dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących głównych założeń przyjętych w MSSF 15 oraz wprowadzają zwolnienia i uproszczenia dla jednostek stosujących nowy standard po raz pierwszy. Zmiany będą miały zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”

Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 dotyczą sprawozdawczości finansowej jednostek inwestycyjnych. Brak decyzji w zakresie zatwierdzenia dostosowania.

MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”

Zmiany MSR 40 wyjaśniają iż przeniesienie do lub z nieruchomości inwestycyjnych może nastąpić tylko w przypadku zmiany sposobu wykorzystywania nieruchomości oraz na podstawie oceny czy nieruchomość kwalifikuje się jako nieruchomość inwestycyjna. Zmiany będą miały zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie.

KIMSF 22 „Transakcje w obcej walucie oraz zaliczki”

KIMSF 22 wyjaśnia iż transakcje w walucie obcej, dla których płatność jest dokonana lub otrzymana wcześniej w formie zaliczki należy wyceniać wg kursu początkowego ujęcia zaliczki. Interpretacja będzie miała zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku i po tej dacie.

Grupa analizuje konsekwencje oraz wpływ zastosowania wyżej wymienionych nowych i zmienionych standardów i interpretacji na przyszłe skonsolidowane sprawozdania finansowe. W jej ocenie zastosowanie niniejszych standardów i interpretacji nie będzie miało na nie znaczącego wpływu.

13. Korekta błędów

W bieżącym roku obrotowym Grupa nie zidentyfikowała i nie dokonała korekty błędów.

14. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

14.1. Istotność informacji

Za informacje istotne uznawane są te informacje, których pominięcie lub zniekształcenie może wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

14.2. Profesjonalny osąd

W przypadku transakcji nieuregulowanych w MSSF bądź interpretacji oraz gdy istnieje możliwość wyboru polityki rachunkowości, Zarząd Jednostki Dominującej, kierując się subiektywną oceną, określa i stosuje politykę rachunkowości, która zapewni, iż skonsolidowane sprawozdanie finansowe będzie zawierać właściwe i wiarygodne informacje oraz będzie:

- prawidłowo, jasno i rzetelnie przedstawiać sytuację majątkową i finansową Grupy, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne,
- odzwierciedlać treść ekonomiczną transakcji,
- obiektywne,
- sporządzone zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny,
- kompletne we wszystkich istotnych aspektach.

14.3. Niepewność szacunków

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego wymaga dokonania szacunków, jako że wiele informacji zawartych w sprawozdaniu nie może zostać wycenione w sposób precyzyjny. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na dotychczasowym doświadczeniu oraz racjonalnych, w ocenie Zarządu Jednostki Dominującej, czynnikach. Dokonując szacunków Zarząd Jednostki Dominującej opiera się również na opiniach niezależnych ekspertów.

Zarządy podmiotów objętych konsolidacją weryfikują przyjęte szacunki w oparciu o zmiany czynników branych pod uwagę przy ich dokonywaniu, nowe informacje lub doświadczenia z przeszłości. Dlatego też szacunki dokonane na dzień 31 grudnia 2016 roku mogą zostać w przyszłości zmienione a rzeczywiste wyniki mogą się różnić od dokonanych szacunków.

Zmiana szacunków jest ujmowana w okresie, w którym zostały one dokonane, jeśli dotyczą wyłącznie tego okresu lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiany dotyczą zarówno okresu bieżącego jak i okresów przyszłych.

Wyszczególnienie głównych szacunków	Zakres szacunków
Utrata wartości jednostek wypracowujących środki pieniężne oraz pojedynczych składników rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	Identyfikacja i ocena przesłanek wskazujących na utratę wartości, modele, prognozy finansowe, stopy dyskontowe.
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych	Prawdopodobieństwo wpływu należnych kwot.
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	Ocena przydatności posiadanych zapasów, poziomu cen sprzedaży możliwych do uzyskania.
Podatek dochodowy	Założenia przyjęte w celu rozpoznania aktywów z tytułu podatku odroczonego.
Świadczenia pracownicze	Stopy dyskontowe, wzrost płac, rotacja pracowników, oczekiwany przeciętny okres zatrudnienia. Wyceny świadczeń dokonuje aktuariusz.
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	Wyceny instrumentów pochodnych przeprowadzane są przez

oraz innych instrumentów finansowych	instytucje finansowe realizujące transakcje.
Rezerwy	Stopy dyskontowe, poziom i prawdopodobieństwo wystąpienia zobowiązania oraz inne założenia.
Wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych	Okres ekonomicznej użyteczności, metoda amortyzacji, wartość odzyskiwalna.
Przychody i wynik na robotach budowlanych i projektowych	Stopień realizacji/zaawansowania umów o roboty budowlane i projektowe.

15. Zasady rachunkowości

15.1. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na koniec okresu sprawozdawczego aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji:

- przychodów ze sprzedaży, jeżeli dotyczą należności z tytułu dostaw i usług,
- kosztu wytworzenia sprzedanych produktów, jeżeli dotyczą zobowiązań z tytułu dostaw i usług,
- pozostałych przychodów/kosztów operacyjnych, jeżeli dotyczą należności lub zobowiązań z tytułu sprzedaży/zakupu rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych,
- przychodów/kosztów finansowych, w przypadku pozostałych pozycji aktywów lub pasywów.

Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Dla potrzeb wyceny bilansowej przyjęte zostały następujące kursy:

Kurs obowiązujący na dzień	31.12.2016	31.12.2015
USD	4,1793	3,9011
EUR	4,4240	4,2615
GBP	5,1445	5,7862
CZK	0,1637	0,1577

Kurs średni, liczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
EUR	4,3757	4,1848

15.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają wynik finansowy w momencie ich poniesienia.

W momencie ujęcia środka trwałego wydzielane są części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności.

Istotne części zamienne i serwisowe ujmowane jako rzeczowe aktywa trwałe są amortyzowane zgodnie z przewidywanym okresem użytkowania, ale nie dłuższym niż okres użytkowania środków trwałych, które serwisują.

Jako środki trwałe ujmuje się koszty regularnych, znaczących przeglądów, których przeprowadzenie jest niezbędne w celu zapobieżenia wystąpienia usterek oraz których wartość w poszczególnych okresach sprawozdawczych różni się istotnie. Z uwagi na zasadę istotności oraz przewagę korzyści nad kosztami Grupa do znaczących przeglądów kwalifikuje przeglądy o wartości jednostkowej przekraczającej kwotę 1,5 miliona złotych i o okresie odstępu pomiędzy poszczególnymi przeglądami przekraczającymi 2 lata. Wartość przeglądu podlega amortyzacji w okresie do następnego przeglądu lub do końca okresu użytkowania danego środka trwałego w zależności od tego, który moment wystąpi wcześniej. Ewentualna pozostała wartość bilansowa kosztów poprzedniego przeglądu jest usuwana z wartości bilansowej środka trwałego.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany dalszy okres użytkowania danego składnika aktywów.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku dalszy przeciętny okres użytkowania poszczególnych grup środków trwałych wynosi przeciętnie:

Typ	Okres
Budynki i budowle	27,7 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	14,0 lat
Środki transportu	10,4 lat
Pozostałe	7,2 lat

Okres i metoda amortyzacji są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jako zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów, w ciężar tej kategorii działalności, w której są wykorzystywane środki trwałe.

Jeżeli przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia, likwidacji lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty w okresie, w którym dokonano usunięcia.

Środki trwałe będące w toku budowy lub montażu są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

15.3. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych, w części w jakiej dają się bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

15.4. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są zgodnie z zasadami określonymi do wyceny środków trwałych, tj. według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie, w którym dokonano usunięcia.

Przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania.

Jeżeli nieruchomości w części służą pozyskiwaniu przychodów z czynszów lub są utrzymywane ze względu na wzrost ich wartości, w pozostałej zaś części są wykorzystywane przy produkcji, dostawach dóbr, świadczeniu usług lub czynnościach administracyjnych, to traktuje się te części rozdzielnie, jeżeli można je oddzielnie sprzedać (lub oddać w leasing finansowy).

Nieruchomości inwestycyjne podlegają amortyzacji wg zasad określonych dla środków trwałych przeznaczonych na potrzeby jednostki. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów. Przeciętny dalszy okres użytkowania nieruchomości inwestycyjnych wynosi około 33,7 lat.

15.5. Leasing i prawo wieczystego użytkowania gruntu

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, ujmowane są na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Umowy te w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentowane są w pozycji „Pozostałe zobowiązania finansowe”. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez okres ich ekonomicznej użyteczności lub w przypadku braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntu otrzymane nieodpłatnie na podstawie decyzji administracyjnej jest wyłączone z aktywów.

W przypadku prawa nabytego odpłatnie część długoterminowa ceny nabycia, to jest część ceny nabycia przypadającą do rozliczenia w okresie powyżej 1 roku, prezentowana jest w odrębnej pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej „Prawo wieczystego użytkowania gruntów”, a część krótkoterminowa ceny nabycia w pozycji „Należności handlowe i pozostałe” jako tytuł „Czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów”. Cenę nabycia wraz z wnoszonymi opłatami za używanie rozlicza się liniowo przez okres wieczystego użytkowania.

15.6. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

W momencie oddawania do używania ustalane jest, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w ciężar tej kategorii działalności, w której są wykorzystywane.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych ujmowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Poniesione nakłady są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Patenty i licencje	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie komputerowe	Pozostałe	Znaki towarowe
Okresy użytkowania	Użytkowane na podstawie umowy zawartej na czas określony - okres trwania umowy uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	Indywidualnie przewidywany okres uzyskiwania korzyści.	5 lat	Indywidualnie przewidywany okres uzyskiwania korzyści.	Nieokreślony
Metoda amortyzacji	Liniowa				Nie dotyczy
Źródło pochodzenia	Nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte		
Weryfikacja pod kątem utraty wartości/badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.				

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej są ustalane jako różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty w momencie jej usunięcia.

15.7. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego dokonywana jest ocena aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonywane jest formalne oszacowanie wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

15.8. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe

Instrumentem finansowym jest każda umowa, która powoduje powstanie aktywa finansowego u jednej strony i zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej strony.

Aktywa finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Podstawę dokonania klasyfikacji stanowi cel nabycia aktywów finansowych oraz ich charakter. Klasyfikacja aktywów finansowych dokonywana jest przy ich początkowym ujęciu, a następnie poddaje się ją weryfikacji na każdy dzień sprawozdawczy.

Aktywa finansowe

Aktywa finansowe wycenia się na moment ich ujęcia w księgach w wartości godziwej. Początkowa wycena powiększana jest o koszty transakcji, z wyjątkiem aktywów finansowych zaliczonych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Koszty transakcyjne ewentualnego zbycia składnika aktywów nie są uwzględniane przy późniejszej wycenie aktywów finansowych. Składnik aktywów finansowych jest wykazywany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy jeden z podmiotów Grupy staje się stroną umowy (kontraktu), z której to aktywo finansowe wynika.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego oceniane jest, czy istnieją przesłanki wskazujące na utratę wartości składnika aktywów finansowych (lub grupy aktywów finansowych). W przypadku instrumentów zaliczonych do dostępnych do sprzedaży, przy ustalaniu, czy nastąpiła utrata wartości, bierze się pod uwagę między innymi znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej papieru wartościowego poniżej kosztu.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje dwie grupy aktywów: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Składnik aktywów finansowych zalicza się do kategorii przeznaczonych do obrotu, jeżeli nabyty został w celu sprzedaży w krótkim terminie, oraz jeżeli stanowi część portfela, który generuje krótkoterminowe zyski lub też jest instrumentem pochodnym o dodatniej wartości godziwej.

Do kategorii tej należą przede wszystkim instrumenty pochodne (nie stosuje się rachunkowości zabezpieczeń) oraz instrumenty dłużne lub kapitałowe, które zostały nabyte w celu ich odsprzedaży w krótkim terminie.

Aktywa zaliczone do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy wyceniane są na każdy dzień sprawozdawczy w wartości godziwej a wszelkie zyski lub straty odnoszone są w przychody lub koszty finansowe. Wyceny instrumentów pochodnych w wartości godziwej dokonuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego w oparciu o wyceny przeprowadzone przez banki realizujące transakcje. Wszelkie zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych odnoszone są w przychody lub koszty działalności operacyjnej. Pozostałe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się stosując notowania giełdowe, a w przypadku ich braku odpowiednie techniki wyceny (wykorzystanie cen niedawno zawartych transakcji lub cen ofertowych, porównanie do podobnych instrumentów, modele wyceny opcji). Wartość godziwą instrumentów dłużnych stanowią przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane bieżącą rynkową stopą procentową właściwą dla podobnych instrumentów.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. W zależności od ich terminu wymagalności zalicza się je do aktywów trwałych (aktywa wymagalne w terminie powyżej 1 roku od dnia sprawozdawczego) lub obrotowych (aktywa wymagalne w terminie do 1 roku od dnia

sprawozdawczego). Pożyczki i należności są wyceniane na koniec okresu sprawozdawczego według zamortyzowanego kosztu.

Do grupy tej zalicza się głównie należności handlowe oraz depozyty bankowe i inne środki pieniężne o terminie wymagalności przekraczającym 3 miesiące od daty ich założenia, jak również pożyczki i nabyte, nienotowane instrumenty dłużne, niezaliczone do pozostałych kategorii aktywów finansowych.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie zapadalności, co do których Grupa posiada zamiar i możliwość utrzymywania do upływu zapadalności. Do kategorii tej zaliczane są wyłącznie notowane instrumenty dłużne o ile nie zostały uprzednio zakwalifikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy lub do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są na każdy dzień sprawozdawczy w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to instrumenty finansowe, inne niż instrumenty pochodne, wyznaczone jako „dostępne do sprzedaży” albo niezaliczone do żadnej z pozostałych kategorii.

Do aktywów dostępnych do sprzedaży zaliczane są głównie instrumenty dłużne nabyte w celu lokowania nadwyżek finansowych, o ile instrumenty te nie zostały zakwalifikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy z uwagi na zamiar krótkiego ich utrzymywania. Ponadto do kategorii tej kwalifikowane są inwestycje kapitałowe nieobjęte obowiązkiem konsolidacji.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży zalicza się do aktywów trwałych, o ile nie istnieje zamiar zbycia inwestycji w ciągu 1 roku od dnia zakończenia okresu sprawozdawczego lub do aktywów obrotowych – w przeciwnym wypadku. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, z wyjątkiem inwestycji kapitałowych nieobjętych konsolidacją, wyceniane są na każdy dzień sprawozdawczy w wartości godziwej a zyski i straty (za wyjątkiem strat z tytułu utraty wartości) ujmowane są w kapitale własnym. Inwestycje kapitałowe podlegające konsolidacji, ale nią nieobjęte nie zalicza się do instrumentów finansowych i wycenia się w cenie nabycia z uwzględnieniem utraty wartości.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe wycenia się na moment ich ujęcia w księgach w wartości godziwej. W początkowej wycenie uwzględniane są koszty transakcji z wyjątkiem zobowiązań finansowych zaliczonych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Koszty transakcyjne wyzbycia się składnika zobowiązań finansowych nie są uwzględniane przy późniejszej wycenie tych zobowiązań. Składnik zobowiązań finansowych jest wykazywany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy jeden z podmiotów Grupy staje się stroną umowy (kontraktu), z której to zobowiązanie finansowe wynika.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje dwie grupy zobowiązań: zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu są to zobowiązania, które zostały zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie,

i dla których można potwierdzić generowanie krótkoterminowych zysków lub też stanowią instrumenty pochodne.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy należą przede wszystkim instrumenty pochodne (nie stosuje się rachunkowości zabezpieczeń) o ujemnej wartości godziwej. Zobowiązania zaliczone do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej wyceniane są na każdy dzień sprawozdawczy w wartości godziwej. Wyceny instrumentów pochodnych w wartości godziwej dokonuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego w oparciu o wyceny przeprowadzone przez banki realizujące transakcje. Wszelkie zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych odnoszone są w przychody lub koszty działalności operacyjnej. Wartość godziwą instrumentów dłużnych stanowią przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane bieżącą rynkową stopą procentową właściwą dla podobnych instrumentów. Wszelkie zyski lub straty z tego tytułu odnoszone są w przychody lub koszty finansowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Pozostałe zobowiązania finansowe, niezaliczone do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zalicza się do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie. Do kategorii tej zaliczane są głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zaciągnięte kredyty i pożyczki. Zobowiązania zaliczone do tej kategorii wycenia się w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

15.9. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli wszystkie poniższe warunki są spełnione:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany,
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone w wynik finansowy.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

15.10. Zapasy i prawa majątkowe

Zapasy obejmują w szczególności:

- materiały - zużywające się jednorazowo lub stopniowo,
- towary,
- produkty (wyroby i usługi) wytworzone lub przetworzone, zdatne do sprzedaży lub w toku produkcji,
- półprodukty i produkcja w toku.

Do materiałów zużywających się jednorazowo w cyklu produkcyjnym zalicza się nabyte: surowce i materiały podstawowe, materiały pomocnicze, paliwa, opakowania, części zamienne oraz odpadki, produkty uboczne i odzyski powstałe w toku produkcji lub opakowania wytworzone we własnym zakresie.

Do materiałów zużywających się stopniowo zalicza się składniki o okresie użytkowania krótszym niż rok, niezależnie od wartości oraz niezależnie od okresu użytkowania składniki o stosunkowo niskiej wartości, których zakwalifikowanie do materiałów nie zniekształca aktywów Grupy.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Rodzaj zapasu	Zasady wyceny
Materiały	Cena nabycia ustalona metodą średniej ważonej, w jednostkach zależnych konsolidowanych metodą pełną wycena rozchodu następuje wg metody FIFO. ^{*/}
Produkty gotowe, półprodukty i produkcja w toku	Koszt bezpośredni materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych, z wyłączeniem kosztów finansowania zewnętrznego.
Towary	Cena nabycia ustalona metodą średniej ważonej.
Prawa majątkowe	Nabyte wg ceny nabycia, wygenerowane lub otrzymane nieodpłatnie wg wartości godziwej.

^{*/} Ze względu na brak znaczących wahań w cenach oraz niewspółmiernie wysoki koszt, który byłby niezbędny do prowadzenia ewidencji na potrzeby konsolidacji oraz niematerialność ewentualnych zmian wartości wycena zapasów nie we wszystkich spółkach objętych konsolidacją jest przekształcana.

Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia zapasów składają się wszystkie koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Koszty zakupu zapasów składają się z ceny zakupu, ceł importowych i pozostałych podatków (inne niż te możliwe do odzyskania w okresie późniejszym przez jednostkę gospodarczą od urzędów skarbowych) oraz kosztów transportu, załadunku, wyładunku oraz innych kosztów dających się bezpośrednio przyporządkować do pozyskania wyrobów, materiałów i usług. Przy określaniu kosztów zakupu odejmuje się opusty, rabaty handlowe i inne podobne pozycje.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wygenerowane prawa majątkowe ujmowane są na bieżąco jako zapasy oraz drugostronnie jako zmniejszenie kosztów produkcji. Do czasu potwierdzenia ilości odpowiednio przez Urząd Regulacji Energetyki i audyt weryfikujący zmiany ujętych w ewidencji praw majątkowych traktuje się jako zmiany szacunków.

Prawa majątkowe otrzymane nieodpłatnie w związku z poniesionymi nakładami inwestycyjnymi oraz spełnieniem warunków ich przyznania, ujmowane są w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej z dnia ich przyznania z uwzględnieniem kursu waluty ustalonego przez prezesa Narodowego Banku Polskiego obowiązującego na ten dzień. Początkowe ujęcie nieodpłatnie przyznanych praw majątkowych ujmuje się jako składnik aktywów – „Prawa majątkowe” w korespondencji z „Dotacjami”.

Wartość godziwą praw majątkowych stanowi iloczyn ich ilości i ceny rynkowej z dnia ujęcia, z uwzględnieniem warunków cenowych wynikających z zawartych umów.

Zapasy i prawa majątkowe są wykazywane w wartości netto (pomniejszonej o odpisy aktualizujące). Odpisy aktualizujące wartość zapasów tworzy się w związku z utratą ich wartości, celem doprowadzenia wartości zapasów i praw majątkowych do poziomu wartości netto możliwej do odzyskania.

Odpisy aktualizujące ujmowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów odpowiednio w pozycji:

- kosztu wytworzenia sprzedanych produktów - w przypadku utraty wartości wyrobów gotowych, półfabrykatów, produkcji w toku, materiałów i surowców służących do produkcji,
- wartości sprzedanych towarów i materiałów - w przypadku utraty wartości towarów i materiałów przeznaczonych do sprzedaży.

Odwrocenie odpisu aktualizującego wartość zapasów ujmowane jest jako zmniejszenie:

- kosztu wytworzenia sprzedanych produktów - w przypadku ustania przyczyny powodującej utratę wartości wyrobów gotowych, półfabrykatów, produkcji w toku, materiałów i surowców służących do produkcji,
- wartości sprzedanych towarów i materiałów - w przypadku ustania przyczyny powodującej utratę wartości towarów i materiałów przeznaczonych do sprzedaży.

Wartość odpisu pomniejsza wartość bilansową zapasów objętych odpisem aktualizującym. Skutki różnic wynikających z inwentaryzacji zapasów ujmowane są w zależności od rodzaju działalności, której dotyczą.

Prawa do emisji

Przyznane nieodpłatnie prawa do emisji dwutlenku węgla ujmowane są w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej z dnia ich przyznania z uwzględnieniem kursu waluty ustalonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego obowiązującego na ten dzień. Początkowe ujęcie nieodpłatnie przyznanych praw do emisji ujmuje się jako składnik aktywów – „Prawa majątkowe” w korespondencji z „Dotacjami”.

Należne lecz nieprzyznane prawa do emisji ujmuje się jako należności. Do czasu przyznania praw do emisji zmiany wartości tych praw traktuje się jako zmiany szacunków.

Opłaty za przyznanie praw łącznie z opłatą za wpisanie do rejestru nie stanowią wartości tych praw i ujmowane są jako czynne rozliczenia międzyokresowe. Wniesione opłaty są odnoszone w koszt własny sprzedaży proporcjonalnie do ich wykorzystania w danym okresie rozliczeniowym.

W przypadku nabycia praw, prawa te na moment początkowego ujęcia wyceniane są w cenie nabycia.

W oparciu o rzeczywistą emisję koszty bieżącego okresu obciążane są wartością praw przypadających na tę emisję w korespondencji z pozycją biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów. Utworzone biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów obciążają koszt własny sprzedaży. Równolegle do obciążenia kosztów następuje rozliczenie dotacji – odciążenie kosztów – do wysokości wartości praw przyznanych nieodpłatnie przeznaczonych do umorzenia.

Na koniec okresu sprawozdawczego wartość praw jest weryfikowana w odniesieniu do ich wartości rynkowej na dzień bilansowy. W przypadku spadku ich wartości dokonuje się odpisu z tytułu utraty wartości w ciężar kosztów własnych sprzedanych produktów, jeśli prawa te przeznaczone są na potrzeby własnego zużycia lub pozostałych kosztów operacyjnych w innych przypadkach. W przypadku ustania przyczyn, dla których dokonano odpisu, nie później niż na koniec okresu sprawozdawczego, następuje jego całkowite lub częściowe rozliczenie (odwrocenie).

W przypadku sprzedaży praw, przychody z tytułu sprzedaży ujmowane są na zasadach ogólnych.

Wykorzystane prawa do emisji ulegają umorzeniu i wyłączają się je z ewidencji. Wyłączenie z ewidencji następuje w korespondencji z biernymi rozliczeniami międzyokresowymi kosztów (następuje rozliczenie rmk).

Wartość niewykorzystanych i niesprzedanych praw do emisji, które ulegają umorzeniu odpisuje się w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

15.11. Należności handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego według zamortyzowanego kosztu (tj. zdyskontowane przy użyciu efektywnej stopy procentowej) pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. W przypadku należności krótkoterminowych o terminie płatności do 365 dni przyjmuje się, że wycena ta odpowiada kwocie należnej zapłaty.

Należności z tytułu dostaw i usług są aktywami finansowymi, niebędącymi instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nie notowanymi na aktywnym rynku. Należności z tytułu dostaw i usług powstają w wyniku podstawowej działalności Grupy.

Należności z tytułu dostaw i usług korygowane są o należne bonusy z uwagi na przyjęte założenie, że ich rozliczenie odbywać się będzie poprzez potrącenie.

Pozostałe należności stanowią:

a/ inne należności spełniające definicję aktywów finansowych, w tym:

- należności z tytułu rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych,
- należności z tytułu dywidend,
- odsetki od należności,
- zaliczki, które będą rozliczone w formie pieniężnej,
- pozostałe należności finansowe,

b/ inne należności nie spełniające definicji aktywów finansowych, w tym:

- przekazane zaliczki na dostawy oraz na środki trwałe, środki trwałe w budowie i wartości niematerialne, które zostaną rozliczone poprzez fizyczną dostawę lub wykonanie usługi,
- należności z tytułu podatków (inne niż należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego),
- pozostałe należności niefinansowe,
- rozliczenia międzyokresowe czynne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Należności niestanowiące aktywów finansowych ujmuje się początkowo w wartości nominalnej i wycenia na koniec okresu sprawozdawczego w kwocie wymagającej zapłaty.

Wartość należności jest aktualizowana przy uwzględnieniu stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Odpis z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług tworzy się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że nie będzie można otrzymać wszystkich należnych kwot wynikających z pierwotnych warunków umownych.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody wskazujące, że nastąpiła utrata wartości należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, kwota straty z tytułu utraty wartości ustalana jest jako różnica pomiędzy wartością bilansową aktywa i wartością bieżącą przyszłych strumieni pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o efektywną stopę procentową. Prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych strumieni pieniężnych ustalone jest w oparciu o analizę danych historycznych. Kwota odpisów może ulec zmniejszeniu w przypadku posiadania wiarygodnych dokumentów, z których wynika, iż należności zostały zabezpieczone i ich zapłata jest wysoce prawdopodobna.

W szczególności dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości 100% w odniesieniu do należności:

- od dłużników postawionych w stan likwidacji lub upadłości, do wysokości nie objętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem,
- od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli masa dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego w pełnej wysokości roszczenia,
- kwestionowane przez dłużników oraz z zapłatą których dłużnik zalega do wysokości nie pokrytej gwarancją lub innymi zabezpieczeniami, jeśli ocena sytuacji gospodarczej i finansowej dłużnika wskazuje, że spłata należności w umownej kwocie w najbliższym półroczu nie jest możliwa,
- stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego w wysokości tych kwot do czasu ich otrzymania lub odpisania,
- przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w wiarygodnie oszacowanej kwocie odpisu na nieściągalne należności,
- należnych odsetek za zwłokę w zapłacie,
- należności, których termin wymagalności zapłaty na koniec okresu sprawozdawczego przekroczył 180 dni w wysokości nie objętej zabezpieczeniem.

Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług ujmuje się w ciężar kosztów sprzedaży, z wyjątkiem odpisów aktualizujących dotyczących należności z tytułu odsetek od należności z tytułu dostaw i usług, które ujmuje się w kosztach finansowych. Odpisy aktualizujące odnoszące się do pozostałych należności, innych niż należności odsetkowe, ujmuje się w pozostałych kosztach operacyjnych. Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności ujmuje się, jeżeli w kolejnych okresach utrata wartości uległa zmniejszeniu, a wzrost wartości aktywów finansowych może być przypisany do zdarzeń występujących po momencie ujęcia odpisu. W wyniku odwrócenia odpisu wartość bilansowa aktywów finansowych nie może przekraczać wysokości zamortyzowanego kosztu, jaki zostałby ustalony, gdyby uprzednio nie ujęto odpisu z tytułu utraty wartości. Odwrócenie odpisu ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów odpowiednio jako zmniejszenie kosztów sprzedaży lub jako przychody finansowe/pozostałe przychody operacyjne.

15.12. Pozostałe aktywa finansowe

Pozostałe aktywa finansowe wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują pożyczki udzielone oraz lokaty bankowe i inne środki pieniężne ulokowane na okres przekraczający trzy miesiące licząc od daty ich ulokowania.

15.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się ze środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, skorygowanych o naliczone na dzień bilansowy odsetki oraz różnice kursowe z wyceny walut obcych.

15.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansowa będzie odzyskana raczej poprzez transakcje sprzedaży niż poprzez kontynuowanie

użytkowania, pod warunkiem, iż są dostępne do natychmiastowej sprzedaży w obecnym stanie, z zachowaniem warunków, które są zwyczajowo stosowane przy sprzedaży tych aktywów (lub grup do zbycia) oraz ich sprzedaż jest wysoce uprawdopodobniona.

Aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) wycenia się według niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Różnica z wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych kosztach operacyjnych. W momencie późniejszej wyceny, ewentualne odwrócenie wartości godziwej ujmuje się w pozostałych przychodach operacyjnych.

W przypadku, gdy jednostka nie spełnia już kryteriów kwalifikacji składnika aktywów jako przeznaczony do sprzedaży, składnik aktywów, który ujmuje się w tej pozycji bilansowej, z której był uprzednio przekwalifikowany i wycenia się go w kwocie niższej z dwóch:

- wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży lub
- wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

15.15. Kapitał własny

Kapitały własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na jego rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu Jednostki Dominującej oraz umowami i statutami spółek podmiotów Grupy.

Kapitał zakładowy wykazywany jest w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w wysokości wykazywanej w statucie Jednostki Dominującej i Krajowym Rejestrze Sądowym.

Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej stanowią nadwyżki osiągnięte przy emisji, pomniejszone o koszty poniesione w związku z emisją akcji.

Zyski zatrzymane stanowią: kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe i pozostałe, niepodzielony zysk lub niepokryta strata z lat ubiegłych (skumulowane zyski/straty z lat ubiegłych), wynik finansowy bieżącego roku obrotowego.

15.16. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne ujmowane są według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

15.17. Zobowiązania handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania stanowią obecny, wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek, którego wypełnienie, według oczekiwań, spowoduje wypływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług obejmują:

- zobowiązania przypadające do zapłaty za dobra lub usługi, które zostały dostarczone/wykonane oraz zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą,
- rozliczenia międzyokresowe bierne, czyli zobowiązania przypadające do zapłaty za dobra lub usługi, które zostały dostarczone/wykonane, ale nie zostały opłacone, zafakturowane lub

formalnie uzgodnione z dostawcą, przy czym kwota lub termin zapłaty są mniej niepewne niż w przypadku rezerw,

- zobowiązania przypadające do zapłaty za materiały i towary, które jeszcze nie zostały dostarczone, ale zgodnie z obowiązującymi warunkami współpracy, znaczące ryzyka i korzyści związane z ich własnością przeszły już na Grupę.

Pozostałe zobowiązania obejmują:

a/ zobowiązania spełniające definicję zobowiązań finansowych, w tym:

- zobowiązania z tytułu wynagrodzeń osobowych,
- zobowiązania z tytułu dywidend,
- zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, jeżeli ich rozliczenie nastąpi w formie pieniężnej,
- zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych itp.,
- bierne rozliczenia międzyokresowe, czyli zobowiązania przypadające do zapłaty za dobra lub usługi, które zostały dostarczone/wykonane, ale nie zostały opłacone, zafakturowane lub formalnie uzgodnione z dostawcą, przy czym kwota lub termin zapłaty są mniej niepewne niż w przypadku rezerw inne niż zaklasyfikowane do zobowiązań z tytułu dostaw i usług,

b/ zobowiązania niespełniające definicji zobowiązań finansowych, w tym:

- zobowiązania z tytułu podatków (inne niż zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego, które są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębnie), opłat, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych,
- bierne rozliczenia międzyokresowe inne niż zaklasyfikowane do zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz innych zobowiązań finansowych, w tym oszacowane półroczne opłaty za korzystanie ze środowiska naturalnego w procesie produkcji, dla których moment płatności przypada w okresach późniejszych niż koniec okresu sprawozdawczego i na które nie otrzymano jeszcze decyzji potwierdzającej powstania zobowiązania,
- otrzymane zaliczki, które zostaną rozliczone poprzez fizyczną dostawę wyrobów gotowych, towarów lub wykonanie usługi,
- zobowiązania wobec pracowników, jeżeli ich uregulowanie nastąpi w innej formie niż poprzez wypłatę środków pieniężnych,
- zobowiązania wobec pracowników z tytułu podróży służbowych,
- fundusze specjalne, w tym zobowiązanie z tytułu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych po pomniejszeniu o środki pieniężne, należności z tytułu pożyczek udzielonych ze środków z ZFŚS,
- rozliczenia międzyokresowe przychodów, z wyjątkiem dotacji rządowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębnie.

Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, na koniec okresu sprawozdawczego wycenia się według zamortyzowanego kosztu, tj. zdyskontowane przy użyciu efektywnej stopy procentowej. W przypadku zobowiązań krótkoterminowych o terminie płatności do 365 dni przyjmuje się, że wycena ta odpowiada kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania nie zaliczone do zobowiązań finansowych wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty.

15.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej

rezerwy są wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

15.19. Świadczenia pracownicze

Nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe, odprawy pośmiertne oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych na rzecz emerytów i rencistów

Zgodnie z obowiązującymi Grupę przepisami dotyczącymi wynagradzania pracownikom przysługuje nagroda jubileuszowa i odprawa emerytalno-rentowa, natomiast w przypadku śmierci pracownika osobom uposażonym odprawa pośmiertna. Na niektórych podmiotach Grupy ciąży zwyczajowy obowiązek tworzenia odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych na rzecz obecnych i przyszłych emerytów i rencistów.

Grupa nie wydziela aktywów, które w przyszłości służyłyby uregulowaniu zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno-rentowych i nagród jubileuszowych, odpraw pośmiertnych oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą.

Wartość przyszłych zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych, odpraw pośmiertnych oraz odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych na rzecz przyszłych emerytów i rencistów wyliczana jest przez uprawnionego aktuarium przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych z uwzględnieniem prognozowanego wzrostu wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru przyszłych świadczeń, założonej stopy dyskonta, założonym prawdopodobieństwie osiągnięcia uprawnień do nagrody jubileuszowej, założonym prawdopodobieństwie osiągnięcia uprawnień do jednorazowej odprawy emerytalnej lub rentowej, pod warunkiem pozostania w stosunku pracy z obecnym pracodawcą.

Wysokość rezerwy aktualizowana jest co najmniej na koniec danego roku obrotowego. Korekta zwiększająca lub zmniejszająca wysokość rezerwy odnoszona jest w koszty działalności operacyjnej, a w części dotyczącej zysków/(strat) aktuarialnych dotyczących programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia w inne całkowite dochody.

Wykorzystanie tego typu rezerw powoduje zmniejszenie rezerwy. Rozwiązanie powyższej rezerwy koryguje (zmniejsza) odpowiednio koszty operacyjne lub inne całkowite dochody.

Świadczenie związane z ustaniem stosunku pracy

W przypadku rozwiązania stosunku pracy, pracownikom przysługują świadczenia przewidziane przez obowiązujące w Polsce przepisy prawa pracy, między innymi ekwiwalent z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego oraz odszkodowania z tytułu zobowiązania do powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy.

Wysokość ekwiwalentu z tytułu niewykorzystanych urlopów aktualizowana jest na ostatni dzień roku obrotowego oraz na ostatni dzień półrocza danego roku obrotowego.

Rezerwy/rozliczenia międzyokresowe kosztów/zobowiązań na pozostałe świadczenia związane z ustaniem stosunku pracy tworzone są w momencie ustania stosunku pracy.

Nagroda roczna

Pracownikom Jednostki Dominującej przysługuje prawo do nagrody rocznej. Jej wysokość, zgodnie z przyjętymi w Spółce regulacjami, uzależniona jest od uzyskanych w danym roku wyników finansowych, a w odniesieniu do Zarządu Spółki również od stopnia realizacji wyznaczonych celów. Rezerwa na nagrodę roczną tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych.

Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych z zysku netto

Zgodnie z obowiązującymi Grupę przepisami możliwe jest przeznaczenie części zysku na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. W związku z tym, że na koniec okresu sprawozdawczego nie jest możliwe wiarygodne oszacowanie kwoty zobowiązania, koszty świadczeń pracowniczych dotyczących odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych z zysku netto ujmowane są w kosztach roku obrotowego, w którym podjęta została uchwała o przeznaczeniu części zysku netto na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Pozostałe świadczenia pracownicze

Koszty pozostałych świadczeń pracowniczych są ujmowane w kosztach roku obrotowego, w którym zostały zatwierdzone do wypłaty, chyba że możliwe jest wiarygodne określenie kwoty świadczenia.

15.20.Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) i podatek akcyzowy oraz rabaty (dyskonta, premie, bonusy, upusty).

Wysokość przychodów ustala się według wartości godziwej otrzymanej bądź należnej zapłaty.

Przychody wycenia się według wartości zdyskontowanej, w przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny (a za taki uważa się okres uzyskania zapłaty dłuższy niż 365 dni).

W przypadku ujmowania przychodów w wartości zdyskontowanej, wartość dyskonta jest odnoszona stosownie do upływu czasu jako zwiększenie wartości należności, a drugostronnie jako przychody finansowe.

Różnice kursowe powstałe przy realizacji oraz wycenie bilansowej należności z tytułu dostaw i usług korygują przychody ze sprzedaży.

Przychody ze sprzedaży są korygowane również o wynik na transakcjach zabezpieczających.

Przychody ujmowane i prezentowane są w podziale na przychody ze sprzedaży (produktów, materiałów i towarów), pozostałe przychody operacyjne (dotyczące majątku trwałego, dotacji, kar i odszkodowań) oraz przychody finansowe (dotyczące działalności o charakterze finansowym, w tym majątku finansowego oraz lokowania nadwyżek środków pieniężnych).

15.20.1. Sprzedaż produktów, materiałów i towarów

Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych, materiałów i towarów ujmowane są, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do produktów, materiałów i towarów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane po ich wykonaniu, chyba że z zawartych umów wynika etapowe rozliczanie ich realizacji.

15.20.2. Świadczenie usług budowlano-montażowych

Przychody z umów o budowę składników aktywów (roboty budowlano-montażowe) ustala się w oparciu o rozwiązania przewidziane w MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz KSR 3 „Niezakończone usługi budowlane”. Przychody z umowy wycenia się w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty.

Jeżeli można wiarygodnie oszacować wynik umowy o usługę budowlano-montażową, przychody i koszty związane z umową ujmuje się jako przychody i koszty odpowiednio do stanu zaawansowania realizacji umowy na dzień bilansowy. Przewidywaną stratę z budowy niezwłocznie ujmuje się jako koszt.

W Grupie stosuje się następujące metody pomiaru stopnia zaawansowania prac dla niezakończonych robót budowlano-montażowych i projektowych:

1/ Metoda obmiaru wykonanych prac – polegająca na technicznym pomiarze wykonanych od rozpoczęcia umowy do ostatniego dnia okresu sprawozdawczego prac wyrażonych w jednostkach naturalnych lub w procencie ceny umownej bądź jej składowych. Metoda obmiaru wykonanych prac ma zastosowanie dla zleceń o globalnym budżecie przychodów równym lub większym od 300 tysięcy złotych dla usług o charakterze budowlano-montażowym,

2/ Metoda kosztowa – polega na określeniu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego stopnia zaawansowania prac w takim procencie, jaki stanowi udział poniesionych od rozpoczęcia umowy do ostatniego dnia okresu sprawozdawczego kosztów umowy w całkowitej kwocie kosztów wykonania umowy, obejmującej koszty już poniesione oraz wynikające z aktualnego globalnego budżetu kosztów, koszty wymagające jeszcze poniesienia dla pełnego wykonania umowy. Metoda kosztowa ustalenia stopnia zaawansowania umowy ma zastosowanie dla kontraktów o globalnym budżecie przychodów przekraczających kwoty 50 tysięcy złotych dla usług o charakterze budowlano-montażowym oraz 300 tysięcy złotych dla usług o charakterze projektowym.

3/ Metoda pomiaru pracochłonności – metoda oparta jest na pomiarze za pomocą miary roboczogodziny – pracochłonności prac wykonanych w ramach kontraktu. Polega ona na porównaniu ilości wykonanej pracy z ilością pracy zaplanowanej, mierzoną w roboczogodzinach. Iloraz tych dwóch wielkości stanowi stopień zaawansowania prac. Metoda ta ma zastosowanie do kontraktów, w których koszt robocizny z narzutami stanowi ponad 80% wszystkich planowanych kosztów bezpośrednich (suma kosztów robocizny, materiałów, sprzętu, podwykonawstwa, bez narzutu kosztów wydziałowych). Metoda ma zastosowanie dla robót o przewidywanych przychodach nie niższych niż 50 tysięcy złotych dla usług o charakterze budowlano-montażowym oraz 300 tysięcy złotych dla usług o charakterze projektowym.

4/ Metoda zysku zerowego – szacowany przychód ustala się w wysokości tej części dotychczas poniesionych kosztów, w której ich pokrycie jest wysoce prawdopodobne. Metoda ma zastosowanie dla robót, dla których szacowany przychód jest niższy niż 50 tysięcy złotych dla usług o charakterze budowlano-montażowym oraz 300 tysięcy złotych dla usług o charakterze projektowym.

15.20.3. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

15.20.4. Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

15.20.5. Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

15.21. Koszty

Koszty ujmowane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów oraz zasadą ostrożności. Ponoszone koszty ujmowane i prezentowane są w podziale na koszty operacyjne, pozostałe koszty operacyjne oraz koszty finansowe. Koszty operacyjne obejmują koszty działalności gospodarczej Grupy.

W ramach kosztów operacyjnych wyodrębnia się koszt własny sprzedaży (sprzedanych produktów, materiałów i towarów), koszty sprzedaży i handlowe (dystrybucji, pośrednictwa handlowego) oraz koszty ogólnego zarządu (zarządzania i administrowania Grupą).

Pozostałe koszty operacyjne obejmują transakcje dotyczące majątku trwałego, dotacji oraz kar i odszkodowań.

Koszty finansowe obejmują transakcje pozyskiwania i obsługi zewnętrznych źródeł finansowania działalności pomiotów Grupy oraz transakcje dotyczące majątku finansowego.

Różnice kursowe powstałe przy realizacji oraz wycenie bilansowej zobowiązań z tytułu dostaw i usług korygują koszt własny sprzedaży.

15.22. Dotacje

Dotacje ujmuje się w momencie zaistnienia uzasadnionej pewności, że dotacja zostanie uzyskana oraz że spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki.

Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo odpisywana w pozostałe przychody operacyjne, przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów, równoległe do odpisów amortyzacyjnych.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana współmiernie do kosztów, które dotacja ta ma kompensować.

Jeżeli dotacja jest formą rekompensaty za już poniesione koszty lub straty, lub została przyznana celem udzielenia jej natychmiastowego finansowego wsparcia, bez towarzyszących przyszłych kosztów, ujmuje się ją jako przychód w okresie, w którym stała się należna.

Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne otrzymane w formie dotacji ujmuje się w wartości godziwej.

15.23. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje część bieżącą i odroczoną.

Rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji

nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz

- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych aktywów podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości wyżej wymienione różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na koniec każdego okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ulgi w podatku dochodowym z tytułu prowadzenia działalności na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE), zwolnienie z podatku dochodu osiągniętego z działalności prowadzonej na terenie SSE na podstawie uzyskanych zezwoleń, Grupa ujmuje w momencie rzeczywistego korzystania z ulgi. Należna a niewykorzystana kwota ulgi prezentowana jest w pozycjach pozabilansowych, jako należność warunkowa.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy lub aktywa z tytułu podatku odroczonego prezentowane są po skompensowaniu na poziomie poszczególnych jednostek.

15.24. Połączenia jednostek

Połączenia jednostek rozliczane są na dzień nabycia metodą nabycia. Dniem nabycia jest dzień, w którym Grupa obejmuje kontrolę nad jednostką nabywaną. Grupa ujmuje wartość firmy na dzień nabycia jako:

- wartość godziwą przekazanej zapłaty; powiększoną o

- ujętą wartość udziałów niekontrolujących w jednostce przejmowanej; powiększoną o
- wartość godziwą dotychczas posiadanych kapitałów w jednostce nabywanej, jeśli połączenie odbywa się etapami; pomniejszoną o
- ujętą wartość godziwą netto nabytych identyfikowalnych aktywów oraz przejętych zobowiązań i zobowiązań warunkowych.

W sytuacji, gdy różnica przybiera wartość ujemną, zysk na okazjnym nabyciu ujmowany jest w rachunku zysków i strat bieżącego okresu na dzień przejścia w pozycji pozostałe przychody operacyjne.

Wartość godziwa przekazanej zapłaty nie zawiera kwot związanych z rozliczeniem wcześniej istniejących powiązań. Kwoty te zasadniczo są ujmowane w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Koszty związane z nabyciem, inne niż odnoszące się do emisji instrumentów dłużnych lub kapitałowych, które Grupa ponosi w związku z połączeniem jednostek rozlicza się jako koszt okresu, w którym zostały poniesione i prezentuje jako koszty zarządu.

Zapłata warunkowa jest ujmowana w wartości godziwej na dzień nabycia. Jeśli zapłata warunkowa klasyfikowana jest jako składnik kapitału własnego, nie jest ponownie wyceniana, a jej rozliczenie jest ujęte w kapitałach. W innym przypadku późniejsze zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej są ujmowane w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Wyniki finansowe jednostek zależnych nabytych lub sprzedanych w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od/do momentu ich efektywnego nabycia lub zbycia.

Udziały niekontrolujące w aktywach netto konsolidowanych podmiotów zależnych prezentowane są odrębnie od kapitału własnego przypadającego akcjonariuszom Jednostki Dominującej. Na udziały niekontrolujące składają się wartości udziałów na dzień połączenia jednostek gospodarczych oraz udziały niekontrolujące w zmianach w kapitale własnym począwszy od daty połączenia.

15.25. Inwestycje kapitałowe w jednostki stowarzyszone

Jednostką stowarzyszoną jest jednostka, na którą Jednostka Dominująca wywiera znaczący wpływ, niebędąca jednostką zależną ani udziałem we wspólnym przedsięwzięciu Jednostki Dominującej. Znaczący wpływ oznacza zdolność uczestniczenia w ustalaniu polityki finansowej i operacyjnej jednostki stowarzyszonej, bez samodzielnego czy wspólnego sprawowania nad nią kontroli.

Udziały w jednostkach stowarzyszonych prezentowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w aktywach trwałych jako „Inwestycje wyceniane metodą praw własności”.

Wyniki finansowe, aktywa i zobowiązania jednostek stowarzyszonych ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym według wyceny dokonanej metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycje w jednostkę stowarzyszoną wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po koszcie historycznym, ze stosowną korektą o zaistniałe po dacie przejścia zmiany udziału Grupy w aktywach netto jednostki stowarzyszonej, pomniejszonym o wszelkie utraty wartości poszczególnych inwestycji.

Nadwyżkę ceny nabycia nad wartością godziwą dających się zidentyfikować aktywów netto jednostki stowarzyszonej na dzień nabycia ujmuje się jako wartość firmy. Wartość firmy włączona jest do wartości bilansowej inwestycji oraz podlega ocenie pod kątem utraty wartości w ramach tej inwestycji. Jakąkolwiek nadwyżkę udziału Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych nad kosztem przejścia po dokonaniu przeszacowania ujmuje się niezwłocznie w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

15.26. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

16. Informacje dotyczące segmentów

Podstawowy podział sprawozdawczości oparty jest na segmentach branżowych.

W Segmencie Agro wytwarzane są następujące główne półfabrykaty/wyroby gotowe: amoniak, gaz syntezowy, kwas azotowy, saletra amonowa, azotan magnezu i RSM®, gazy techniczne, nawozy fosforowe, mieszanki nawozowe oraz mączka fosforytowa.

Głównymi produktami handlowymi Segmentu Agro są: wytwarzane przez Grupę Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. nawozy azotowe - PULAN® (saletra amonowa), RSM® (roztwór saletrano-mocznikowy), PULREA® (mocznik) oraz PULSAR® (siarczan amonu), a także wytwarzane przez GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. oraz „Agrochem” Sp. z o.o. i „Agrochem Puławy” Sp. z o.o. nawozy fosforowe i mieszanki nawozowe - superfosfat, amofoski, agrafoski, amofosmagi, mieszanki nawozowe i mączka fosforytowa oraz produkty wytwarzane przez Zakłady Azotowe Chorzów S.A. – saletra potasowa (azotan potasu) i saletra wapniowa.

Pozostałe produkty handlowe Segmentu Agro obejmują inne produkty wytwarzane dodatkowo na podstawowych instalacjach Segmentu: woda amoniakalna (LIKAM®), amoniak, wodór, kwas azotowy, powietrze pomiarowe, dwutlenek węgla, COOLANT® (suchy lód) oraz planton i mieszanki nawozowe, a także materiał siewny.

W Segmencie Agro realizowana jest również sprzedaż towarów i materiałów (nawozy, pasze, zboża, środki ochrony roślin) oraz sprzedaż usług tego Segmentu.

W Segmencie Chemia wytwarzane są następujące główne półfabrykaty/wyroby gotowe: mocznik, NOXY®, melamina, nadtlenuk wodoru, kwas siarkowy, siarczan amonu, cykloheksanon, cykloheksan, kaprolaktam oraz wodorosiarczyn sodu.

Głównymi produktami handlowymi Segmentu Chemia są: wytwarzane w Grupie Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. - melamina, kaprolaktam (płatkowany i ciekły), NOXY®, PULNOX® (roztwory mocznika), PULREA® (mocznik), nadtlenuk wodoru, a także produkowane w GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. - kwas siarkowy i wodorosiarczyn sodu oraz wytwarzana w Zakładach Azotowych Chorzów S.A. saletra potasowa techniczna i spożywcza (azotan potasu), produkty z przerobu kwasów tłuszczowych.

Pozostałe produkty handlowe Segmentu Chemia obejmują inne produkty wytwarzane dodatkowo na instalacjach przypisanych do Segmentu oraz sprzedaż materiałów i usług własnych Segmentu.

W Segmencie Energetyka wytwarzane są następujące główne półfabrykaty/wyroby gotowe/media: energia cieplna, energia elektryczna, gaz ziemny nisko i wysokociśnieniowy oraz pary i wody, które są jednocześnie głównymi produktami handlowymi tego Segmentu.

W Segmencie tym realizowana jest również sprzedaż towarów i materiałów oraz sprzedaż usług Segmentu.

W Segmencie Pozostała Działalność wykazano następujące grupy przychodów:

1. Usługi przeładunkowe realizowane w GZNF „Fosfory” Sp. z o.o.,
2. Dzierżawa rzeczowego majątku trwałego i pozostałe usługi realizowane w Zakładach Azotowych Chorzów S.A.,
3. Sprzedaż worków z folii, folii, worków śmieciowych,
4. Usługi własne Segmentu Pozostała Działalność,

5. Sprzedaż zrealizowaną w spółkach Remzap Sp. z o.o., Prozap Sp. z o.o. oraz SCF Natural Sp. z o.o.
6. Wyniki funkcjonowania spółki Elektrownia Puławy Sp. z o.o.

Poszczególne Segmenty w ramach swojej działalności produkcyjnej zużywają surowce/półfabrykaty/media. Jeżeli potrzebne do produkcji komponenty nie są dostępne w ramach Segmentu są pozyskiwane od innych Segmentów, w których są wytwarzane – obroty wewnętrzne.

Przepływy między segmentami są wyceniane wg rzeczywistego kosztu wytworzenia powiększonego o procentowy narzut marży zysku (metoda tzw. rozsądnej marży „koszt plus”). W przypadku mediów energetycznych, z uwagi na to, że ich wytwarzanie jest działalnością pomocniczą dla segmentów Agro i Chemia, przyjęto marżę w wysokości 0%, segment Energetyka zysk/(stratę) generuje wyłącznie na sprzedaży zewnętrznej.

Okres porównywalny został przekształcony wg zasad przyjętych do wyceny przepływów międzysegmentowych w roku bieżącym. Dla okresu porównywalnego dokonano zmiany prezentacji przepływów międzysegmentowych oraz przypisania do segmentów kosztów ogólnego zarządu i pozostałych kosztów operacyjnych Zakładów Azotowych Chorzów S.A., GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. oraz Agrochem Sp. z o.o. i „Agrochem Puławy” Sp. z o.o. We wcześniejszych okresach sprawozdawczych koszty ogólnego zarządu oraz pozostałe koszty operacyjne wymienionych spółek prezentowane były w pozycji „Nieprzypisane”.

01.01.2016 - 31.12.2016	Działalność kontynuowana				Razem	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Segment Agro	Segment Chemia	Segment Energetyka	Pozostała działalność			
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	2 064 748	1 111 801	95 408	73 228	3 345 185	-	3 345 185
Sprzedaż nieprzypisana	-	-	-	-	-	-	2 419
Obroty wewnętrzne między segmentami	1 025 778	872 139	1 312 461	66 695	3 277 073	(3 277 073)	-
Przychody segmentu ogółem	3 090 526	1 983 940	1 407 869	139 923	6 622 258	(3 277 073)	3 347 604
Koszty							
Koszt własny sprzedaży na rzecz klientów zewnętrznych	(1 452 568)	(919 378)	(99 212)	(65 893)	(2 537 051)	-	(2 537 051)
Koszt własny sprzedaży nieprzypisany	-	-	-	-	-	-	(1 050)
Obroty wewnętrzne między segmentami	(1 053 321)	(844 596)	(1 312 461)	(66 695)	(3 277 073)	3 277 073	-
Koszty segmentu ogółem	(2 505 889)	(1 763 974)	(1 411 673)	(132 588)	(5 814 124)	3 277 073	(2 538 101)
Koszty sprzedaży	(228 331)	(52 325)	(106)	(867)	(281 629)	-	(281 629)
w tym odpisy aktualizujące wartość należności	(5 653)	2	(12)	539	(5 124)	-	(5 124)
Koszty sprzedaży nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	10
w tym odpisy aktualizujące wartość należności	-	-	-	-	-	-	(201)
Zysk/(strata) segmentu	356 306	167 641	(3 910)	6 468	526 505	-	527 884
Koszty ogólnego zarządu	(25 422)	(6 888)	(3 629)	(23 117)	(59 056)	-	(59 056)
Koszty ogólnego zarządu nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	(148 471)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	328	(11 933)	(338)	(439)	(12 382)	-	(12 382)
w tym odpisy aktualizujące wartość	-	(11 020)	(229)	(848)	(12 097)	-	(12 097)
niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	-	-	-	-	-	-	(5 154)
nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	-
w tym odpisy aktualizujące wartość	-	-	-	-	-	-	(2 314)
niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-	-	-	-
Przychody/koszty finansowe netto	-	-	-	-	-	-	18 585
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	-	-	-	2 634
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	331 212	148 820	(7 877)	(17 088)	455 067	-	324 040
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-	(53 748)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	-	-	-	-	-	-	270 292
Zysk/(strata) na działalności zaniechanej	-	-	-	-	-	-	-
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	-	-	-	-	-	-	270 292
Aktywa i zobowiązania wg stanu na 31 grudnia 2016 roku							
Aktywa segmentu	763 647	996 658	573 419	275 309	2 609 033	-	2 609 033
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	1 393 404
Aktywa ogółem	763 647	996 658	573 419	275 309	2 609 033	-	4 002 437
Zobowiązania segmentu	182 465	69 966	148 493	28 298	429 222	-	429 222
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	470 094
Kapitały własne	-	-	-	-	-	-	3 103 121
Zobowiązania i kapitały ogółem	182 465	69 966	148 493	28 298	429 222	-	4 002 437
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne	127 852	65 575	44 454	30 313	268 194	-	268 194
Nakłady inwestycyjne nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	8 530
Amortyzacja	59 163	55 684	43 444	19 278	177 569	-	177 569
Amortyzacja nieprzypisana	-	-	-	-	-	-	9 186

01.01.2015 - 31.12.2015	Działalność kontynuowana				Razem	Wyłączenia	Działalność ogółem
	Segment Agro	Segment Chemia	Segment Energetyka	Pozostała działalność			
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	2 496 124	1 158 086	69 238	82 667	3 806 115	-	3 806 115
Sprzedaż nieprzypisana	-	-	-	-	-	-	7 920
Obroty wewnętrzne między segmentami	1 272 204	1 079 331	1 659 536	69 782	4 080 853	(4 080 853)	-
Przychody segmentu ogółem	3 768 328	2 237 417	1 728 774	152 449	7 886 968	(4 080 853)	3 814 035
Koszty							
Koszt własny sprzedaży na rzecz klientów zewnętrznych	(1 687 556)	(1 018 576)	(68 516)	(63 154)	(2 837 802)	-	(2 837 802)
Koszt własny sprzedaży nieprzypisany	-	-	-	-	-	-	1 298
Obroty wewnętrzne między segmentami	(1 331 401)	(1 020 134)	(1 659 536)	(69 782)	(4 080 853)	4 080 853	-
Koszty segmentu ogółem	(3 018 957)	(2 038 710)	(1 728 052)	(132 936)	(6 918 655)	4 080 853	(2 836 504)
Koszty sprzedaży	(226 198)	(50 142)	(37)	5 783	(270 594)	-	(270 594)
w tym odpisy aktualizujące wartość należności	(1 150)	103	(20)	5 675	4 608	-	4 608
Koszty sprzedaży nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	(103)
w tym odpisy aktualizujące wartość należności	-	-	-	-	-	-	(116)
Zysk/(strata) segmentu	523 173	148 565	685	25 296	697 719	-	706 834
Koszty ogólnego zarządu	(27 955)	(7 724)	(3 376)	(24 755)	(63 810)	-	(63 810)
Koszty ogólnego zarządu nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	(137 884)
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	9 621	(36 624)	6 097	(1 274)	(22 180)	-	(22 180)
w tym odpisy aktualizujące wartość	6 000	(18 405)	2 460	1 557	(8 388)	-	(8 388)
niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe przychody/koszty operacyjne netto	-	-	-	-	-	-	14 112
nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	-
w tym odpisy aktualizujące wartość	-	-	-	-	-	-	545
niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-	-	-	-
Przychody/koszty finansowe netto	-	-	-	-	-	-	16 034
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych	-	-	-	-	-	-	-
metodą praw własności	-	-	-	-	-	-	2 037
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	510 839	85 812	5 866	824	603 341	-	515 143
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-	(67 099)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	-	-	-	-	-	-	448 044
Zysk/(strata) na działalności zaniechanej	-	-	-	-	-	-	-
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	-	-	-	-	-	-	448 044
Aktywa i zobowiązania wg stanu na 31 grudnia 2015 roku							
Aktywa segmentu	889 148	1 000 537	589 417	311 281	2 790 383	-	2 790 383
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	1 065 963
Aktywa ogółem	889 148	1 000 537	589 417	311 281	2 790 383	-	3 856 346
Zobowiązania segmentu	148 929	71 919	139 035	31 080	390 963	-	390 963
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	425 270
Kapitały własne	-	-	-	-	-	-	3 040 113
Zobowiązania i kapitały ogółem	148 929	71 919	139 035	31 080	390 963	-	3 856 346
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne	76 540	67 439	33 659	60 699	238 337	-	238 337
Nakłady inwestycyjne nieprzypisane	-	-	-	-	-	-	11 918
Amortyzacja	45 024	51 260	40 355	20 528	157 167	-	157 167
Amortyzacja nieprzypisana	-	-	-	-	-	-	8 034

Przychody z tytułu sprzedaży produktów od klientów zewnętrznych. Podział geograficzny odpowiada lokalizacji kontrahentów.

Wyszczególnienie	01.01.2016 -	01.01.2015 -
	31.12.2016	31.12.2015
Polska	2 252 277	2 562 369
Zagranica, w tym:	1 095 327	1 251 666
Europa, w tym:	790 727	925 783
Niemcy	139 477	182 553
Wielka Brytania	169 623	215 952
Francja	72 697	78 962
Czechy	55 510	81 019
Słowacja	51 906	79 866
Austria	36 739	37 357
Rumunia	37 332	22 912
Portugalia	17 038	25 718
Hiszpania	19 044	22 336
Włochy	34 136	22 231
Słowenia	22 920	26 523
Belgia	30 738	23 502
Węgry	9 293	16 768
Azja, w tym:	251 849	313 420
Chiny	100 202	97 422
Indie	46 420	61 157
Tajwan	78 474	124 723
Korea Południowa	17 060	17 927
Tajlandia	2 088	7 534
Ameryka Północna w tym:	33 234	-
Stany Zjednoczone	20 977	-
Kanada	12 257	-
Ameryka Południowa, w tym:	17 204	4 721
Peru	-	4 721
Brazylia	17 204	-
Pozostałe	2 313	7 742
Razem	3 347 604	3 814 035

Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe, aktywa z tytułu podatku odroczonego, aktywa z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia oraz prawa wynikające z umów ubezpieczeniowych są zlokalizowane w Polsce, gdzie podmioty wchodzące w skład Grupy mają swoje siedziby.

Przychody z tytułu transakcji z zewnętrznym pojedynczym klientem nie stanowią więcej niż 10% łącznych przychodów Grupy.

17. Przychody i koszty

17.1. Przychody ze sprzedaży

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Przychody ze sprzedaży produktów		<i>przekształcone</i>
Przychody ze sprzedaży	3 104 738	3 603 571
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług zrealizowane	6 007	14 181
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług naliczone	2 376	(4 556)
Zyski z tytułu instrumentów pochodnych (wycena i wynik na realizacji)	4 317	2 838
(Straty) z tytułu instrumentów pochodnych (wycena i wynik na realizacji)	(10 099)	(4 493)
Bonusy od obrotu	(1 625)	(1 521)
Razem przychody ze sprzedaży produktów	3 105 714	3 610 020

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		<i>przekształcone</i>
Przychody ze sprzedaży	244 182	206 587
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług zrealizowane	(113)	241
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług z wyceny	(1)	(429)
Podatek akcyzowy	(2 178)	(2 384)
Razem przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	241 890	204 015

17.2. Koszty według rodzaju, w tym koszty świadczeń pracowniczych

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Koszty według rodzaju		<i>przekształcone</i>
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(186 136)	(164 578)
Koszty świadczeń pracowniczych	(421 726)	(392 754)
Zużycie materiałów i energii	(1 708 974)	(2 041 162)
Usługi obce, w tym:	(367 627)	(389 723)
- koszty prac badawczych	(2 580)	(1 553)
- związane z ochroną środowiska	(2 277)	(1 352)
Podatki i opłaty	(195 075)	(188 072)
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	(12 972)	(9 583)
Pozostałe koszty, w tym:	(51 440)	(43 598)
- zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów	(212)	(10 921)
- zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności	(5 325)	4 492
- składki z tytułu przynależności do organizacji	(1 599)	(860)
- różnice kursowe dotyczące zobowiązań z tytułu dostaw i usług	(2 183)	614
- podróże służbowe	(2 457)	(3 254)
- reklamy i reprezentacji	(38 663)	(34 245)
- inne koszty działalności operacyjnej	(1 001)	576
Razem koszty rodzajowe	(2 943 950)	(3 229 470)

Zmiana kosztów rodzajowych w stosunku do roku poprzedniego wynika:

1. w obszarze kosztów zużycia materiałów i energii, głównie ze zmian cen surowców,
2. w obszarze kosztów amortyzacji, z zakończenia projektów inwestycyjnych i oddania do użytkowania składników majątku,
3. w obszarze kosztów podatków i opłat, głównie z tytułu wzrostu wartości umorzonych praw do emisji,
4. w obszarze ubezpieczeń majątkowych i osobowych, ze wzrostu składek ze względu na zmiany ubezpieczenia podstawowego majątku Jednostki Dominującej w oparciu o jego wartość odtworzeniową,
5. w obszarze pozostałych kosztów, z utworzenia w roku ubiegłym odpisów aktualizujących zapasy w związku z ich rotacją oraz utworzenia w bieżącym roku odpisów aktualizujących wartość należności przy rozwiązaniu w roku ubiegłym.

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
		<i>przekształcone</i>
Koszty rodzajowe	(2 943 950)	(3 229 470)
Zmiana stanu produktów, produkcji w toku i rozliczeń międzyokresowych (+/-)	13 286	(32 684)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (-)	85 125	81 721
Wartość dotacji rozliczonej w koszty operacyjne	50 009	64 019
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(231 717)	(192 481)
Razem koszt własny sprzedaży	(3 027 247)	(3 308 895)
		<i>przekształcone</i>
Koszty według układu kalkulacyjnego		
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	(2 306 384)	(2 644 023)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(231 717)	(192 481)
Koszty sprzedaży	(281 619)	(270 697)
Koszty ogólnego zarządu	(207 527)	(201 694)
Razem koszt własny sprzedaży	(3 027 247)	(3 308 895)

Na zmianę stanu produktów, produkcji w toku i rozliczeń międzyokresowych składa się zmniejszenie stanu produktów w kwocie 23 531 tysięcy złotych oraz zmniejszenie biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i wzrost rezerw utworzonych w ciężar kosztów operacyjnych w łącznej kwocie 36 817 tysięcy złotych.

Koszty wytworzenia produktów na potrzeby własne dotyczą obrotów wewnętrznych występujących pomiędzy podstawową działalnością operacyjną a pozostałymi rodzajami działalności, w szczególności nakładów na środki trwałe w budowie oraz wytworzenia we własnym zakresie katalizatorów i opakowań poniesionych głównie przez Jednostkę Dominującą.

Koszty świadczeń pracowniczych

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Koszty wynagrodzeń	(332 253)	(309 572)
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	(89 473)	(83 182)
Razem koszty świadczeń pracowniczych	(421 726)	(392 754)
Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze	(2 331)	(11 774)
Razem koszty świadczeń pracowniczych odniesione w wynik finansowy	(424 057)	(404 528)

Wzrost kosztów świadczeń pracowniczych wynika głównie z wypłaty dodatkowej premii z okazji 55-lecia rozpoczęcia budowy i 50-lecia rozpoczęcia produkcji w Grupie Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze wynika głównie z aktualizacji wysokości rezerw na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe, odprawy pośmiertne oraz rezerwy na nagrodę roczną. Zasady tworzenia rezerwy na świadczenia pracownicze wskazano w nocie 15.19.

17.3. Podział amortyzacji na poszczególne kategorie kosztów (układ kalkulacyjny)

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Pozycje ujęte w koszcie sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:	(174 847)	(154 609)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(172 519)	(153 058)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(2 328)	(1 551)
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu, w tym:	(11 289)	(9 969)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(8 210)	(6 220)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(3 079)	(3 749)

17.4. Pozostałe przychody operacyjne

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk netto ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	546	105
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	11 020
Przychody z nieruchomości inwestycyjnych	2 793	3 068
Różnice kursowe dotyczące zobowiązań z tytułu zakupu rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	236
w tym koszty z tytułu różnic kursowych	-	(654)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności innych niż należności z tytułu dostaw i usług oraz należności odsetkowe	102	571
Rozwiązanie rezerw na przyszłe zobowiązania	1 165	1 206
Dotacje	4 092	3 735
Kary i odszkodowania	1 616	1 192
Zwrot podatków	5	716
Inne	1 063	1 707
Razem pozostałe przychody operacyjne	11 382	23 556

Zmiana pozostałych przychodów operacyjnych wynika głównie z dokonanego w ubiegłym roku w Jednostce Dominującej odwrócenia (rozwiązania) odpisu aktualizującego wartość majątku trwałego w wysokości 11 milionów złotych, dokonanego na podstawie wyników testu na utratę wartości przeprowadzonego zgodnie z MSR 36.

17.5. Pozostałe koszty operacyjne

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych	(13 919)	(18 030)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartości niematerialne	(492)	(833)
Koszty dotyczące nieruchomości inwestycyjnych generujących przychody z najmu, w tym:	(2 030)	(2 514)
- koszty amortyzacji	(619)	(596)
Różnice kursowe dotyczące zobowiązań z tytułu zakupu rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, w tym:	(213)	-
- koszty z tytułu różnic kursowych	(1 082)	-
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności innych niż należności z tytułu dostaw i usług oraz należności	(887)	(404)
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania	(1 331)	(3 125)
Koszty likwidacji oraz wartość netto zlikwidowanego majątku	(4 552)	(1 060)
Nakłady na prace rozwojowe nie spełniające kryteriów do ich aktywowania	(472)	(175)
Darowizny przekazane	(2 372)	(2 567)
Kary i odszkodowania	(219)	(568)
Koszty funkcjonowania i utrzymania zakładowych obiektów socjalnych	(972)	(993)
Straty powstałe w ramach zwykłej działalności	(337)	(289)
Inne	(1 122)	(1 066)
Razem pozostałe koszty operacyjne	(28 918)	(31 624)

17.6. Przychody i koszty finansowe netto

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Przychody finansowe		
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	15 174	12 791
- z tytułu należności własnych - handlowych	1 393	1 505
- z tytułu należności własnych - lokaty bankowe powyżej 3 miesięcy	10 092	4 698
- z tytułu należności własnych - lokaty bankowe do 3 miesięcy i overnight	3 342	5 306
- z pozostałych tytułów	347	1 282
Dywidendy i udziały w zyskach	-	42
Odwrocenie odpisu aktualizującego wartość należności odsetkowych	134	315
Zyski z tytułu różnic kursowych, w tym:	5 199	260
- koszty z tytułu różnic kursowych	(5 163)	(5 794)
Przychody z tytułu zmiany dyskonta, w tym:	1	317
- dotyczące rozrachunków	1	317
Zysk ze zbycia inwestycji	-	4 692
Pozostałe	2 002	926
Razem przychody finansowe	22 510	19 343

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Koszty finansowe		
Koszty z tytułu odsetek, w tym:	(1 465)	(769)
- z tytułu kredytów i pożyczek	(892)	(246)
- z tytułu leasingu finansowego	(446)	(486)
- dotyczące zobowiązań handlowych	(14)	(4)
- z pozostałych tytułów	(113)	(33)
Prowizje	(1 353)	(680)
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności odsetkowych	(848)	(1 170)
Aktualizacja wartości inwestycji	(27)	-
Koszty z tytułu zmiany dyskonta, w tym:	(147)	(296)
- dotyczące rozrachunków	(94)	(17)
- dotyczące rezerw	(53)	(279)
Pozostałe	(85)	(394)
Razem koszty finansowe	(3 925)	(3 309)
Przychody i koszty finansowe netto	18 585	16 034

Zmiany przychodów i kosztów finansowych netto wynikają głównie z aktualizacji odpisów aktualizujących wartość należności odsetkowych oraz wyższych przychodów z tytułu odsetek od zdeponowanych nadwyżek środków pieniężnych.

17.7. Informacje dotyczące cykliczności i sezonowości działalności Grupy

Sezonowość działalności Grupy występuje w obrocie nawozami i wynika z terminów stosowania nawozów w rolnictwie. Najwyższa konsumpcja tych produktów przypada, w przypadku nawozów azotowych na okres wiosennej aplikacji nawozów, tj. na okres od lutego do kwietnia, natomiast w przypadku nawozów fosforowych na okres od lutego do kwietnia oraz od lipca do września. Poza sezonem aplikacji, w celu zmniejszenia wpływu sezonowości konsumpcji nawozów na wyniki, Grupa zawiera kontrakty z partnerami handlowymi posiadającymi zaplecza logistyczne, umożliwiające regularne odbiory produktów nawozowych oraz prowadzi efektywną politykę cenową. Okresowe zmniejszenia aktywności na rynkach nawozowych wykorzystywane są przez Grupę do przeprowadzania prac remontowych instalacji produkcyjnych i przygotowania się do następnego sezonu.

Funkcjonujący w Jednostce Dominującej system produkcji jest w znacznym stopniu zintegrowany, co umożliwia, elastyczne zarządzanie asortymentem i wielkością wytwarzanej produkcji.

Sezonowość produkcji i handlu w Grupie neutralizowana jest również poprzez zwiększanie różnicowania oferty handlowej.

W produktach chemicznych sezonowość nie jest odczuwalna.

W produktach energetycznych odczuwalna jest sezonowość sprzedaży energii cieplnej. Wielkość sprzedaży tego produktu w znacznej mierze uzależniona jest od warunków atmosferycznych. W okresie jesienno-zimowym jest ona około trzykrotnie wyższa niż w okresie wiosenno-letnim.

Okresowe przeprowadzanie remontów przyczynia się do występowania sezonowości w działalności podmiotów realizujących te prace, w tym spółki REMZAP Sp. z o.o. Największy popyt na usługi budowlano-montażowe przypada na okres marzec - wrzesień. Natomiast zdecydowanie najniższym okresem jest okres zimowy, w szczególności I kwartał roku kalendarzowego. W celu niwelowania wahań spółka zwiększa swoje zaangażowanie w prace inwestycyjne, których realizacja nie wykazuje zbyt dużych wahań.

18. Podatek dochodowy

Główne składniki obciążenia podatkowego przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zyski i straty		
Bieżący podatek dochodowy	(46 565)	(57 721)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(46 658)	(72 606)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	93	14 885
Odroczony podatek dochodowy	(7 183)	(9 378)
Podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(7 183)	(9 378)
Obciążenie podatkowe wykazane w zyskach i stratach	(53 748)	(67 099)

Zarówno w bieżącym jak i ubiegłym roku obrotowym wystąpiły transakcje odniesione bezpośrednio w kapitał, w związku z tym również podatek dochodowy dotyczący tych transakcji został odniesiony w ciężar kapitału. Transakcje te wynikały z MSR 19 „Świadczenia pracownicze”, tj. konieczności ujmowania zysków i strat aktuarialnych dotyczących świadczeń po okresie zatrudnienia w innych całkowitych dochodach, czyli bezpośrednio w kapitale.

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Inne całkowite dochody		
Odroczony podatek dochodowy	922	558
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które w przyszłości nie mogą zostać przeklasyfikowane do zysków i strat	922	558
Korzyść podatkowa / (obciążenie podatkowe) wykazane w innych całkowitych dochodach	922	558

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk /(strata) brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	324 040	515 143
Zysk /(strata) przed opodatkowaniem	324 040	515 143
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(61 568)	(97 877)
Zysk strata przed opodatkowaniem	324 040	515 143
Przychody nie będące podstawą do opodatkowania	(8 415)	(10 416)
Przychody stanowiące przychód podatkowy	51	11 000
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	21 935	21 805
Straty podatkowe, z tytułu których nie rozpoznano aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12 905	14 575
Dochód wolny od opodatkowania	(87 384)	(129 520)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych, od których nie utworzono podatku odroczonego	(487)	(71 894)
Różnice przejściowe, od których dokonano odpisu aktualizującego wartość aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	9 330	7 437
Pozostałe	10 910	(4 980)
Podstawa naliczenia podatku dochodowego bieżącego i odroczonego	282 885	353 150
Podatek dochodowy wykazany w zyskach i stratach	(53 748)	(67 099)
Efektywna stawka podatkowa	17%	13%

Poziom efektywnej stopy podatkowej jest głównie efektem korzystania przez Grupę ze zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dochodu z tytułu prowadzenia działalności na terenie Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE) na podstawie uzyskanych zezwoleń.

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. oraz „Agrochem” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobrym Mieście prowadzą działalność na terenie SSE, odpowiednio Starachowickiej i Warmińsko-Mazurskiej.

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. posiada trzy zezwolenia na prowadzenie działalności na terenie SSE. Dotyczą one rewampingu instalacji mocznika, budowy instalacji nawozów płynnych na bazie mocznika i siarczanu amonu, tzw. PULASKA oraz budowy instalacji do produkcji nawozów stałych na bazie mocznika i siarczanu amonu, tzw. PULGRAN.

W okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku ulga podatkowa potencjalnie wykorzystana (ostateczne wykorzystanie nastąpi w momencie złożenia deklaracji podatkowej za rok podatkowy) wyniosła około 16,6 miliona złotych. W pozycji „Dochód wolny od podatku” wykazano

dochód uzyskany przez Grupę z działalności prowadzonej na terenie SSE na podstawie uzyskanych zezwoleń.

„Agrochem” Sp. z o.o. korzysta ze zezwolenia wydanego w 1999 roku oraz zezwolenia wydanego w 2012 roku dotyczącego budowy bazy przeładunkowo-magazynowej nawozów płynnych i stałych.

18.1. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

Wyszczególnienie	31.12.2016		
	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Wartość netto
Rzeczowe aktywa trwałe objęte ulgą inwestycyjną	-	1 350	1 350
Rzeczowe aktywa trwałe - pozostałe	2 038	102 190	100 152
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	(4)	13 924	13 928
Wartości niematerialne	99	3 433	3 334
Udziały i akcje	-	(127)	(127)
Zapasy	143	(4 481)	(4 624)
Należności handlowe i pozostałe krótkoterminowe	544	(1 455)	(1 999)
Pozostałe aktywa finansowe	-	393	393
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	52	52
Pochodne instrumenty finansowe	-	(416)	(416)
Pozostałe zobowiązania finansowe	(2)	683	685
Rezerwy	477	(2 950)	(3 427)
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	910	(28 096)	(29 006)
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń i świadczeń społecznych	36	(1 844)	(1 880)
Zobowiązania handlowe i pozostałe	792	(18 986)	(19 778)
Strata podatkowa	444	(13)	(457)
Pozostałe	10	(95)	(105)
Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego	5 487	63 562	58 075
Odpis aktualizujący wartość aktywa	(3 186)	-	(3 186)
Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	2 301	63 562	54 889

Wyszczególnienie	31.12.2015		
	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Wartość netto
Rzeczowe aktywa trwałe objęte ulgą inwestycyjną	-	1 448	1 448
Rzeczowe aktywa trwałe - pozostałe	(439)	100 961	101 400
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	-	10 760	10 760
Wartości niematerialne	-	2 970	2 970
Udziały i akcje	-	(117)	(117)
Należności handlowe i pozostałe długoterminowe	(744)	-	744
Zapasy	422	(4 840)	(5 262)
Należności handlowe i pozostałe krótkoterminowe	466	(957)	(1 423)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	381	381
Pozostałe aktywa finansowe	(8)	28	36
Pochodne instrumenty finansowe	-	528	528
Kredyty i pożyczki	-	434	434
Rezerwy	978	(3 035)	(4 013)
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	920	(26 952)	(27 872)
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń i świadczeń społecznych	140	(1 740)	(1 880)
Zobowiązania handlowe i pozostałe	985	(22 839)	(23 824)
Strata podatkowa	307	(416)	(723)
Pozostałe	2	2	-
Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego	3 029	56 616	53 587
Odpis aktualizujący wartość aktywa	(1 413)	-	(1 413)
Aktywa/rezerwa z tytułu podatku odroczonego wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	1 616	56 616	52 174

Odpis aktualizujący wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego został utworzony w Zakładach Azotowych Chorzów S.A. W ocenie Zarządu tej Spółki istnieje duże prawdopodobieństwo, że w ciągu, przewidzianego przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, okresu 5 lat nie zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania na poziomie umożliwiającym wykorzystanie ujemnych różnic przejściowych. Kwotą odpisu zostało objęte aktywo z tytułu podatku odroczonego utworzonego w odniesieniu do odpisu aktualizującego wartość aktywów trwałych.

19. Działalność zaniechana, aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie zidentyfikowała działalności, którą można by zakwalifikować do działalności zaniechanej oraz aktywów trwałych spełniających kryteria zaklasyfikowania ich do aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

20. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (dalej: ZFŚS lub Fundusz) tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej podmiotów Grupy, udzielanie pożyczek czy przyznawanie zapomóg jej pracownikom.

Podmioty wchodzące w skład Grupy tworzą ZFŚS zgodnie z obowiązującymi zasadami i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego/kwot uzgodnionych ze związkami

zawodowymi. ZFŚS nie posiada wyodrębnionych aktywów trwałych. Aktywa wykorzystywane do celów działalności socjalnej stanowią aktywa Grupy.

Z uwagi na charakter Funduszu Grupa w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej skompensowała aktywa Funduszu z zobowiązaniami wobec Funduszu. W związku z powyższym, salda netto na poszczególne dni bilansowe wynoszą:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Pożyczki udzielone i pozostałe należności ZFŚS	2 099	2 170
Środki pieniężne	720	1 049
Zobowiązania dotyczące ZFŚS	(1 170)	(548)
Zobowiązania z tytułu ZFŚS	(1 569)	(2 672)
Saldo po skompensowaniu	80	(1)

Natomiast odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych odniesiony w ciężar wyniku finansowego poszczególnych lat obrotowych kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Odpisy na ZFŚS ujęty w wyniku finansowym	10 680	6 035

Wzrost poziomu obciążenia wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego wynika z podpisanego przez Grupę Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. porozumienia - Umowy społecznej, wg postanowień której począwszy od 2016 roku coroczny odpis na ZFŚS tej spółki stanowi dwukrotność odpisów wynikających z ustawy o ZFŚS.

21. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Jednostki Dominującej, przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Jednostki Dominującej (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe), przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

W okresie między końcem okresu sprawozdawczego a dniem sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne transakcje dotyczące liczby akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jak również w roku poprzednim nie wystąpiły czynniki rozwadniające, w związku z tym zysk podstawowy na akcję jest równy zyskowi rozwodnionemu na akcję.

Podstawowy zysk/(strata) na akcję przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	272 133	450 911
Średnioważona liczba akcji zwykłych	19 115 000	19 115 000
Podstawowy zysk/(strata) na akcję (zł/akcję)	14,24	23,59

Rozwodniony zysk/(strata) przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej na akcję	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	272 133	450 911
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	19 115 000	19 115 000
Rozwodniony zysk na akcję (zł/akcję)	14,24	23,59

22. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Jednostka Dominująca

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki Uchwałą nr 17 w dniu 10 maja 2016 roku podjęło decyzję o wypłacie dywidendy z zysku netto roku obrotowego 2015 oraz niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych w łącznej kwocie 200 707 500,00 złotych, tj. w wysokości 10,50 złotych na jedną akcję. Na dzień dywidendy wyznaczono dzień 30 maja 2016 roku. Wypłatę dywidendy wyznaczono na dzień 17 czerwca 2016 roku.

Dywidenda została wypłacona w wyznaczonym terminie.

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Dywidendy z akcji zwykłych:		
dywidenda końcowa	200 707	134 378
Razem	200 707	134 378

Rekomendacja Zarządu Jednostki Dominującej dotycząca podziału zysku za rok obrotowy 2016 oraz niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych

Do dnia zatwierdzenia sprawozdania do publikacji Zarząd Jednostki Dominującej nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za rok obrotowy 2016 oraz niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych.

Pozostałe podmioty objęte konsolidacją

Walne Zgromadzenia Udziałowców pozostałych podmiotów objętych konsolidacją podjęły uchwały o podziale wyników finansowych osiągniętych w roku 2015. W wyniku podjętych decyzji udziałowcom nie posiadającym kontroli przydzielono i wypłacono dywidendy w łącznej kwocie 19 tysięcy złotych.

23. Rzeczowe aktywa trwałe

Na wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych składają się następujące grupy środków trwałych:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Grunty	2 287	2 287
Budynki i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	924 387	928 927
Urządzenia techniczne i maszyny	927 112	931 713
Środki transportu	31 134	32 793
Inne środki trwałe	55 596	61 849
Środki trwałe w budowie	186 884	91 084
Razem rzeczowe aktywa trwałe	2 127 400	2 048 653

Zmiany rzeczowych aktywów trwałych w okresie 01.01.2016 - 31.12.2016	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	RAZEM
a) wartość brutto środków trwałych na początek okresu	2 335	1 164 144	1 500 763	56 593	134 914	92 485	2 951 234
b) zwiększenia (z tytułu)	-	47 062	117 945	4 001	7 729	270 627	447 364
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	46 952	115 149	996	7 555	-	170 652
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe w budowie	-	-	-	-	-	270 627	270 627
- przejęte na podstawie umowy leasingu finansowego	-	-	2 795	2 611	174	-	5 580
- przekwalifikowanie z nieruchomości inwestycyjnych	-	110	-	-	-	-	110
- inne	-	-	1	394	-	-	395
c) zmniejszenia (z tytułu)	-	(2 774)	(4 495)	(1 339)	(858)	(171 151)	(180 617)
- sprzedaż	-	(12)	(169)	(1 002)	-	-	(1 183)
- likwidacja	-	(1 194)	(3 931)	(337)	(848)	-	(6 310)
- przeniesienie na środki trwałe	-	-	-	-	-	(170 652)	(170 652)
- przeniesienie na nieruchomości inwestycyjne	-	-	-	-	-	(373)	(373)
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	(28)	-	-	-	-	(28)
- inne	-	11	(395)	-	(10)	(126)	(520)
d) wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	2 335	1 208 432	1 614 213	59 255	141 785	191 961	3 217 981
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-	(195 024)	(532 867)	(23 153)	(71 058)	-	(822 102)
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	-	(44 909)	(112 674)	(4 552)	(13 052)	-	(175 187)
- odpis bieżący	-	(45 859)	(116 048)	(4 936)	(13 886)	-	(180 729)
- sprzedaż środka trwałego	-	1	109	448	-	-	558
- likwidacja środka trwałego	-	274	2 871	330	829	-	4 304
- przekwalifikowanie z nieruchomości inwestycyjnych	-	(20)	-	-	-	-	(20)
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	6	-	-	-	-	6
- inne	-	-	(1)	1	5	-	5
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-	(239 933)	(645 541)	(27 705)	(84 110)	-	(997 289)
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(48)	(40 193)	(36 183)	(647)	(2 007)	(1 401)	(80 479)
i) zwiększenie (z tytułu)	-	(4 700)	(5 433)	(39)	(72)	(3 676)	(13 920)
- przekwalifikowanie z nieruchomości inwestycyjnych	-	(1)	-	-	-	-	(1)
- utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości odniesionych w ciężar wyniku finansowego	-	(4 699)	(5 433)	(39)	(72)	(3 676)	(13 919)
j) zmniejszenie (z tytułu)	-	781	56	270	-	-	1 107
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	2	-	-	-	-	2
- wykorzystanie odpisu, w tym:	-	779	56	270	-	-	1 105
- likwidacja	-	778	53	5	1	-	837
- inne	-	1	3	265	(1)	-	268
k) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(48)	(44 112)	(41 560)	(416)	(2 079)	(5 077)	(93 292)
l) wartość netto środków trwałych na początek okresu	2 287	928 927	931 713	32 793	61 849	91 084	2 048 653
m) wartość netto środków trwałych na koniec okresu	2 287	924 387	927 112	31 134	55 596	186 884	2 127 400

Zmiany rzeczowych aktywów trwałych w okresie 01.01.2015 - 31.12.2015	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	RAZEM
a) wartość brutto środków trwałych na początek okresu	1 934	1 060 665	1 343 909	46 249	122 813	136 860	2 712 430
b) zwiększenia (z tytułu)	401	105 681	160 494	11 275	12 637	241 641	532 129
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	401	103 035	160 119	8 643	12 637	-	284 835
- nakłady inwestycyjne na środki trwałe w budowie	-	-	-	-	-	241 641	241 641
- przejęte na podstawie umowy leasingu finansowego	-	-	-	2 227	-	-	2 227
- przekwalifikowanie z nieruchomości inwestycyjnych	-	2 521	-	-	-	-	2 521
- inne	-	125	375	405	-	-	905
c) zmniejszenia (z tytułu)	-	(2 202)	(3 640)	(931)	(536)	(286 016)	(293 325)
- sprzedaż	-	(207)	(122)	(406)	-	-	(735)
- likwidacja	-	(748)	(3 485)	(525)	(371)	-	(5 129)
- przeniesienie na środki trwałe	-	-	-	-	-	(284 835)	(284 835)
- przeniesienie na nieruchomości inwestycyjne	-	-	-	-	-	(1 181)	(1 181)
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	(296)	-	-	-	-	(296)
- inne	-	(951)	(33)	-	(165)	-	(1 149)
d) wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	2 335	1 164 144	1 500 763	56 593	134 914	92 485	2 951 234
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-	(152 023)	(436 385)	(18 705)	(59 024)	-	(666 137)
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	-	(43 001)	(96 482)	(4 448)	(12 034)	-	(155 965)
- odpis bieżący	-	(42 620)	(99 448)	(4 801)	(12 382)	-	(159 251)
- sprzedaż środka trwałego	-	148	91	151	-	-	390
- likwidacja środka trwałego	-	455	2 863	499	334	-	4 151
- przekwalifikowanie z nieruchomości inwestycyjnych	-	(147)	-	-	-	-	(147)
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	51	-	-	-	-	51
- inne	-	(888)	12	(297)	14	-	(1 159)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-	(195 024)	(532 867)	(23 153)	(71 058)	-	(822 102)
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(48)	(36 828)	(31 753)	(406)	(2 376)	(497)	(71 908)
i) zwiększenie (z tytułu)	-	(7 954)	(9 860)	(485)	(148)	(916)	(19 363)
- utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości odniesionych w ciężar wyniku finansowego	-	(7 858)	(9 494)	(338)	(138)	(202)	(18 030)
- inne	-	(96)	(366)	(147)	(10)	(714)	(1 333)
j) zmniejszenie (z tytułu)	-	4 589	5 430	244	517	12	10 792
- odwołanie odpisów z tytułu utraty wartości odniesione na wynik finansowy	-	4 526	4 994	82	505	12	10 119
- przekwalifikowanie do nieruchomości inwestycyjnych	-	4	-	-	-	-	4
- wykorzystanie odpisu, w tym:	-	59	436	162	12	-	669
- likwidacja	-	8	436	17	12	-	473
- inne	-	51	-	145	-	-	196
k) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(48)	(40 193)	(36 183)	(647)	(2 007)	(1 401)	(80 479)
l) wartość netto środków trwałych na początek okresu	1 886	871 814	875 771	27 138	61 413	136 363	1 974 385
m) wartość netto środków trwałych na koniec okresu	2 287	928 927	931 713	32 793	61 849	91 084	2 048 653

Wartość bilansowa środków trwałych użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 13 059 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 11 400 tysięcy złotych).

Wartość brutto środków trwałych całkowicie umorzonych, ale nadal użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 44 301 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 25 492 tysięcy złotych). Środki trwałe całkowicie umorzone nadal używane to środki trwałe o jednostkowej niskiej wartości oraz środki przeznaczone do likwidacji w krótkim okresie czasu.

Przyrost wartości środków trwałych jest efektem prowadzonej działalności inwestycyjnej. W wyniku zakończenia realizacji projektów Grupa rozliczyła 170 652 tysięcy złotych. Rozliczenie nakładów dotyczy głównie projektów: wymiany kompresora wodoru, wymiany kondensatorów karbaminianu amonu,

zakupu i montażu linii do wytłaczania folii trójwarstwowej, zakupu i instalacji w terenie modułowych baz RSM wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

W ostatnim kwartale roku obrotowego 2016 zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, dokonano weryfikacji przyjętych wcześniej okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych. Zmiana okresów użytkowania nie jest istotna i będzie miała wpływ na poziom amortyzacji w przyszłych okresach.

Dokonano oceny istnienia przesłanek wskazujących na to, czy nastąpiła utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych lub, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który został ujęty w latach poprzednich jest nadal zasadny. Zidentyfikowano między innymi następujące przesłanki:

- zmiany w otoczeniu prawnym – niekorzystne regulacje prawne zawarte w Dyrektywie EU ETS, dotyczące ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z emisją gazów cieplarnianych,
- zmiany na rynku gazu ziemnego w Polsce,
- zmiany cen surowców,
- spadek cen podstawowych produktów Grupy,
- wzrost zdolności produkcyjnych na świecie i związana z nimi nadpodaż produktów.

W związku z powyższym przeprowadzono test na utratę wartości. Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości wartość odzyskiwalna środków trwałych jest ustalana dla grupy środków trwałych.

W Jednostce Dominującej wyodrębniono dwa ośrodki generujące przepływy pieniężne – CGU, tj. Agro i Chemia. Z uwagi na istniejące powiązania technologiczne i przepływy półproduktów/wyrobów gotowych pomiędzy CGU, zastosowano współczynniki korekcyjne, mające na celu w jak największym stopniu przybliżyć przepływy pieniężne między Agro i Chemią do warunków rynkowych, jakich można byłoby racjonalnie oczekiwać pomiędzy niepowiązanymi podmiotami. Aktywa Zakładu Elektrociepłowni przypisano do CGU Agro i Chemia w proporcjach, w jakich korzystają one z jej usług. Pozostały majątek jako majątek wspólny został alokowany do powyższych CGU według kluczy alokacji.

Główne przyjęte założenia:

- nieograniczony okres funkcjonowania biznesu w przyszłości,
- okres projekcji – 5 lat,
- stopa dyskonta – 8,03%,
- wskaźnik długoterminowego wzrostu – 1,6%.

Wynik przeprowadzonego testu wykazał nadwyżki wartości odzyskiwalnej posiadanych i użytkowanych przez Jednostkę Dominującą aktywów trwałych nad ich wartością bilansową.

W odniesieniu do CGU Chemia, którego majątek objęty jest odpisem aktualizującym, dokonany w latach poprzednich, ze względu na dużą zmienność rynku oraz trudną sytuację na rynku kaprolaktamu Zarząd Jednostki Dominującej uznał wcześniej utworzony odpis za uzasadniony.

Spółka Zakłady Azotowe Chorzów S.A. zidentyfikowała przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia spadku wartości odzyskiwanej Instalacji przerobu tłuszczów, między innymi:

- niepełne wykorzystanie mocy produkcyjnych instalacji przerobu tłuszczów,
- niski poziom cen głównego produktu stearyny,
- wysoki poziom cen podstawowego surowca – tłuszczu zwierzęcego, przy wysokim udziale tego surowca w kosztach produkcji stearyny,
- wysoka konkurencja ze strony rynku azjatyckiego wykorzystującego do produkcji olej palmowy.

W oparciu o powyższe przesłanki przeprowadzono test na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych instalacji do przerobu tłuszczów, ustalając jej wartość odzyskiwalną.

Główne przyjęte założenia:

- nieograniczony okres funkcjonowania biznesu w przyszłości,
- wykorzystanie pełniej mocy instalacji do produkcji stearyny nastąpi od 2019 roku,
- okres projekcji – 10 lat,
- stopa dyskonta – 8,03%,
- wskaźnik długoterminowego wzrostu – 2,5%.

Wyniki testu wykazały utratę wartości i konieczność dokonania odpisu aktualizującego wartość majątku przypisanego do tej instalacji w wysokości 10,7 miliona złotych, w tym w odniesieniu do środków trwałych w kwocie 10,2 miliona złotych. Odpis aktualizujący wartość majątku został odniesiony w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

W pozostałych jednostkach Grupy nie stwierdzono przesłanek lub po przeprowadzeniu testu nie stwierdzono istnienia utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych.

Środki trwałe nieużywane objęte są odpisem aktualizującym w pełnej wysokości.

Na środkach trwałych Grupy nie zostały ustanowione zabezpieczenia na rzecz osób trzecich.

24. Prawo wieczystego użytkowania

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa użytkowała grunty, na podstawie prawa wieczystego użytkowania gruntów, o powierzchni około 904,9 ha (na 31 grudnia 2015 roku odpowiednio około 905 ha). Prawo wieczystego użytkowania gruntów o powierzchni około 565 ha Grupa otrzymała nieodpłatnie na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów o powierzchni ponad 340 ha Grupa nabyła. Wg przyjętych zasad zapłaconą cenę nabycia Spółka ujmuje jako przedpłatę z tytułu umowy leasingu operacyjnego. Wartości te rozliczane będą liniowo przez okres na jaki prawa te zostały przyznane.

Wartość nabytego prawa wieczystego użytkowania gruntu przypadająca do rozliczenia w poszczególnych przedziałach czasowych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
przypadająca do rozliczenia w ciągu 1-5 lat	4 886	4 662
przypadająca do rozliczenia w ciągu powyżej 5 lat	69 529	70 782
Prawo wieczystego użytkowania wykazane w aktywach długoterminowych	74 415	75 444

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
przypadająca do rozliczenia w ciągu 1 roku	1 013	1 012
Prawo wieczystego użytkowania wykazane w rozliczeniach międzyokresowych czynnych	1 013	1 012

W związku z użytkowaniem gruntów na podstawie prawa wieczystego użytkowania Grupa ponosi opłaty roczne. Łączna wartość przyszłych opłat Grupy z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów oszacowana na podstawie rocznych stawek opłat wynikających z ostatnich decyzji administracyjnych oraz okresu użytkowania gruntów objętych tym prawem przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
W okresie 1 roku	4 051	3 853
W okresie od 1 do 5 lat	15 696	15 304
Powyżej 5 lat	166 027	164 153
Łączna wartość przyszłych minimalnych opłat z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów	185 774	183 310

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Opłaty z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów ujęte w wyniku finansowym	3 934	3 739

Grupa użytkuje również grunty o nieregulowanym stanie prawnym o powierzchni około 48,5 ha, według stanu na 31 grudnia 2016 roku (na 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 50,7 ha). Prowadzone są działania w celu uregulowania stanu prawnego użytkowanych gruntów.

25. Wartości niematerialne

Na wartość bilansową wartości niematerialnych składają się następujące grupy składników:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Koszty prac rozwojowych	772	819
Nabyte koncesje, patenty, licencje	30 122	32 029
Inne wartości niematerialne	8 702	8 717
Wartości niematerialne w trakcie realizacji	12 900	11 002
Razem wartości niematerialne	52 496	52 567

Zmiany wartości niematerialnych w okresie 01.01.2016 - 31.12.2016	Koszty prac rozwojowych	Nabyte koncesje, patenty, licencje itp.	w tym: oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie realizacji	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	1 620	95 331	35 723	13 110	11 002	121 063
b) zwiększenia (z tytułu)	-	3 337	3 160	781	6 126	10 244
- nakłady na wartości niematerialne w trakcie realizacji	-	-	-	-	6 126	6 126
- przyjęcie po zakończeniu realizacji	-	2 977	2 800	779	-	3 756
- inne	-	360	360	2	-	362
c) zmniejszenia (z tytułu)	-	(188)	(187)	-	(4 228)	(4 416)
- likwidacja	-	(188)	(187)	-	-	(188)
- przeniesienie na wartości niematerialne	-	-	-	-	(3 756)	(3 756)
- inne	-	-	-	-	(472)	(472)
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 620	98 480	38 696	13 891	12 900	126 891
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(764)	(61 619)	(16 769)	(4 393)	-	(66 776)
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	(47)	(4 564)	(3 187)	(796)	-	(5 407)
- odpis bieżący	(47)	(4 564)	(3 187)	(796)	-	(5 407)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(811)	(66 183)	(19 956)	(5 189)	-	(72 183)
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(37)	(1 683)	(1 383)	-	-	(1 720)
i) zwiększenie	-	(492)	(492)	-	-	(492)
- utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości odniesionych w ciężar wyniku finansowego	-	(492)	(492)	-	-	(492)
j) - zmniejszenie	-	-	-	-	-	-
k) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(37)	(2 175)	(1 875)	-	-	(2 212)
l) wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	819	32 029	17 571	8 717	11 002	52 567
m) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	772	30 122	16 865	8 702	12 900	52 496

Zmiany wartości niematerialnych w okresie 01.01.2015 - 31.12.2015	Koszty prac rozwojowych	Nabyte koncesje, patenty, licencje itp.	w tym: oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie realizacji	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	1 445	90 578	31 197	11 633	6 753	110 409
b) zwiększenia (z tytułu)	175	4 974	4 740	1 477	10 836	17 462
- nakłady na wartości niematerialne w trakcie realizacji	-	-	-	-	10 836	10 836
- przyjęcie po zakończeniu realizacji	175	4 935	4 701	1 477	-	6 587
- inne	-	39	39	-	-	39
c) zmniejszenia (z tytułu)	-	(221)	(214)	-	(6 587)	(6 808)
- likwidacja	-	(221)	(214)	-	-	(221)
- przeniesienie na wartości niematerialne	-	-	-	-	(6 587)	(6 587)
- inne	-	-	-	-	-	-
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 620	95 331	35 723	13 110	11 002	121 063
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(718)	(57 314)	(13 827)	(3 654)	-	(61 686)
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	(46)	(4 305)	(2 942)	(739)	-	(5 090)
- odpis bieżący	(46)	(4 515)	(3 146)	(739)	-	(5 300)
- likwidacja	-	210	204	-	-	210
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(764)	(61 619)	(16 769)	(4 393)	-	(66 776)
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(37)	(1 173)	(550)	-	-	(1 210)
i) zwiększenie	-	(833)	(833)	-	-	(833)
j) zmniejszenie	-	323	-	-	-	323
k) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(37)	(1 683)	(1 383)	-	-	(1 720)
l) wartość netto wartości niematerialnych na początek okresu	690	32 091	16 820	7 979	6 753	47 513
m) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	819	32 029	17 571	8 717	11 002	52 567

Wartość brutto wartości niematerialnych całkowicie umorzonych, ale nadal użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 26 901 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 25 714 tysięcy złotych). Wartości niematerialne całkowicie umorzone, ale nadal użytkowane to głównie licencje służące do obsługi procesów technologicznych, które Grupa nabyła w okresach przeszłych.

Zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wartości niematerialne obejmują znaki towarowe, dla których przyjęto nieokreślony okres ekonomicznej użyteczności. W związku z powyższym wartości te poddawane są corocznym testom na utratę wartości. Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie zidentyfikowano utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, dokonano weryfikacji przyjętych wcześniej okresów użytkowania wartości niematerialnych. Zmiana okresów użytkowania nie jest istotna i będzie mieć wpływ na poziom amortyzacji w przyszłych okresach.

Jednostka Dominująca dokonała oszacowania wartości odzyskiwalnej składników aktywów. Przesłanki i założenia do przeprowadzonego testu omówione zostały w nocie 23.

Spółka Zakłady Azotowe Chorzów S.A. zidentyfikowała przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości posiadanych aktywów trwałych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku dokonano odpisu wartości niematerialnych w wysokości 492 tysiące złotych.

W pozostałych podmiotach Grupy nie stwierdzono przesłanek lub po przeprowadzeniu testu nie stwierdzono istnienia utraty wartości posiadanych wartości niematerialnych. Założenia oraz wyniki testu przedstawiono w nocie 23.

W odniesieniu do prac rozwojowych w toku realizacji Grupa dokonała oceny spełniania przez nie przesłanek do aktywowania poniesionych dotychczas nakładów. Wartość skapitalizowanych nakładów na prace rozwojowe w toku realizacji na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 2 866 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 1 837 tysięcy złotych).

Na wartościach niematerialnych Grupy nie zostały ustanowione zabezpieczenia na rzecz osób trzecich.

26. Nieruchomości inwestycyjne

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
a) wartość brutto na początek okresu	23 547	24 591
b) zwiększenia (z tytułu)	401	1 477
- reklasyfikacja ze środków trwałych	28	296
- przeniesienie ze środków trwałych w budowie	373	1 181
c) zmniejszenia (z tytułu)	(110)	(2 521)
- reklasyfikacja do środków trwałych	(110)	(2 521)
d) wartość brutto na koniec okresu	23 838	23 547
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(3 269)	(2 725)
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	(605)	(544)
- bieżący odpis	(619)	(640)
- reklasyfikacja ze środków trwałych	(6)	(51)
- reklasyfikacja do środków trwałych	20	147
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(3 874)	(3 269)
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(1 833)	(2 938)
i) zwiększenie	(2)	(4)
- reklasyfikacja ze środków trwałych	(2)	(4)
-j) zmniejszenie	1	1 109
- odwołanie odpisów z tytułu utraty wartości odniesione na wynik finansowy	-	578
- inne	-	531
- reklasyfikacja do środków trwałych	1	-
k) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(1 834)	(1 833)
l) wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	18 445	18 928
m) wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	18 130	18 445

Nieruchomości inwestycyjne stanowią głównie wydzierżawione budynki i lokale oraz grunty. Wg szacunków wartość godziwa posiadanych nieruchomości inwestycyjnych wynosiła na dzień 31 grudnia 2016 roku około 22 801 tysięcy złotych. Szacunku dokonano w oparciu o przeprowadzoną na dzień 18 stycznia 2013 roku wycenę oraz ocenę stopnia zużycia do dnia bilansowego. Wyceny na dzień 18 stycznia 2013 roku dokonał niezależny rzeczoznawca. W ocenie Grupy nie nastąpiły istotne zmiany wartości tych składników majątku.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, dokonano weryfikacji wcześniej przyjętych okresów użytkowania nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana okresów użytkowania jest nieistotna i będzie mieć wpływ na poziom amortyzacji w przyszłych okresach.

Na dzień bilansowy Grupa dokonała oszacowania wartości odzyskiwalnej składników aktywów. Przesłanki i założenia do przeprowadzonego testu omówione zostały w nocie 23. Nie zidentyfikowano utraty wartości posiadanych nieruchomości inwestycyjnych.

Na nieruchomościach inwestycyjnych Grupy nie zostały ustanowione zabezpieczenia na rzecz osób trzecich.

27. Wartość firmy

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
z tytułu nabycia Unibaltic Agro Sp. z o.o.	933	933
Razem	933	933

Wartość firmy na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 933 tysięcy złotych i nie uległa zmianie w stosunku do wartości na dzień 31 grudnia 2015 roku.

28. Udziały i akcje, inwestycje wyceniane metodą praw własności

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Udziały w spółkach zależnych nieobjętych konsolidacją	1 049	1 049
Udziały w spółkach stowarzyszonych niewyceniane metodą praw własności	-	47
Udziały w pozostałych spółkach	15	15
Razem udziały i akcje	1 064	1 111
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	25 925	24 291
Razem długoterminowe aktywa finansowe	26 989	25 402

Zmiana wartości udziałów i akcji oraz inwestycji nie wycenianych metodą praw własności wynika z dokonania odpisu aktualizującego wartość posiadanych aktywów finansowych oraz zakończenia likwidacji jednego z podmiotów powiązanych w okresie sprawozdawczym.

Odpis aktualizujący wartość udziałów i akcji dotyczy podmiotu zagranicznego (Technochemservice S.A.), nad którym Jednostka Dominująca nie sprawuje kontroli oraz nie prowadzi współpracy.

W roku 2016 zakończył się proces likwidacji Navitrans Sp. z o.o. w likwidacji. W dniu 30 czerwca 2016 roku spółka wykreślona została z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców.

W dniu 29 listopada 2016 roku Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. przystąpiła do Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie jako Członek Zwyczajny, obejmując jeden udział w kapitale rezerwowym na łączną wartość 100 złotych.

Udziały w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją nie są kwalifikowane przez Grupę do instrumentów finansowych i wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe
Grupy Kapitałowej Grupa Azoty Zakłady Azotowe „PUŁAWY” Spółka Akcyjna
za okres 1 stycznia 2016 roku – 31 grudnia 2016 roku

w tysiącach złotych

31.12.2016

Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Charakter powiązania	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %	Wartość udziałów i akcji wg cen nabycia	Korekta wartości z tytułu wyceny	Wartość bilansowa
STO-ZAP Sp. z o.o.	Puławy	Prowadzenie stołówki, punktów gastronomicznych, produkcja napojów, sprzątnięcie, handel detaliczny	zależna bezpośrednio	96,15	98,35	1 049	-	1 049
TECHNOCHEMSERVICE S.A.	Moskwa	Handel	stowarzyszona bezpośrednio	25,00	25,00	27	(27)	-
MEDICAL Sp. z o.o.	Puławy	Ochrona zdrowia ludzkiego	pozostałe	0,81	0,82	15	-	15
LEN S.A. w likwidacji	Kamienna Góra	Produkcja tkanin	pozostałe	0,01	0,00	2	(2)	-
PRONIT S.A. w upadłości	Pionki	Produkcja tworzyw sztucznych	pozostałe	0,37	0,37	40	(40)	-
Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	Ubezpieczenia	pozostałe	0,00	0,00	-	-	-
Razem						1 133	(69)	1 064

31.12.2015

Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Charakter powiązania	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %	Wartość udziałów i akcji wg cen nabycia	Korekta wartości z tytułu wyceny	Wartość bilansowa
MEDICAL Sp. z o.o.	Puławy	Ochrona zdrowia ludzkiego	pozostałe	1,39	1,39	15	-	15
STO-ZAP Sp. z o.o.	Puławy	Prowadzenie stołówki, punktów gastronomicznych, produkcja napojów, sprzątnięcie, handel detaliczny	zależna bezpośrednio	96,15	98,31	1 049	-	1 049
NAVITRANS Sp. z o.o. w likwidacji	Gdynia	Usługi żeglugowe, spedycyjne, handel	stowarzyszona bezpośrednio i pośrednio	26,45	26,45	20	-	20
TECHNOCHEMSERVICE S.A.	Moskwa	Handel	stowarzyszona bezpośrednio	25,00	25,00	27	-	27
LEN S.A. w likwidacji	Kamienna Góra	Produkcja tkanin	pozostałe	0,01	0,00	2	(2)	-
PRONIT S.A. w upadłości	Pionki	Produkcja tworzyw sztucznych	pozostałe	0,37	0,37	40	(40)	-
Razem						1 153	(42)	1 111

Inwestycje w podmioty wyceniane metodą praw własności:

31.12.2016

Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Charakter powiązania	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %	Wartość udziałów i akcji wg cen nabycia	Korekta wartości z tytułu wyceny	Wartość bilansowa
Bałtycka Baza Masowa Sp. z o.o.	Gdynia	Usługi w zakresie przeładunku i magazynowania towarów, transportu drogowego i wodnego oraz handlu, cumowanie statków	stowarzyszona bezpośrednio	50,00	50,00	9 750	5 524	15 274
CTL KOLZAP Sp. z o.o.	Puławy	Transport kolejowy, w szczególności obsługa bocznicowa, transport drogowy, przeładunek i magazynowanie towarów oraz handel	stowarzyszona bezpośrednio	49,00	49,00	183	10 468	10 651
Razem						9 933	15 992	25 925

31.12.2015

Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Charakter powiązania	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %	Wartość udziałów i akcji wg cen nabycia	Korekta wartości z tytułu wyceny	Wartość bilansowa
Bałtycka Baza Masowa Sp. z o.o.	Gdynia	Usługi w zakresie przeładunku i magazynowania towarów, transportu drogowego i wodnego oraz handlu, cumowanie statków	stowarzyszona bezpośrednio	50,00	50,00	9 750	4 888	14 638
CTL KOLZAP Sp. z o.o.	Puławy	Transport kolejowy, w szczególności obsługa bocznicowa, transport drogowy, przeładunek i magazynowanie towarów oraz handel	stowarzyszona bezpośrednio	49,00	49,00	183	9 470	9 653
Razem						9 933	14 358	24 291

29. Zapasy

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Materiały	210 376	207 538
Półprodukty i produkcja w toku	36 281	48 709
Produkty gotowe	55 006	66 843
Towary	23 155	27 878
Razem zapasy	324 818	350 968

Poziom zapasów półproduktów i produkcji w toku wynika głównie z uwarunkowań technologicznych. Natomiast poziom zapasów produktów gotowych i towarów wynika z realizowanej przez Grupę polityki handlowej. Informacje dotyczące sezonowości działalności przedstawiono w nocie 17.7.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Materiały	210 376	207 538
Według ceny nabycia	227 601	227 072
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	(17 225)	(19 534)
Towary	23 155	27 878
Według ceny nabycia	27 315	31 717
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	(4 160)	(3 839)
Półprodukty i produkcja w toku	36 281	48 709
Według kosztu wytworzenia	36 761	48 868
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	(480)	(159)
Produkty gotowe	55 006	66 843
Według kosztu wytworzenia	55 401	69 899
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	(395)	(3 056)
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	324 818	350 968

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	(26 588)	(20 688)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość produktów gotowych i produkcji w toku	(4 007)	(5 811)
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość produktów gotowych i produkcji w toku	642	2 073
Wykorzystanie odpisów aktualizujących wartość produktów gotowych i produkcji w toku	5 674	2 365
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość towarów i materiałów	(1 721)	(12 137)
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość towarów i materiałów	1 465	1 267
Wykorzystanie odpisów aktualizujących wartość towarów i materiałów	2 275	6 343
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	(22 260)	(26 588)

W bieżącym roku obrotowym Grupa utworzyła odpisy aktualizujące wartość zapasów na kwotę 5 728 tysięcy złotych. Utworzone odpisy aktualizujące wartość produktów w znacznej części wynikają z relacji poziomu kosztu ich wytworzenia do możliwych do uzyskania na dzień bilansowy cen sprzedaży netto.

W roku obrotowym 2016 Grupa dokonała rozwiązań (odwrócenia) odpisów aktualizujących na kwotę 2 107 tysięcy złotych. Rozwiązanie dotyczyło głównie odpisów aktualizujących wartość wyrobów gotowych, w związku z ustaniem przyczyn, dla których je utworzono – wzrost cen rynkowych.

Zapasy o wartości 3 380 tysięcy złotych objęte są zastawem rejestrowym jako zabezpieczenie kredytu.

30. Prawa majątkowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Prawa do emisji nabyte	52 146	51 064
Prawa do emisji przyznane nieodpłatnie	54 537	64 019
Certyfikaty energii elektrycznej nabyte	1 003	5 879
Pozostałe	320	449
Razem prawa majątkowe	108 006	121 411

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Prawa do emisji nabyte	52 146	51 064
Według ceny nabycia	52 146	51 064
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	-	-
Prawa do emisji przyznane nieodpłatnie	54 537	64 019
Według wartości godziwej	54 537	64 019
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	-	-
Certyfikaty energii elektrycznej nabyte	1 003	5 879
Według ceny nabycia	1 598	5 879
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	(595)	-
Pozostałe	320	449
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia/wartości godziwej	320	449
Odpis aktualizujący do wartości netto możliwej do uzyskania	-	-
Prawa majątkowe ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	108 006	121 411

Posiadane przez Grupę prawa do emisji CO₂ jak i certyfikaty energii elektrycznej przeznaczone są na potrzeby własne, w związku z realizacją obowiązków nałożonych na Grupę przez przepisy prawa.

W bieżącym roku obrotowym Grupa otrzymała nieodpłatnie świadectwa pochodzenia energii elektrycznej w ramach przetargu organizowanego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej, w związku z realizacją przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. Otrzymano świadectwa w łącznej ilości 246,467 toe (tona oleju ekwiwalentnego) o wartości ponad 261 tysięcy złotych. W 2016 roku umorzono otrzymane w 2015 roku świadectwa w ilości 402,339 toe w realizacji zobowiązań za 2015 rok.

W dniu 20 października 2016 roku Jednostka Dominująca przystąpiła do przetargu organizowanego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w związku ze zrealizowaniem przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. Wartość możliwych do uzyskania świadectw efektywności energetycznej szacowana jest na kwotę około 16 milionów złotych

Działalność Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. objęta jest programem redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała nabyte oraz przyznane uprawnienia do emisji CO₂. Zostaną one wykorzystane do rozliczenia rzeczywistej emisji za 2016 rok oraz w pozostałej ilości na pokrycie potrzeb własnych Grupy w kolejnych okresach rozliczeniowych.

W bieżącym roku obrotowym Grupa nabyła prawa do emisji CO₂ w ilości 1 511 tysięcy ton. Prawa te nabyte zostały na potrzeby własne.

Wyszczególnienie	w tys. ton	
	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Stan praw do emisji na początek roku	4 294	5 084
Przyznane nieodpłatnie	2 471	2 190
Nabyte	1 511	667
Rozliczone	(3 712)	(3 647)
Stan praw do emisji na koniec roku	4 564	4 294

Wyszczególnienie	w tys. ton	
	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Emisja CO ₂ w okresie sprawozdawczym	3 659	3710*

* emisja CO₂ w roku 2015 po weryfikacji została skorygowana do ilości 3 712 tysięcy ton.

31. Należności handlowe (z tytułu dostaw i usług) oraz pozostałe należności

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Kaucje gwarancyjne	1 428	987
Razem należności finansowe netto	1 428	987
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (czynne)	381	422
Razem należności niefinansowe netto	381	422
Razem długoterminowe należności handlowe i pozostałe netto	1 809	1 409

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Należności z tytułu dostaw i usług	400 139	369 970
Kaucje gwarancyjne	545	1 236
Pozostałe należności finansowe	1 104	2 411
Odpisy aktualizujące	(44 896)	(39 380)
Razem należności finansowe netto	356 892	334 237
Należności z tytułu podatków, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	58 939	73 022
Zaliczki na dostawy materiałów, towarów i usług	10 269	12 217
Zaliczki na dostawy rzeczowych aktywów trwałych	19 363	8 696
Zaliczki na dostawy wartości niematerialnych	20	-
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (czynne)	8 405	6 299
Inne należności niefinansowe	4 343	5 516
Odpisy aktualizujące	(2 333)	(1 678)
Razem należności niefinansowe netto	99 006	104 072
Razem krótkoterminowe należności handlowe i pozostałe netto	455 898	438 309

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (czynne)	8 405	6 299
koszty prenumeraty czasopism	209	178
koszty usług informatycznych	490	259
koszty ubezpieczeń	6 211	4 421
opłata za wieczyste użytkowanie gruntów	227	3
składki z tytułu przynależności do organizacji	-	4
koszty usług reklamowych	141	199
roczne opłaty z tytułu licencji	108	64
pozostałe rozliczenia międzyokresowe czynne	1 019	1 171

Odpisy aktualizujące wartość należności przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu	(41 058)	(52 317)
Zwiększenie - ujęte w wyniku bieżącego roku	(9 576)	(5 171)
Rozwiązanie - ujęte w wyniku bieżącego roku	2 752	8 975
Wykorzystanie	653	7 455
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu	(47 229)	(41 058)

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności do 2 miesięcy. Należności z tytułu dostaw i usług z datą zapadalności poniżej 365 dni od dnia powstania należności nie podlegają dyskontowaniu. Wartość księgową należności jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Należności długoterminowe na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowią kaucje oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów (ubezpieczenie nakładów inwestycyjnych poniesionych w ramach realizacji projektu budowy wytwórni nawozów granulowanych na bazie saletry amonowej).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku należności handlowe nie stanowią zabezpieczenia przyznaných limitów kredytowych.

Opis ryzyk związanych z należnościami z tytułu dostaw i usług i pozostałymi należnościami oraz polityka Grupy dotycząca zarządzania tymi ryzykami została przedstawiona w notach 44.1, 44.2, 44.3 i 44.5. Warunki transakcji z podmiotami powiązanyimi przedstawione są w nocie 43.

32. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej składa się z następujących pozycji:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Środki pieniężne w kasie	222	194
Środki pieniężne w banku	69 110	63 722
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	123 831	197 024
Inne aktywa pieniężne	57 180	-
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty	250 343	260 940
w tym:		
- naliczone odsetki	302	191
- naliczone różnice kursowe z wyceny bilansowej	(16)	18

Wolne środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych, inwestowane są w formie lokat terminowych oraz overnight (negocjowane i automatyczne) oraz w ramach umowy cash poolingu podmiotów Grupy Azoty. Dla lokat terminowych uzyskiwane są oprocentowania stałe na okres trwania lokaty. Środki pieniężne zdeponowane na rachunkach w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych na rynku międzybankowym. Lokaty krótkoterminowe zawierane są na różne okresy, tj. od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania na środki pieniężne.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała przyznane limity kredytowe oraz kredyty i pożyczkę przedstawione w nocie 38. W okresie sprawozdawczym Grupa korzystała z finansowania zewnętrznego, głównie w zakresie okresowych potrzeb operacyjnych spółek „Agrochem” Sp. z o.o., „Agrochem Puławy” Sp. z o.o. oraz REMZAP Sp. z o.o.

Struktura walutowa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz zmiany stanu środków pieniężnych zostały przedstawione w nocie 44.2.

33. Pochodne instrumenty finansowe

Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń, dlatego też wszystkie pochodne instrumenty finansowe zostały zaklasyfikowane jako aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. W trakcie roku obrotowego zawierane były wyłącznie kontrakty krótkoterminowe forward na walutę EUR oraz USD. Kontrakty te stanowiły zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu przychodów ze sprzedaży. Grupa nie zawierała kontraktów pochodnych w celach spekulacyjnych.

Na Jednostce Dominującej ciąży obowiązek prawny w zakresie zapewnienia posiadania na dzień rozliczenia odpowiedniej do rzeczywistej emisji, ilości praw do emisji CO₂. Z uwagi na to, że spodziewana

ilość praw przyznanych nieodpłatnie będzie niewystarczająca dla pokrycia pełnej emisji, w celu zabezpieczenia realizacji obowiązku w latach następnych, na część brakującej ilości na okresy rozliczeniowe 2017 i 2018 rok zawarto kontrakty futures na zakup uprawnień.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała otwarte transakcje dotyczące instrumentów pochodnych, natomiast nie posiadała umów z wbudowanymi instrumentami pochodnymi, spełniającymi wymogi wydzielenia ich z umów zasadniczych.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa długoterminowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych razem	-	-
Aktywa krótkoterminowe, w tym:		
- instrumenty pochodne	4 517	3 177
Aktywa krótkoterminowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych razem	4 517	3 177
Razem aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	4 517	3 177
Zobowiązania długoterminowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych razem	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:		
- instrumenty pochodne	6 626	325
Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych razem	6 626	325
Razem zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	6 626	325

Typ instrumentu pochodnego	Wartość nominalna w walucie (w tys.)	Średnioważony kurs/cena w EUR	okres zapadalności/okres ujęcia wypływu na wynik	31.12.2016				31.12.2015			
				Aktywa finansowe		Zobowiązania finansowe		Aktywa finansowe		Zobowiązania finansowe	
				KT	DT	KT	DT	KT	DT	KT	DT
Kontrakty forward				1 010	-	5 544	-	1 273	-	263	-
-EUR	4 844	4,2823	I kwartał 2016r.	-	-	-	-	74	-	36	-
	15 206	4,2965	II kwartał 2016r.	-	-	-	-	227	-	143	-
	7 778	4,3118	III kwartał 2016r.	-	-	-	-	104	-	68	-
	3 761	4,3467	IV kwartał 2016r.	-	-	-	-	105	-	16	-
	6 157	4,4140	I kwartał 2017r.	79	-	240	-	-	-	-	-
	16 751	4,4681	II kwartał 2017r.	394	-	304	-	-	-	-	-
	14 491	4,4404	III kwartał 2017r.	105	-	765	-	-	-	-	-
	8 498	4,4672	IV kwartał 2017r.	51	-	393	-	-	-	-	-
-USD	3 015	4,0492	I kwartał 2016r.	-	-	-	-	415	-	-	-
	2 859	4,0363	II kwartał 2016r.	-	-	-	-	348	-	-	-
	12 519	4,0073	I kwartał 2017r.	100	-	2 299	-	-	-	-	-
	12 020	4,0924	II kwartał 2017r.	137	-	1 280	-	-	-	-	-
	2 757	4,1828	III kwartał 2017r.	70	-	95	-	-	-	-	-
	4 151	4,1687	IV kwartał 2017r.	74	-	168	-	-	-	-	-
Kontrakty futures				3 507	-	1 082	-	1 904	-	62	-
- prawa do emisji	149	6,2900	grudzień 2016r.	-	-	-	-	1 288	-	-	-
	296	7,9900	grudzień 2016r.	-	-	-	-	443	-	33	-
	153	8,2000	grudzień 2017r.	-	-	1 082	-	173	-	29	-
	326	4,9400	grudzień 2017r.	2 396	-	-	-	-	-	-	-
	167	5,1400	grudzień 2018r.	1 111	-	-	-	-	-	-	-
Razem aktywa/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych				4 517	-	6 626	-	3 177	-	325	-

34. Pozostałe aktywa finansowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Pożyczki udzielone	-	2 668
Razem długoterminowe pozostałe aktywa finansowe	-	2 668

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Pożyczki udzielone	1 337	1 332
Lokaty krótkoterminowe powyżej 3 miesięcy	552 066	451 244
Razem krótkoterminowe pozostałe aktywa finansowe	553 403	452 576

Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe stanowią głównie środki pieniężne ulokowane na okres przekraczający 3 miesiące od daty założenia lokat. Terminy lokat oraz terminy rozliczenia zabezpieczeń przypadają na pierwszy i drugi kwartał 2017 roku.

Lokaty krótkoterminowe powyżej 3 miesięcy na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowią głównie ulokowane nadwyżki środków pieniężnych przez Jednostkę Dominującą.

35. Kapitał własny

35.1. Kapitał zakładowy

Wyszczególnienie	Kapitał zakładowy zarejestrowany	Kapitał zakładowy z przeszacowania do warunków hiperinflacji na dzień przejścia na MSSF	Razem
Stan na 1 stycznia 2015 roku	191 150	230 719	421 869
Stan na 31 grudnia 2015 roku	191 150	230 719	421 869
Stan na 1 stycznia 2016 roku	191 150	230 719	421 869
Stan na 31 grudnia 2016 roku	191 150	230 719	421 869

W ciągu roku obrotowego nie nastąpiły zmiany w kapitale zakładowym Jednostki Dominującej.

Seria	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość nominalna jednej akcji w zł	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej w tys. zł	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	zwykłe	brak	brak	13 600 000	10	136 000	Fundusz Założycielski i Fundusz Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady Azotowe Puławy	RHB 01.09.1992r. KRS 11.05.2001r.	01.09.1992r.
B	zwykłe	brak	brak	5 515 000	10	55 150	gotówką	03.11.2005r.	01.07.2005r.
Razem				19 115 000	10	191 150			

Nazwa (firma) jednostki	Liczba posiadanych akcji	Wartość nominalna akcji w tys. zł	Udział w kapitale zakładowym	Udział w liczbie głosów
Grupa Azoty S.A.	18 345 735	183 457	95,98%	95,98%
Akcjonariat rozproszony	769 265	7 693	4,02%	4,02%

Wartość nominalna akcji

Wartość nominalna wyemitowanych akcji obu serii wynosi 10 złotych. Akcje zostały w pełni opłacone.

Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do głosu, dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

35.2. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad wartością nominalną wyemitowanych akcji w kwocie 242 660 tysięcy złotych, która została pomniejszona o koszty emisji akcji w kwocie 5 010 tysięcy złotych.

Wyszczególnienie	Kapitał z emisji akcji powyżej wartości nominalnej
Stan na 1 stycznia 2015 roku	237 650
Stan na 31 grudnia 2015 roku	237 650
Stan na 1 stycznia 2016 roku	237 650
Stan na 31 grudnia 2016 roku	237 650

35.3. Charakter i cel pozostałych kapitałów

Zyski zatrzymane

Wyszczególnienie	Kapitał zapasowy tworzony zgodnie z wymogami KSH	Kapitał zapasowy tworzony zgodnie ze statutem	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski/(straty) aktuarialne	Zysk/(strata) z lat ubiegłych	Całkowite dochody okresu	Razem zyski zatrzymane
Stan na 1 stycznia 2015 roku	63 717	1 292 078	589 517	(3 567)	343 565	-	2 285 310
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 1 stycznia 2015 roku	63 717	1 292 078	589 517	(3 567)	343 565	-	2 285 310
łącznie całkowite dochody	-	-	-	-	-	448 514	448 514
w tym:							
- wynik bieżącego okresu	-	-	-	-	-	450 911	450 911
- inne całkowite dochody	-	-	-	-	-	(2 397)	(2 397)
Przeznaczenie na kapitał zapasowy	-	141 579	-	-	(141 579)	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	(134 378)	-	(134 378)
Zmiany w grupie	-	-	-	-	-	4 998	4 998
Stan na 31 grudnia 2015 roku	63 717	1 433 657	589 517	(3 567)	67 608	453 512	2 604 444
Stan na 1 stycznia 2016 roku	63 717	1 433 657	589 517	(5 964)	523 517	-	2 604 444
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 1 stycznia 2016 roku	63 717	1 433 657	589 517	(5 964)	523 517	-	2 604 444
łącznie całkowite dochody	-	-	-	-	-	268 203	268 203
w tym:							
- wynik bieżącego okresu	-	-	-	-	-	272 133	272 133
- inne całkowite dochody	-	-	-	-	-	(3 930)	(3 930)
Przeznaczenie na kapitał zapasowy	-	272 507	-	-	(272 507)	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	(200 707)	-	(200 707)
Stan na 31 grudnia 2016 roku	63 717	1 706 164	589 517	(5 964)	50 303	268 203	2 671 940

Kapitał zapasowy

Jednostka Dominująca na podstawie § 396 Kodeksu Spółek Handlowych jest zobowiązana utrzymywać zyski zatrzymane (tzw. kapitał zapasowy) do wysokości 1/3 kapitału zakładowego z przeznaczeniem wyłącznie na pokrycie ewentualnych strat finansowych. Jednostka musi przeznaczyć na ten cel minimalnie 8% zysku bieżącego do czasu zwołania wymaganej równowartości 1/3 kapitału zakładowego. Na dzień 31 grudnia 2015 roku kapitał ten wynosił 63 717 tysięcy złotych.

Ponadto uchwałami Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z wypracowanego zysku utworzono kapitał zapasowy powyżej wymaganej przez przepisy KSH kwoty. Na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał ten wynosił 1 706 164 tysięcy złotych.

Pozostałe kapitały rezerwowe

Pozostałe kapitały rezerwowe stanowią głównie kwoty przekazane decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy w ramach podziału wyniku finansowego.

Zysk/(strata) z lat ubiegłych

Niepodzielony wynik z lat ubiegłych wynika ze stosowania przepisów MSSF oraz korekt konsolidacyjnych. Standardy MSR wypłaconą, przyznaną decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, nagrodę z zysku oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych kwalifikują do kosztów świadczeń pracowniczych, które obciążając koszty bieżącego roku obrotowego pozostawiają kwotę przyznanej nagrody oraz odpisu jako niepodzielny wynik z lat ubiegłych. Kwota ta wchodzi do podziału w ramach decyzji Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy w odniesieniu do podziału wyniku finansowego Jednostki Dominującej za kolejny rok obrotowy. Korekty konsolidacyjne nie podlegają podziałowi.

36. Rezerwy

36.1. Zmiany stanu rezerw

01.01.2016 - 31.12.2016	Rezerwa na koszty utylizacji i pozostałe związane z ochroną środowiska	Rezerwa na sprawy sporne, kary, grzywny i odszkodowania	Inne rezerwy	Ogółem
Stan na początek okresu	8 077	8 178	2 831	19 086
Utworzenie	-	2 031	1 217	3 248
Rozwiązanie	(354)	(2 996)	(465)	(3 815)
Wykorzystanie	(45)	(620)	(2 937)	(3 602)
Rozwinięcie dyskonta	53	-	-	53
Stan na koniec okresu	7 731	6 593	646	14 970

01.01.2015 - 31.12.2015	Rezerwa na koszty utylizacji i pozostałe związane z ochroną środowiska	Rezerwa na sprawy sporne, kary, grzywny i odszkodowania	Inne rezerwy	Ogółem
Stan na początek okresu	12 818	4 814	354	17 986
Utworzenie	45	4 511	3 423	7 979
Rozwiązanie	(5 019)	(1 145)	(237)	(6 401)
Wykorzystanie	(46)	(2)	(709)	(757)
Rozwinięcie dyskonta	279	-	-	279
Stan na koniec okresu	8 077	8 178	2 831	19 086

Struktura czasowa rezerw	31.12.2016	31.12.2015
część długoterminowa	7 693	8 174
część krótkoterminowa	7 277	10 912
Razem rezerwy	14 970	19 086

36.2. Rezerwa na zobowiązania związane z ochroną środowiska

Rezerwy te obejmują, w szczególności:

- rezerwę na zobowiązania związane z rekultywacją i monitoringiem składowisk odpadów,
- rezerwę na zobowiązania związane z wycofaniem z używania wyrobów zawierających azbest,
- rezerwę na zobowiązania związane z opróżnieniem instalacji produkcyjnych i zagospodarowaniem usuniętych odpadów.

Kwoty rezerw szacowane są do wysokości możliwych do powstania przyszłych zobowiązań. Ponieważ mają one dłuższy horyzont czasowy, w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazane są w wartościach zdyskontowanych do wartości bieżącej. Do kalkulacji wartości rezerwy przyjęto stopę inflacji w wysokości 2,5% oraz stopę dyskonta 3%.

Dla rezerwy dotyczącej rekultywacji składowiska odpadów w Jednostce Dominującej przyjęto 21,5 letni okres dalszego użytkowania oraz 30 letni monitorowania zamkniętego składowiska odpadów. Natomiast w odniesieniu do zamkniętego składowiska fosfogipsu w Wiślince przyjęto okres monitoringu do 2039 roku. Obowiązek rekultywacji i monitorowania składowisk odpadów wynika z przepisów prawa.

Dla rezerwy dotyczącej wycofania z używania wyrobów zawierających azbest w Jednostce Dominującej przyjęto proporcjonalne ponoszenie kosztów w 15,5 letnim okresie ich wycofywania, natomiast w GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. przyjęto, że proces usuwania azbestu zostanie zakończony w 2018 roku. Obowiązek wycofania z używania wyrobów zawierających azbest wynika z przepisów prawa.

Dla rezerwy dotyczącej opróżnienia instalacji produkcyjnych i zagospodarowania usuniętych odpadów przyjęto 21,5 letni okres dalszego użytkowania instalacji. Obowiązek opróżnienia instalacji produkcyjnych i zagospodarowania usuniętych odpadów wynika z przepisów prawa.

36.3. Rezerwa na sprawy sądowe, kary, grzywny i odszkodowania

Rezerwy te szacowane są do wysokości możliwych do powstania przyszłych zobowiązań w oparciu o wniesione do sądu pozwy z uwzględnieniem naliczonych odsetek i kosztów sądowych oraz realizacji umów w zakresie kar umownych. Główne pozycje tych rezerw stanowi rezerwa na zobowiązania sporne wynikające z realizacji umowy na dostawy tlenu i azotu do Jednostki Dominującej wraz z naliczonymi odsetkami, rezerwa na zobowiązania wynikające z wykonania przepisów dotyczących ochrony środowiska – przekroczenie norm emisji gazów oraz rezerwa na zobowiązania budżetowe Zakładów Azotowych Chorzów S.A. Ponieważ mają one charakter głównie krótkoterminowy w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazane są w wartościach nominalnych, z wyjątkiem rezerwy na pozew o wypłatę renty dożywotniej, której wartość ustalona została według wycień aktuarialnych.

36.4. Inne rezerwy

Rezerwy te szacowane są do wysokości możliwych do powstania przyszłych zobowiązań. Główną pozycją jest rezerwa na dodatkowe nagrody i wynagrodzenia, program premiowania pracowniczego straty w realizacji umowy, naprawy gwarancyjne oraz odsetki od zobowiązań. Z uwagi na to, że mają

one charakter krótkoterminowy w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazane są w wartościach nominalnych.

37. Świadczenia pracownicze

37.1. Programy akcji pracowniczych

Grupa nie prowadzi programu akcji pracowniczych.

37.2. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu przyszłych świadczeń pracowniczych:

01.01.2016 - 31.12.2016	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Ogółem
Wartość bieżąca zobowiązania stan na początek okresu	100 077	36 102	7 680	143 859
Koszty odsetek	2 772	871	211	3 854
Koszty bieżącego zatrudnienia	6 287	1 619	425	8 331
Koszty przeszłego zatrudnienia	(10 755)	4 258	(1 068)	(7 565)
Wypłacone świadczenia	(8 134)	(2 008)	(48)	(10 190)
Zyski/straty aktuarialne	7 904	5 336	(474)	12 766
Wartość bilansowa zobowiązań stan na 31.12.2016 roku	98 151	46 178	6 726	151 055
z tego:				
Wartość bilansowa zobowiązań długoterminowych	88 504	37 002	6 250	131 756
Wartość bilansowa zobowiązań krótkoterminowych	9 647	9 176	476	19 299

01.01.2015 - 31.12.2015	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Ogółem
Wartość bieżąca zobowiązania stan na początek okresu	90 880	33 508	7 684	132 072
Koszty odsetek	2 536	805	216	3 557
Koszty bieżącego zatrudnienia	5 674	1 448	445	7 567
Wypłacone świadczenia	(7 111)	(3 130)	(136)	(10 377)
Zyski/straty aktuarialne	8 098	3 471	(529)	11 040
Wartość bilansowa zobowiązań stan na 31.12.2015 roku	100 077	36 102	7 680	143 859
z tego:				
Wartość bilansowa zobowiązań długoterminowych	92 157	29 041	7 236	128 434
Wartość bilansowa zobowiązań krótkoterminowych	7 920	7 061	444	15 425

Łączna kwota kosztów ujętych w wyniku finansowym z tytułu przyszłych świadczeń pracowniczych:

Wyszczególnienie	za okres	
	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Koszty bieżącego zatrudnienia	8 331	7 567
Koszty odsetek	3 854	3 557
Zyski/straty aktuarialne	12 766	11 040
w tym:		
- ujęte w innych całkowitych dochodach	4 862	2 942
Koszty przeszłego zatrudnienia	(7 565)	-
Razem koszty ujęte w całkowitych dochodach	17 386	22 164

Główne przyjęte założenia aktuarialne:

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 i następane
Stopa dyskontowa (%)	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%
Przewidywana stopa wzrostu podstawy nagrody jubileuszowej (%)	2,5-6,0%	2,5-6,0%	2,5-6,0%	2,5-6,0%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	0-3,5%	0-3,5%	0-3,5%	0-3,5%

Podmioty Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury i renty kwoty odpraw w wysokości określonej przez obowiązujące Grupę przepisy prawa pracy. W związku z tym, na podstawie wycen dokonanych przez profesjonalne firmy aktuarialne Grupa tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych.

Do aktualizacji rezerwy przyjęto parametry na podstawie dostępnych prognoz inflacji, analizy wzrostu wskaźników najniższego wynagrodzenia oraz przewidywanej rentowności wysoce płynnych papierów wartościowych.

Wysokość rezerwy, przy zakładanym poziomie zatrudnienia, zależy głównie od dwóch parametrów, tj. stopy wzrostu wynagrodzeń oraz współczynników rotacji. Wzrost przyjętego poziomu wynagrodzeń o 1% powoduje wzrost kwoty rezerwy o około 13 milionów złotych, natomiast wzrost wskaźników rotacji o 0,5% powoduje spadek kwoty rezerwy o około 7 milionów złotych.

Przyjęte do wyceny współczynniki rotacji pracowników w Jednostce Dominującej:

Przedział wieku	Płeć	
	Mężczyzna	Kobieta
18-25	2,68%	2,39%
26-30	2,05%	1,99%
31-35	1,64%	1,56%
36-40	1,40%	1,29%
41-45	1,27%	1,12%
46-50	1,19%	1,01%
51-55	1,14%	0,94%
56-60	1,11%	0,90%
61-67	1,09%	0,88%

Pozostałe świadczenia pracownicze dotyczą głównie odpraw pośmiertnych oraz odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych na rzecz przyszłych i obecnych emerytów i rencistów.

37.3. Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz pozostałe

Świadczenia te dotyczą głównie ekwiwalentu z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, odszkodowania z tytułu zobowiązania do powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy oraz odpraw pieniężnych wynikających z indywidualnych umów o pracę. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania z tytułu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wynosiły 13 564 tysięcy złotych (na 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 13 610 tysięcy złotych). Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania z tytułu odszkodowań od powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej wynosiły około 1 522 tysiące złotych. Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych oraz odszkodowania z tytułu zobowiązania do powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentowane są w zobowiązaniach jako rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku roszczenia wynikające z umów o zakazie konkurencji wyniosły około 719 tysięcy złotych. Roszczenia te prezentowane są w rezerwach.

38. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015	01.01.2015
		<i>przekształcone</i>	<i>przekształcone</i>
Pożyczki otrzymane	-	459	920
Razem długoterminowe zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	-	459	920

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015	01.01.2015
		<i>przekształcone</i>	<i>przekształcone</i>
Kredyty w rachunku bieżącym	24 291	26 577	2 577
Pożyczki otrzymane	459	461	461
Razem krótkoterminowe zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	36 367	27 038	3 038

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i odpowiednio na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała następujące kredyty, pożyczki oraz otwarte linie kredytowe:

Podmiot finansujący	Waluta	Wielkość limitu	Wartość na dzień 31.12.2016 roku		Warunki oprocentowania	Termin spłaty	Zabezpieczenia
			w walucie	w złotych			
Bank Pekao S.A.	PLN	2 000	-	-	0% w przypadku spłaty kredytu w dniu zadłużenia	30.11.2017r.	- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi w banku, - oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
Bank PKO BP S.A.	PLN	30 000 *	-	-	WIBOR 1M+marża	30.09.2019r.	- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi w banku
Grupa Azoty S.A. Umowa o finansowanie wewnątrzgrupowe	PLN	500 000	-	-	WIBOR 1M+marża	28.05.2025r.	
Bank Pekao S.A.	PLN	10 000	4 138	4 138	WIBOR 1M+marża	31.01.2017r.	- weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, - pełnomocnictwo do rachunku, - oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Bank PKO BP S.A.	PLN	66 000	9 984	9 984	WIBOR 1M+marża	30.09.2017r.	
Bank Pekao S.A.	PLN	18 000	10 169	10 169	WIBOR 1M+marża	31.10.2017r.	- weksel in blanco, - pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi w banku, - oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji, - zastaw rejestrowy na zapasach, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Pekao S.A.	PLN	15 000	11 617	11 617	WIBOR 1M+marża	31.10.2017r.	- weksel in blanco, - pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi w banku, - oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji, - zastaw rejestrowy na zapasach, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej, - cesja wierzytelności handlowych
Bank Millennium S.A.	PLN	2 000	-	-	WIBOR 1M+marża	26.01.2017r.	- oświadczenie o poddaniu się egzekucji, - weksle in blanco
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	PLN	1 381	459	459	0,95 stopy redyskonta weksli - nie mniej niż 3,5%	15.12.2017r.	- przelew wierzytelności z tytułu umowy rachunku lokaty terminowej
Razem kredyty i pożyczki		644 381	36 367	36 367			

* - w ramach limitu gwarancje, akredytywy w kwocie 2 090 tys. zł

Podmiot finansujący	Waluta	Wielkość limitu	Wartość na dzień 31.12.2015 roku			Warunki oprocentowania	Termin spłaty	Zabezpieczenia
			w walucie	w złotych	z tego część krótkoterminowa			
Bank Pekao S.A.	PLN	2 000		-	-	0% w przypadku spłaty kredytu w dniu zadłużenia	30.11.2016r.	- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi Spółki w banku, - oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
Bank PKO BP S.A.	PLN	30 000 *		-	-	WIBOR 1M+marża	30.09.2016r.	- oświadczenie o poddaniu się egzekucji, - pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi Spółki w banku,
Bank PKO BP S.A.	PLN	23 000		850	850	WIBOR 1M+marża	30.09.2016r.	- oświadczenie o poddaniu się egzekucji, - pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi Jednostki Dominującej w banku,
Bank BZ WBK S.A.	PLN	50 000		-	-	WIBOR 1M+marża	31.05.2016r.	- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi Jednostki Dominującej w banku, - oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
Grupa Azoty S.A.	PLN	500 000		-	-	WIBOR 1M+marża	23.04.2020r.	
Bank Pekao S.A.	PLN	5 000		3 043	3 043	WIBOR 1M+marża	31.01.2016r.	
Bank Pekao S.A.	PLN	5 000		4 998	4 998	WIBOR 1M+marża	31.10.2016r.	- weksel in blanco, - zastaw rejestrowy na zapasach, - cesja praw z polisy ubezpieczeniowej przedmiotu zabezpieczenia, - umowne prawo potrącenia wierzytelności z posiadanych w banku rachunków bankowych,
Bank Pekao S.A.	PLN	18 000		17 686	17 686	WIBOR 1M+marża	31.10.2016r.	- weksel in blanco, - zastaw rejestrowy na zapasach, - cesja praw z polisy ubezpieczeniowej przedmiotu zabezpieczenia, - umowne prawo potrącenia wierzytelności z posiadanych w banku rachunków bankowych,
Bank Millennium S.A.	PLN	2 000		-	-	WIBOR 1M+marża	27.01.2017r.	- oświadczenie o poddaniu się egzekucji, - weksle in blanco,
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	PLN	1 381		920	461	0,95 stopy redyskonta weksli - nie mniej niż 3,5%	15.12.2017r.	- przelew wierzytelności z tytułu umowy rachunku lokaty terminowej
Razem kredyty i pożyczki		636 381		27 497	27 038			

* - w ramach limitu gwarancje, akredytywy w kwocie 0 tys. zł

W bieżącym roku obrotowym Grupa w celu terminowego regulowania swoich zobowiązań korzystała z posiadanych linii kredytowych.

W okresach objętych niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie miały miejsca przypadki naruszenia postanowień umów kredytowych.

39. Pozostałe zobowiązania finansowe

Grupa korzysta z umów leasingu głównie w zakresie finansowania nabycia środków transportu oraz maszyn i urządzeń.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015	01.01.2015
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	3 671	2 708	4 178
Razem długoterminowe pozostałe zobowiązania finansowe	3 671	2 708	4 178

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015	01.01.2015
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	3 346	3 216	2 960
Razem krótkoterminowe pozostałe zobowiązania finansowe	3 346	3 216	2 960

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Wartość nominalna minimalnych opłat leasingowych:		
w okresie 1 roku	3 666	3 547
w okresie od 1 do 5 lat	3 893	2 935
Razem zobowiązania z tytułu leasingu finansowego - minimalne opłaty leasingowe ogółem	7 559	6 482
Koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	542	558
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych:		
w okresie 1 roku	3 346	3 216
w okresie od 1 do 5 lat	3 671	2 708
Razem wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	7 017	5 924

40. Zobowiązania handlowe (z tytułu dostaw i usług) i pozostałe

Długoterminowe zobowiązania handlowe i pozostałe	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	2 155	3 392
Inne zobowiązania finansowe	46	29
Razem zobowiązania finansowe	2 201	3 421
Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów	205	-
Razem zobowiązania niefinansowe	205	-
Razem długoterminowe zobowiązania handlowe i pozostałe	2 406	3 421

Krótkoterminowe zobowiązania handlowe i pozostałe	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	320 220	259 688
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	15 490	15 096
Inne zobowiązania finansowe	1 957	2 155
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (bierne)	48 215	51 045
Razem zobowiązania finansowe	385 882	327 984
Zobowiązania z tytułu podatków (innych niż CIT) i ubezpieczeń społecznych	30 174	28 388
Pozostałe zobowiązania budżetowe	305	227
Zaliczki otrzymane na dostawy	5 726	10 178
ZFŚS	46	34
Inne zobowiązania niefinansowe	9 071	3 811
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	437	267
Wynagrodzenia za niewykorzystane urlopy pracownicze	13 564	13 610
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (bierne)	107 625	133 980
Razem zobowiązania niefinansowe	166 948	190 495
Razem krótkoterminowe zobowiązania handlowe i pozostałe	552 830	518 479
Razem zobowiązania handlowe i pozostałe	555 236	521 900

Długoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe stanowią głównie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, w szczególności dotyczące środków trwałych w budowie.

Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w ciągu 2 miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania krótkoterminowe wycenione są w kwocie nominalnej skorygowanej o naliczone odsetki od zobowiązań nieuregulowanych w terminie. Zobowiązania długoterminowe wycenione są w skorygowanym koszcie.

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 43.

41. Dotacje

Dotacje wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiły 44 250 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 40 054 tysiące złotych). Są to dotacje pieniężne otrzymane przez Jednostkę Dominującą na nabycie aktywów trwałych, głównie rzeczowych oraz nieodpłatnie przyznane prawa do emisji CO₂. Środki pozyskane na nabycie rzeczowych aktywów trwałych pochodzą głównie z Funduszy Pomocowych UE.

Jednostka Dominująca zobowiązana jest do zachowania trwałości sfinansowanych projektów najczęściej przez okres 5 lat. Za niedotrzymanie warunków trwałości projektów we wskazanym okresie zobowiązana jest do zwrotu otrzymanych środków wraz z należnymi odsetkami. Z uwagi na to, iż Jednostka Dominująca dokłada szczególnej staranności w dotrzymaniu warunków podpisanych umów, w jej ocenie ryzyko zwrotu otrzymanych środków jest niewielkie a potencjalne zobowiązania z tego tytułu wykazane są w nocie 42.3.

W bieżącym roku obrotowym wzrost dotacji do aktywów trwałych dotyczył projektu budowy instalacji redukcji NOx na kotłach OP-215 nr 4 i 5 realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 w kwocie 3 479 tysięcy złotych oraz projektu wymiany dwóch sztuk pomp wody chłodzącej turbiny TG-3 wraz z silnikami w kwocie 260 tysięcy złotych.

Cel dotacji	Zmiany w okresie 01.01.2016 - 31.12.2016					Stan dotacji na 31.12.2016
	Stan dotacji na 01.01.2016	Zwiększenia w okresie	Odpisanie dotacji w pozostałe przychody operacyjne w okresie	Zwroty dotacji w okresie	Inne zmniejszenia dotacji w okresie	
Dotacje do aktywów	40 054	3 739	(4 071)	-	-	39 722
Budowa instalacji	22 135	-	(990)	-	-	21 145
Nabycie/wytworzenie rzeczowych aktywów trwałych	17 919	3 739	(3 081)	-	-	18 577
Pozostałe	-	54 537	-	-	(50 009)	4 528
Razem	40 054	58 276	(4 071)	-	(50 009)	44 250

Cel dotacji	Zmiany dotacji w okresie 01.01.2015 - 31.12.2015					Stan dotacji na 31.12.2015
	Stan dotacji na 01.01.2015	Zwiększenia w okresie	Odpisanie dotacji w pozostałe przychody operacyjne w okresie	Zwroty dotacji w okresie	Inne zmniejszenia dotacji w okresie	
Dotacje do aktywów	42 810	1 591	(3 687)	(556)	(104)	40 054
Budowa instalacji	24 424	-	(1 629)	(556)	(104)	22 135
Nabycie/wytworzenie rzeczowych aktywów trwałych	18 386	1 591	(2 058)	-	-	17 919
Pozostałe	35	-	(35)	-	-	-
Razem	42 845	1 591	(3 722)	(556)	(104)	40 054

Struktura czasowa dotacji	31.12.2016	31.12.2015
część długoterminowa	35 733	36 199
część krótkoterminowa	8 517	3 855
Razem dotacje	44 250	40 054

W ramach systemów wsparcia bezpośredniego za rok 2016 w marcu i listopadzie 2016 roku na rachunek Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wpłynęły środki z Europejskiego Funduszu Rolnego Gwarancji (EFRG) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w łącznej kwocie 14 tysięcy złotych z tytułu przyznanej jednolitej płatności obszarowej.

W lutym 2016 roku Grupie Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. zostały przyznane nieodpłatnie prawa do emisji CO₂ na rok 2016. Wartość otrzymanych nieodpłatnie praw do emisji, kwalifikowana przez Spółkę jako dotacja, według ich wartości godziwej z dnia przyznania wynosiła 54 537 tysięcy złotych.

42. Zobowiązania i należności warunkowe oraz inne pozycje pozabilansowe

42.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy przedstawiają się następująco:

Struktura czasowa	31.12.2016	31.12.2015
W okresie 1 roku	23 059	24 087
W okresie od 1 do 5 lat	67 253	67 556
Powyżej 5 lat	26 793	39 485
Razem zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy	117 105	131 128

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Opłaty z tytułu umów leasingu, najmu i dzierżawy (inne niż z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów) ujęte w wyniku finansowym	30 069	27 877

42.2. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca

Grupa nie zawierała umów, w których występowałaby jako leasingodawca oraz umów z opcją zakupu.

42.3. Inne zobowiązania warunkowe i pozycje pozabilansowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Zobowiązania z tytułu gwarancji	5 735	4 183
Udzielone poręczenia	1 100 000	1 107 600
Sporne sprawy sądowe	27 324	25 832
Pozostałe	113 336	106 607
Razem zobowiązania warunkowe i inne pozycje pozabilansowe	1 246 395	1 244 222

Zobowiązania z tytułu gwarancji zabezpieczających dobre wykonanie umów handlowych

Zobowiązania warunkowe wynikające z udzielonych gwarancji dobrego wykonania umów handlowych dotyczą głównie usług budowlano-montażowych oraz projektowych. Maksymalny termin ich rozliczenia przypada na czerwiec 2022 roku.

Poręczenia udzielone stronom trzecim

Poręczenia udzielone stronom trzecim opisane zostały w nocie 42.7.

Sporne sprawy sądowe

W pozycji spornych spraw sądowych wykazano pozwy złożone przeciwko podmiotom Grupy objętych konsolidacją. Główną pozycję stanowi złożony w dniu 12 lutego 2013 roku do Sądu Okręgowego w Gdańsku pozew Ciech S.A. o zasądzenie od GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. kwoty 18 864 tysiące złotych tytułem naprawienia wyrządzonej Ciech S.A. szkody z tytułu złożenia przez pozwanego nieprawdziwych oświadczeń co do stanu prawnego i finansowego pozwanego i jego spółek zależnych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Szacowana na dzień bilansowy kwota zobowiązania to 26 323 tysiące złotych. Odbyły się rozprawy, przesłuchano świadków. Sprawa jest w toku.

Pozostałe

W pozycji pozostałe wykazano potencjalne zobowiązania z tytułu umów dofinansowania, zabezpieczeń, użytkowania i przechowywania obcych składników majątku.

Zobowiązania z tytułu umów dofinansowania w kwocie 44 810 tysięcy złotych dotyczą:

- umowy Nr POIS.04.04.00-00-005/08 o dofinansowanie projektu „Przebudowa instalacji demineralizacji wody w ZA Puławy SA” - w przypadku niedotrzymania warunków umowy na Spółce ciąży obowiązek zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami (11 967 tysięcy złotych) - termin rozliczenia 9 marzec 2017 rok;
- umowy Nr BG1/SOIL/2013 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego w ramach programu BLUE GAS – Polski Gaz Łupkowy - w przypadku niedotrzymania warunków umowy na Spółce ciąży obowiązek zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami (4 776 tysięcy złotych) - termin rozliczenia 31 październik 2020 rok;
- umowy Nr POIS.04.05.00-00-023/08/-00 o dofinansowanie projektu „Budowa instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą amoniakalną w Zakładach Azotowych „Puławy” S.A.” – w przypadku niedotrzymania warunków umowy na Spółce ciąży obowiązek zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami (24 196 tysięcy złotych) – termin rozliczenia 17 czerwiec 2019 rok;
- umowy Nr POIS 04.05.00-00-015/10-00 o dofinansowanie projektu „Budowa instalacji redukcji NOx na kotłach OP-215 nr 4 i 5 w Zakładach Azotowych „Puławy” S.A.” – w przypadku niedotrzymania warunków umowy na Spółce ciąży obowiązek zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami (3 733 tysiące złotych) – termin rozliczenia 2 luty 2021 rok;
- umowy Nr BIOSTRATEG1/271322/3/NCBR/2015 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego w ramach Programu „Środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo” BIOSTRATEG pt. „Wsparcie dla rolnictwa niskoemisyjnego – zdolnego do adaptacji do zmian klimatu obecnie oraz w perspektywie lat 2030 i 2050” - w przypadku niedotrzymania warunków umowy na Spółce ciąży obowiązek zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami (75 tysięcy złotych) - termin rozliczenia 31 marzec 2023 rok;
- pozostałe dotacje podlegające zwrotowi w przypadku naruszenia warunków – 63 tysięcy złotych z terminem rozliczenia w okresie od października 2017 roku do czerwca 2021 roku,

Zmiana w stanie tej pozycji wynika głównie z otrzymania środków w ramach dofinansowania inwestycji, naliczenia odsetek w związku z upływem czasu oraz nie ziszczenia się warunku do powstania zobowiązania. Zabezpieczeniem udzielenia dofinansowania ze środków UE projektów inwestycyjnych są złożone weksle in blanco.

Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń w kwocie 6 450 tysięcy złotych dotyczą prowadzenia składu podatkowego - Naczelnik Urzędu Celnego w Lublinie zwolnił Spółkę z obowiązku złożenia zabezpieczenia akcyzowego od zobowiązań podatkowych powstałych z tytułu produkcji wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy do 30 kwietnia 2018 roku do kwoty 6 450 tysięcy złotych.

Zobowiązania z tytułu użytkowania i przechowywania obcych składników majątku w kwocie 61 364 tysięcy złotych stanowią:

- umowy dzierżawy, na podstawie których Grupa użytkuje obcy majątek o wartości około 35 238 tysięcy złotych,
- umowa, na podstawie której Grupa magazynuje powierzone materiały o wartości około 26 126 tysięcy złotych.

Pozostałą kwotę około 712 tysięcy złotych stanowią roszczenia z tytułu realizacji umowy na dostawę technologii oraz zgłoszonych reklamacji.

Ponadto w związku z podpisanymi umowami o dofinansowanie projektów ze środków UE, z których na dzień 31 grudnia 2016 roku płatności nie wystąpiły, jako zabezpieczenie Spółka złożyła weksle in blanco do kwot możliwego do uzyskania dofinansowania wraz z należnymi odsetkami.

42.4. Należności warunkowe i pozycje pozabilansowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Sporne sprawy budżetowe	654	651
Sporne sprawy sądowe	20 283	20 283
Pozostałe	70 722	83 011
Razem należności warunkowe i inne pozycje pozabilansowe	91 659	103 945

Sporne sprawy budżetowe dotyczą toczących się postępowań w związku ze złożonymi przez Jednostkę Dominującą oraz GZNF „Fosfory” Sp. z o.o. wnioskami o stwierdzenie nadpłaty w podatku od nieruchomości oraz podatku od czynności cywilnoprawnych.

Sprawy sporne to ponownie wszczęta egzekucja należności wcześniej odpisanej jako nieściągalna. W pozycji tej wykazano również zgłoszone do Ciech S.A. roszczenie o zapłatę kwoty 18 864 tysięcy złotych z tytułu naruszenia przez Ciech S.A. zapewnień wynikających z umowy sprzedaży udziałów. W dniu 30 października 2012 roku złożono pozew do Sądu Okręgowego w Warszawie. Sprawa jest w toku. W ocenie Zarządu Jednostki Dominującej powództwo jest zasadne, niemniej Zarząd nie wyklucza możliwości polubownego rozstrzygnięcia sprawy.

W pozycji pozostałe wykazano między innymi ulgę w podatku dochodowym od osób prawnych przysługującą Grupie w związku z prowadzeniem działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w oparciu o uzyskane zezwolenia w kwocie nominalnej około 65 493 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 81 796 tysięcy złotych), należności odpisane jako nieściągalne, w stosunku do których nie nastąpiło przedawnienie roszczeń oraz należne odszkodowania od ubezpieczycieli.

42.5. Zobowiązania inwestycyjne

Grupa planuje ponieść w 2017 roku nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne o wartości około 607,7 miliona złotych, w tym na ochronę środowiska około 23,8 miliona złotych. Grupa sukcesywnie zawiera kontrakty w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych. Wartość zawartych a niewykonanych najistotniejszych umów wynosi około 55 478 tysięcy złotych.

42.6. Sprawy sądowe

Na dzień 31 grudnia 2016 roku z powództwa/odwołania Grupy toczyły się sprawy o wartości przedmiotu sporu ponad 22 milionów złotych. Natomiast przeciwko Grupie toczyły się postępowania z powództwa osób trzecich o wartości ponad 26 milionów złotych. Potencjalne skutki finansowe toczących się spraw zostały przez Grupę ocenione w zakresie prawdopodobieństwa ich wystąpienia i odpowiednio ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

42.7. Gwarancje

Na podmiotach Grupy ciężą zobowiązania warunkowe wynikające z udzielenia poręczeń stronom trzecim.

W dniu 20 września 2016 roku Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wraz z Grupą Azoty S.A. i wybranymi spółkami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej Grupa Azoty podpisała z PKO BP S.A. aneks Nr 2 do umowy kredytu w formie limitu kredytowego wielocelowego (Umowa LKW) z dnia 23 kwietnia 2015 roku. Aneks nr 2 wszedł w życie z dniem 1 października 2016 roku. Okres kredytowania do dnia 30 września 2019 roku. Zabezpieczeniem są poręczenia udzielone przez każdą z kluczowych spółek zależnych Grupy Azoty S.A., w tym Grupę Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. Kwota poręczenia udzielonego przez Jednostkę Dominującą wynosi 96 milionów złotych. Umowa poręczenia zastąpiła dotychczasową umowę poręczenia do Umowy LKW z dnia 23 kwietnia 2015 roku. Umowa poręczenia wygasa z upływem okresu zabezpieczenia, kończącym się wraz ze spłatą wierzytelności wynikających z LKW.

W dniu 20 września 2016 roku Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wraz z Grupą Azoty S.A. i wybranymi spółkami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej Grupa Azoty podpisała z PKO BP S.A. aneks nr 13 do umowy kredytu w rachunku bieżącym z dnia 1 października 2010 roku (Umowa KRB). Aneks nr 13 wszedł w życie z dniem 1 października 2016 roku. Limit udzielony został do 30 września 2019 roku. Zabezpieczeniem wierzytelności Banku wynikających z niniejszej Umowy KRB są poręczenia udzielone przez kluczowe spółki zależne Grupy Azoty S.A., w tym Grupę Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. Kwota poręczenia udzielonego przez Jednostkę Dominującą wynosi 124 miliony złotych. Umowa poręczenia zastąpiła dotychczasową umowę poręczenia do Umowy KRB z dnia 23 kwietnia 2015 roku. Poręczenie wygasa z upływem okresu zabezpieczenia, kończącym się wraz ze spłatą wierzytelności wynikających z Umowy KRB.

W dniu 23 kwietnia 2015 roku Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. wraz z pozostałymi kluczowymi spółkami Grupy Kapitałowej Grupa Azoty zawarły Umowę poręczenia na rzecz PKO BP, reprezentującego także pozostałych kredytodawców, tj. BGK, Bank Zachodni WBK S.A. oraz ING Bank Śląski S.A., kwoty kredytu udzielonego Grupie Azoty S.A. w kwocie 1,5 miliarda złotych. Wartość poręczenia udzielonego przez Spółkę wynosi 600 milionów złotych. Poręczenie wygasa z upływem okresu zabezpieczenia, kończącym się wraz ze spłatą wierzytelności wynikających z umowy kredytu odnawialnego, zawartego na okres 5 lat od daty podpisania.

W związku z zawartą w dniu 28 maja 2015 roku pomiędzy Grupą Azoty S.A. a Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOiR) umową kredytu na kwotę 150 milionów złotych, w dniu 28 maja 2015 roku została zawarta Umowa gwarancji, zgodnie z którą kluczowe spółki Grupy Kapitałowej Grupa Azoty udzieliły gwarancji na rzecz EBOiR. Kwota udzielonej przez każdego z gwarantów, w tym Spółkę, gwarancji została ustalona w maksymalnej wysokości 60 milionów złotych. Gwarancja wygasa

z upływem okresu zabezpieczenia, kończącym się wraz ze spłatą wierzytelności wynikających z umowy kredytu, zawartej na okres 10 lat.

W związku z zawartą w dniu 28 maja 2015 roku pomiędzy Grupą Azoty S.A. a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) umową kredytu na kwotę 550 milionów złotych, w dniu 28 maja 2015 roku została zawarta Umowa gwarancji, zgodnie z którą kluczowe spółki zależne Grupy Kapitałowej Grupa Azoty udzieliły gwarancji na rzecz EBI. Kwota udzielonych przez każdego z gwarantów, w tym Spółkę, gwarancji została ustalona w maksymalnej wysokości 220 milionów złotych. Gwarancja wygasa z upływem okresu zabezpieczenia, kończącym się wraz ze spłatą wierzytelności wynikających z umowy kredytu, zawartej na okres 10 lat.

Warunki zabezpieczenia	31.12.2016	31.12.2015
zastaw rejestrowy na zapasach jako zabezpieczenie kredytu	3 380	-
przelew środków jako zabezpieczenie akredytywy, kaucje, blokady	143	8 664
lokaty jako zabezpieczenie udzielonej gwarancji	621	1 426
oświadczenia o poddaniu się egzekucji	999 086	1 129 686
weksle "in blanco"	64 656	49 081
Razem	1 067 886	1 188 857

42.8. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przyszłych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy potencjalnie mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. W celu ograniczenia ryzyka podatkowego Grupa, niezależnie od przeglądu i badania sprawozdań finansowych, okresowo przeprowadza audyt rozliczeń podatkowych.

43. Informacje o podmiotach powiązanych

Kwoty rozrachunków, zobowiązań warunkowych i transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi:

Przychody uzyskane od podmiotów powiązanych	01.01.2016 - 31.12.2016				
	przychody ze sprzedaży produktów	przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	przychody finansowe	pozostałe przychody operacyjne
Jednostka dominująca	64 000	-	-	1 424	114
Jednostki zależne	156	39	-	-	46
Jednostki stowarzyszone	3 471	58	-	1 074	298
Członkowie kluczowej kadry zarządzającej i nadzorującej	1	-	-	-	-
Pozostałe podmioty powiązane	37 104	5 254	-	-	524
Razem przychody ze sprzedaży podmiotom powiązanym	104 732	5 351	-	2 498	982

Zakupy pochodzące od podmiotów powiązanych	01.01.2016 - 31.12.2016		
	zakupy usług	zakupy towarów i materiałów	zakupy rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych
Jednostka dominująca	8 282	23 492	-
Jednostki zależne	5 747	32	-
Jednostki stowarzyszone	23 615	6 041	-
Pozostałe podmioty powiązane	6 237	56 495	384
Razem zakupy pochodzące od podmiotów powiązanych	43 881	86 060	384

Należności od podmiotów powiązanych	31.12.2016	31.12.2015
Jednostka dominująca	1 821	6 747
Jednostki zależne	24	34
Jednostki stowarzyszone	2 054	4 382
Członkowie kluczowej kadry zarządzającej i nadzorującej	-	1
Pozostałe podmioty powiązane	7 112	12 372
Razem należności od podmiotów powiązanych	11 011	23 536

Odpisy aktualizujące wartość należności od podmiotów powiązanych	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Stan na początek okresu	-	(30)
Zwiększenia - odpis utworzony w ciężar wyniku finansowego	(1)	(3)
Rozwiązanie - odpis odwrócony jako uznanie wyniku finansowego	-	3
Wykorzystanie	-	30
Stan na koniec okresu	(1)	-

Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	31.12.2016	31.12.2015
Jednostka dominująca	3 671	2 736
Jednostki zależne	630	491
Jednostki stowarzyszone	3 080	2 477
Pozostałe podmioty powiązane	7 545	11 611
Razem zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	14 926	17 315

Udzielone gwarancje i poręczenia	31.12.2016	31.12.2015
Jednostce dominującej	1 100 000	1 107 600
Pozostałym podmiotom powiązanim	2 796	2 663
Razem udzielone gwarancje i poręczenia	1 102 796	1 110 263

Prezentowane w tabeli „Należności od podmiotów powiązanych” dane obejmują zarówno należności z tytułu dostaw i usług jak i inne należności, w szczególności należności z tytułu udzielonych tym podmiotom pożyczek. W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej udzielone pożyczki prezentowane są w pozycji „Pozostałe aktywa finansowe”.

Warunki udzielonych gwarancji i poręczeń zostały przedstawione w nocie 42.7.

Istotne transakcje z podmiotami kontrolowanymi przez Skarb Państwa dotyczą głównie dostaw surowców gazu ziemnego, węgla, benzenu i siarki, energii elektrycznej i praw majątkowych oraz sprzedaży energii elektrycznej, NOx[®] i amoniaku.

Zakup gazu ziemnego od Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. odbywa się w oparciu o zapisy umowy oraz zatwierdzoną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Taryfę dla paliw gazowych. W bieżącym roku obrotowym wartość netto transakcji zakupu wyniosła ponad 446 milionów złotych (w roku 2015 odpowiednio 686 milionów złotych).

Zakup energii elektrycznej, węgla i praw majątkowych dokonywany jest od podmiotów Grupy Kapitałowej PGE S.A. oraz ENEA S.A. Zakup odbywa się na warunkach rynkowych. W bieżącym roku obrotowym wartość netto transakcji zakupu od Grupy Kapitałowej PGE S.A. i ENEA S.A. wyniosła odpowiednio 113 milionów złotych i około 143 milionów złotych (w roku 2015 odpowiednio 122 miliony złotych i 21 milionów złotych).

Dostawy benzenu i siarki z PKN Orlen S.A. odbywają się w oparciu o umowy zawarte na warunkach rynkowych. W bieżącym roku obrotowym wartość netto transakcji zakupu od Grupy Kapitałowej PKN Orlen S.A. wyniosła ponad 114 milionów złotych (w roku 2015 odpowiednio 110 milionów złotych).

Zakupy siarki dokonywane są również od Grupy kapitałowej LOTOS. W bieżącym roku obrotowym wartość netto transakcji zakupu od Grupy LOTOS wyniosła ponad 5 milionów złotych (w roku 2015 odpowiednio 6 milionów złotych).

43.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanimi

Warunki istotnych transakcji zawartych w okresie sprawozdawczym z podmiotami powiązanimi nie odbiegają od zwyczajowo przyjętych w obrocie gospodarczym.

43.2. Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej wynikają głównie z pełnionych przez osoby powołane do tych organów funkcji oraz stosunku pracy, a ich warunki nie odbiegają od zwyczajowo przyjętych.

43.3. Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Jednostki Dominującej

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016				
	Wynagrodzenie	Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	Świadczenia z tytułu rozwiązania/zmiany stosunku pracy	Wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w organach podmiotów powiązanych	Nagroda roczna
Jacek Janiszek	451	-	-	-	-
Krzysztof Homenda	339	-	-	38	-
Andrzej Skwarek	395	-	-	-	-
Mariusz Bober	-	-	-	706	-
Zbigniew Gagat	503	-	-	-	-
Marian Rybak	717	65	65	416	-
Wojciech Kozak	273	-	-	-	-
Zenon Pokojski	611	-	-	-	-
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego Zarządowi	3 289	65	65	1 160	-

Wyszczególnienie	01.01.2015 - 31.12.2015				
	Wynagrodzenie	Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	Świadczenia z tytułu rozwiązania/zmiany stosunku pracy	Wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w organach podmiotów powiązanych	Nagroda roczna
Marian Rybak	782	-	-	255	221
Wojciech Kozak	664	-	-	-	166
Zenon Pokojski	673	-	-	-	166
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego Zarządowi	2 119	-	-	255	553

Podane powyżej wynagrodzenia i świadczenia są kwotami należnymi z tytułu pełnionych funkcji we wskazanych okresach. Wynagrodzenia i świadczenia wypłacane są zgodnie z obowiązującymi w Jednostce Dominującej regulacjami. Nagroda ta, zgodnie z przyjętym Regulaminem, przyznawana jest przez Radę Nadzorczą w oparciu o stopień realizacji wyznaczonych celów. W oparciu o jego regulacje w ciężar wyniku finansowego bieżącego roku została utworzona rezerwa na nagrodę za 2016 rok w kwocie 1 133 tysięcy złotych.

Zgodnie z przyjętymi zasadami wynagradzania, Członkom Zarządu Jednostki Dominującej przysługują nagrody jubileuszowe oraz spadkobiercom odprawy pośmiertne. Kwoty tych świadczeń zostały ustalone przez aktuarium. Na dzień 31 grudnia 2016 roku krótkoterminowe świadczenia z tych tytułów wynoszą 15 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 66 tysięcy złotych). Kwoty świadczeń ujęte są w zobowiązaniach z tytułu świadczeń pracowniczych.

Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w Zarządzie Jednostki Dominującej obejmuje również pełnienie, w ramach nadzoru korporacyjnego, funkcji Członka Zarządu lub Członka Radach Nadzorczych w spółce zależnej Grupy Kapitałowej Grupa Azoty S.A.

Wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w organach podmiotów powiązanych obejmuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w Zarządzie jednostki dominującej wyższego szczebla, w tym wypłaconą nagrodę roczną za 2015 rok oraz odprawę z tytułu odwołania z funkcji Członka Zarządu i rozwiązania umowy. Oszacowana kwota nagrody rocznej za 2016 roku wynosi 427 tysięcy złotych. W pozycji tej wykazano również wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej podmiotów powiązanych.

Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Potencjalne świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy stanowią przysługujące Członkom Zarządu Spółki odprawy z tytułu przejścia na emeryturę lub rentę. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość potencjalnych odpraw z tytułu przejścia na emeryturę lub rentę wynosi 205 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 175 tysięcy złotych).

Świadczenia po okresie zatrudnienia

Potencjalne świadczenia po okresie zatrudnienia stanowią świadczenia z tytułu umowy o zakazie konkurencji. Na dzień 31 grudnia 2016 roku potencjalna wartość tych świadczeń wynosi około 615 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 2 100 tysięcy złotych).

Pozostałe świadczenia długoterminowe

Członkom Zarządu Spółki przysługują nagrody jubileuszowe oraz spadkobiercom odprawy pośmiertne. Kwoty tych świadczeń zostały ustalone przez aktuarusza. Na dzień 31 grudnia 2016 roku długoterminowe świadczenia z tych tytułów wynoszą 94 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku odpowiednio 93 tysiące złotych). Kwoty świadczeń ujęte są w zobowiązaniach z tytułu świadczeń pracowniczych.

Płatności na bazie akcji

W Spółce nie funkcjonują programy zakładające płatności na bazie akcji (programy akcji pracowniczych).

Rada Nadzorcza Jednostki Dominującej

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Janusz Cendrowski	68	-
Ignacy Chwesiuk	56	-
Leszek Lewicki	56	-
Jakub Troszyński	47	-
Jacek Nieścior	12	-
Cezary Możeński	19	84
Jerzy Koziaara	18	78
Jacek Wójtowicz */	78	78
Andrzej Bartuzi */	72	72
Andrzej Skolmowski	17	72
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego Radzie Nadzorczej	443	384

*/ przedstawiciel załogi w Radzie Nadzorczej, podano wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w Radzie

Podane powyżej wynagrodzenia i świadczenia są kwotami należnymi z tytułu pełnionych funkcji we wskazanych okresach. Wynagrodzenia i świadczenia wypłacane są zgodnie z obowiązującymi w Spółce regulacjami.

Łączna wartość wynagrodzeń Zarządów i Rad Nadzorczych pozostałych podmiotów objętych konsolidacją

Wyszczególnienie	Wynagrodzenia	Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	Świadczenia z tytułu rozwiązania/zmiany stosunku pracy	Wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w organach podmiotów powiązanych	Nagroda roczna
za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	2 827	-	605	-	500
za okres 01.01.2015 - 31.12.2015	2 948	42	220	146	680

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Rada Nadzorcza	1 394	1 368

44. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym ma na celu zapewnianie płynności finansowej oraz stabilizacji przepływów pieniężnych, ograniczanie zmienności wyniku finansowego, minimalizację odchyłeń od założonych w budżecie, jak też wspieranie w procesie organizacji finansowania działalności.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z prowadzonej przez Grupę działalności obejmują:

- ryzyko rynkowe, tj. ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cenowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe.

Grupa monitoruje i zarządza każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

44.1. Ryzyko stopy procentowej

Grupa narażona jest na ryzyko zmienności przepływów pieniężnych z tytułu zmian stóp procentowych wynikające z otrzymanych kredytów i pożyczek, dla których odsetki liczone są na bazie zmiennej stopy procentowej oraz posiadanych lokat wolnych środków pieniężnych i udzielonych pożyczek, co powoduje zmniejszenie zysków z inwestycji w sytuacji spadku stóp procentowych.

Z uwagi na to, że Grupa posiadała, w okresie sprawozdawczym zarówno aktywa jak i zobowiązania oprocentowane według stopy zmiennej, ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w pewnym zakresie w sposób naturalny była równoważona. Grupa nie stosowała zabezpieczeń stóp procentowych, uznając że ryzyko stopy procentowej nie jest znaczące.

Grupa monitoruje jednak stopień narażenia na ryzyko stopy procentowej oraz prognozy stóp procentowych.

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

Oprocentowanie stałe	31.12.2016				Ogółem
	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	
Aktywa gotówkowe	624 908	-	-	-	624 908
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	(830)	(570)	(677)	-	(2 077)
Ekspozycja netto	624 078	(570)	(677)	-	622 831

Oprocentowanie zmienne	31.12.2016				Ogółem
	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	
Aktywa gotówkowe	177 279	-	-	-	177 279
Pożyczki udzielone	1 337	-	-	-	1 337
Kredyty w rachunku bieżącym	(24 291)	-	-	-	(24 291)
Kredyt bankowy	(11 617)	-	-	-	(11 617)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	(2 516)	(1 523)	(901)	-	(4 940)
Pożyczki otrzymane	(459)	-	-	-	(459)
Ekspozycja netto	139 733	(1 523)	(901)	-	137 309

Oprocentowanie stałe	31.12.2015				Ogółem
	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	
Aktywa gotówkowe	584 960	-	-	-	584 960
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	(774)	(500)	(99)	-	(1 373)
Ekspozycja netto	584 186	(500)	(99)	-	583 587

Oprocentowanie zmienne	31.12.2015				Ogółem
	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	
Aktywa gotówkowe	127 030	-	-	-	127 030
Kredyty w rachunku bieżącym	1 332	1 332	1 336	-	4 000
Kredyt bankowy	(26 577)	-	-	-	(26 577)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	(2 443)	(1 673)	(435)	-	(4 551)
Pożyczki otrzymane	(461)	(459)	-	-	(920)
Ekspozycja netto	98 881	(800)	901	-	98 982

44.2. Ryzyko walutowe

Grupa jest w istotnym stopniu narażona na ryzyko zmienności kursów walutowych z uwagi na znaczącą sprzedaż produktów w walucie obcej oraz ponoszenie większości kosztów wytworzenia w walucie krajowej.

Zarządzanie ryzykiem walutowym obejmuje identyfikację i monitoring ekspozycji na ryzyko oraz zabezpieczenie i pomiar efektywności stosowanych zabezpieczeń.

Grupa zarządza ryzykiem walutowym stosując hedging naturalny oraz pochodne instrumenty finansowe. W rezultacie, podejmuje działania zabezpieczające przed gwałtowną aprecjacją złotego względem walut obcych. Grupa dopuszcza stosowanie głównie instrumentów typu kontrakty forward, proste opcje europejskie oraz zero-kosztowe symetryczne korytarze opcyjne.

Aktywne zarządzanie ryzykiem walutowym prowadzone jest przez Jednostkę Dominującą. Zarządzanie ryzykiem opiera się na polityce i celach wyznaczonych przez Zarząd, realizowanych przez Komitet Ryzyka Walutowego. Obejmuje ono identyfikację i monitoring ekspozycji na ryzyko oraz zabezpieczanie i pomiar efektywności stosowanych zabezpieczeń.

Ryzyko walutowe wiąże się głównie ze zmianami poziomu kursu USD oraz EUR. Ekspozycja na ryzyko związane z innymi, niż wymienione, walutami nie jest istotna.

	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w zł	182 987	182 987	73%	229 130	229 130	88%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w EUR	11 839	52 379	21%	4 633	19 744	7%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w USD	3 529	14 750	6%	3 042	11 867	5%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w CZK	33	5	0%	33	5	0%
	250 121			260 746		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Należności handlowe i pozostałe w zł	184 579	184 579	51%	171 797	171 797	51%
Należności handlowe i pozostałe w EUR	21 732	96 163	27%	21 009	89 529	27%
Należności handlowe i pozostałe w USD	18 562	77 578	22%	18 943	73 898	22%
	358 320			335 224		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Pozostałe aktywa finansowe w zł	553 403	553 403	100%	455 244	455 244	100%
	553 403			455 244		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Zobowiązania handlowe i pozostałe w zł	(303 364)	(303 364)	78%	(272 931)	(272 931)	82%
Zobowiązania handlowe i pozostałe w EUR	(16 965)	(75 051)	20%	(13 085)	(55 761)	17%
Zobowiązania handlowe i pozostałe w USD	(2 262)	(9 453)	2%	(488)	(1 904)	1%
Zobowiązania handlowe i pozostałe w GBP	(42)	(215)	0%	(125)	(723)	0%
	(388 083)			(331 319)		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Zobowiązania z tyt.kredytów i pożyczek w zł	(36 367)	(36 367)	100%	(27 497)	(27 497)	100%
	(36 367)			(27 497)		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Pozostałe zobowiązania finansowe w zł	(3 560)	(3 560)	67%	(5 924)	(5 924)	100%
Pozostałe zobowiązania finansowe w EUR	(389)	(1 721)	33%	-	-	0%
	(5 281)			(5 924)		

	31.12.2016			31.12.2015		
	Waluta	zł	%	Waluta	zł	%
Łącznie ekspozycja w walutach obcych						
EUR	16 217	71 770	46%	12 557	53 512	39%
USD	19 829	82 875	54%	21 497	83 861	61%
GBP	(42)	(215)	0%	(125)	(723)	0%
CZK	33	5	0%	33	5	0%
		154 435			136 655	

Ekspozycje walutowe należności handlowych i pozostałych wykazano w wartościach netto, tj. skorygowane o odpisy aktualizujące ich wartość.

44.3. Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe

Potencjalnie możliwe zmiany w zakresie ryzyka rynkowego Grupa oszacowała następująco:

- 1,0% zmiana w zakresie stopy procentowej PLN (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 0,25% zmiana w zakresie stopy procentowej USD (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 0,25% zmiana w zakresie stopy procentowej EUR (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 0,25% zmiana w zakresie stopy procentowej CZK (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 0,25% zmiana w zakresie stopy procentowej GBP (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 10% zmiana kursu walutowego zł/USD (wzrost lub spadek kursu walutowego),
- 10% zmiana kursu walutowego zł/EUR (wzrost lub spadek kursu walutowego),
- 10% zmiana kursu walutowego zł/GBP (wzrost lub spadek kursu walutowego),
- 10% zmiana kursu walutowego zł/CZK (wzrost lub spadek kursu walutowego).

Wartości wykazane w analizie wrażliwości stanowią sumę wartości ustalonych dla poszczególnych walut. Zostały one ustalone w ujęciu rocznym.

Wpływ potencjalnie możliwych zmian na wynik finansowy i kapitał Grupy przedstawia poniższa tabela:

31.12.2016	Wartość pozycji	Ryzyko stopy procentowej				Ryzyko walutowe			
		wpływ na wynik		wpływ na inne całkowite dochody		wpływ na wynik		wpływ na inne całkowite dochody	
		+ 100 pb w zł	- 100 pb w zł	+ 100 pb w zł	- 100 pb w zł	+ 10%	- 10%	+ 10%	- 10%
		+ 25 pb w USD	- 25 pb w USD	+ 25 pb w USD	- 25 pb w USD				
		+ 25 pb w EUR	- 25 pb w EUR	+ 25 pb w EUR	- 25 pb w EUR				
Aktywa długoterminowe	1 428	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności handlowe i pozostałe	1 428	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa krótkoterminowe	1 164 933	520	(512)	-	-	10 469	(10 469)	-	-
Należności handlowe i pozostałe	356 892	-	-	-	-	17 374	(17 374)	-	-
Środki pieniężne w banku	69 110	-	-	-	-	4 179	(4 179)	-	-
Lokaty bankowe do 3 miesięcy	123 831	842	(842)	-	-	2 535	(2 535)	-	-
Inne środki pieniężne	57 180	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	553 403	441	(441)	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	4 517	(763)	771	-	-	(13 619)	13 619	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem	-	520	(512)	-	-	10 469	(10 469)	-	-
Podatek (19%)	-	(99)	97	-	-	(1 989)	1 989	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu	-	421	(415)	-	-	8 480	(8 480)	-	-
Zobowiązania długoterminowe	5 872	(124)	124	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 671	(124)	124	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	2 201	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	432 221	(1 303)	1 314	-	-	(28 798)	28 673	-	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	36 367	(121)	121	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 346	(168)	168	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	385 882	-	-	-	-	(8 472)	8 472	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	6 626	(1 014)	1 025	-	-	(20 326)	20 201	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem	-	(1 427)	1 438	-	-	(28 798)	28 673	-	-
Podatek (19%)	-	271	(273)	-	-	5 472	(5 448)	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu	-	(1 156)	1 165	-	-	(23 326)	23 225	-	-
Razem zwiększenie/(zmniejszenie)	-	(735)	750	-	-	(14 846)	14 745	-	-

31.12.2015	Wartość pozycji	Ryzyko stopy procentowej				Ryzyko walutowe			
		wpływ na wynik		wpływ na inne całkowite dochody		wpływ na wynik		wpływ na inne całkowite dochody	
		+ 100 pb w zł	- 100 pb w zł	+ 100 pb w zł	- 100 pb w zł				
		+ 25 pb w USD	- 25 pb w USD	+ 25 pb w USD	- 25 pb w USD				
		+ 25 pb w EUR	- 25 pb w EUR	+ 25 pb w EUR	- 25 pb w EUR	+ 10%	- 10%	+ 10%	- 10%
		+ 25 pb w GBP	- 25 pb w GBP	+ 25 pb w GBP	- 25 pb w GBP				
		+ 25 pb w CZK	- 25 pb w CZK	+ 25 pb w CZK	- 25 pb w CZK				
Aktywa długoterminowe	987	27	(27)	-	-	-	-	-	-
Należności handlowe i pozostałe	987	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	2 668	27	(27)	-	-	-	-	-	-
Aktywa krótkoterminowe	1 050 736	1 336	(1 331)	-	-	9 561	(9 561)	-	-
Należności handlowe i pozostałe	334 237	-	-	-	-	16 343	(16 343)	-	-
Środki pieniężne w banku	63 722	-	-	-	-	1 764	(1 764)	-	-
Lokaty bankowe do 3 miesięcy	197 024	1 865	(1 865)	-	-	1 397	(1 397)	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	452 576	13	(13)	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	3 177	(542)	547	-	-	(9 943)	9 943	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem	-	1 363	(1 358)	-	-	9 561	(9 561)	-	-
Podatek (19%)	-	(259)	258	-	-	(1 817)	1 817	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu	-	1 104	(1 100)	-	-	7 744	(7 744)	-	-
Zobowiązania długoterminowe	6 588	(26)	26	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	459	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 708	(26)	26	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	3 421	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	358 563	(626)	629	-	-	(11 649)	11 649	-	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	27 038	(295)	295	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 216	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	327 984	-	-	-	-	(5 839)	5 839	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	325	(331)	334	-	-	(5 810)	5 810	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem	-	(652)	655	-	-	(11 649)	11 649	-	-
Podatek (19%)	-	124	(124)	-	-	2 213	(2 213)	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu	-	(528)	531	-	-	(9 436)	9 436	-	-
Razem zwiększenie/(zmniejszenie)	-	576	(569)	-	-	(1 692)	1 692	-	-

44.4. Ryzyko cenowe

Grupa nie jest narażona na istotne inne ryzyko cenowe związane z instrumentami finansowymi natomiast występuje ryzyko cenowe zarówno cen produktów Grupy jak i surowców oraz praw majątkowych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała kontrakty futures na zakup praw do emisji CO₂ z dostawą na grudzień 2017 roku i grudzień 2018 roku, natomiast na dzień 31 grudnia 2015 roku dostawy dotyczyły grudnia 2016 i grudnia 2017 roku.

Informacje szczegółowe dotyczące instrumentów pochodnych przedstawione zostały w nocie 33.

44.5. Ryzyko kredytowe

Grupa jest narażona na ryzyko kredytowe rozumiane jako ryzyko, że wierzyciele Grupy nie wywiążą się ze swoich zobowiązań wobec niej, czym spowodują poniesienie strat przez Grupę. Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe zostało oszacowane jako wartość bilansowa wierzytelności, tj. po uwzględnieniu odpisu aktualizującego wartość wierzytelności.

Struktura wiekowa należności finansowych	31.12.2016		Należności przeterminowane, które nie utraciły wartości				
	Wartość bilansowa należności	Należności nieprzeterminowane, które nie utraciły wartości	<30 dni	31-90 dni	91-180 dni	181-365 dni	>365 dni
Należności z tytułu dostaw i usług	355 967	327 750	14 729	7 286	4 281	991	930
Pozostałe należności finansowe	2 353	2 353	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	553 403	553 403	-	-	-	-	-

Struktura wiekowa należności finansowych	31.12.2015		Należności przeterminowane, które nie utraciły wartości				
	Wartość bilansowa należności	Należności nieprzeterminowane, które nie utraciły wartości	<30 dni	31-90 dni	91-180 dni	181-365 dni	>365 dni
Należności z tytułu dostaw i usług	331 081	300 083	16 539	9 108	3 539	1 232	580
Pozostałe należności finansowe	4 143	4 143	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	455 244	455 244	-	-	-	-	-

Grupa prowadzi politykę zabezpieczania należności handlowych wynikających z podpisanych umów handlowych, monitoring spływu należności oraz windykację należności przeterminowanych. Działania te mają na celu zminimalizowanie ewentualnych strat, jakie Grupa mogłaby ponieść z tytułu nie wywiązania się wierzycieli ze swoich zobowiązań wobec Grupy.

W celu zabezpieczenia przed ryzykiem kredytowym w Jednostce Dominującej wdrożono Politykę zarządzania kredytem kupieckim. Zgodnie z przyjętą Polityką zarządzania kredytem kupieckim Spółka:

- samodzielnie oraz we współpracy z podmiotami zewnętrznymi pozyskuje informacje o swoich kontrahentach,
- na bieżąco analizuje ich sytuację finansową oraz ocenia zdolność kredytową,
- przyznaje kontrahentom limity kredytu kupieckiego,
- stale monitoruje należności oraz moralność płatniczą kontrahentów,
- prowadzi polubowną oraz sądową windykację należności.

Grupa prowadzi działania zmierzające do zabezpieczenia należności. W tym celu wykorzystywane są m.in. hipoteki kaucyjne, gwarancje/blokady bankowe, weksle oraz zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego. Ograniczeniu ryzyka kredytowego służy również ubezpieczanie należności. W rozliczeniach z kontrahentami Grupa wykorzystuje również akredytywy.

Wartość należności z tytułu dostaw i usług zabezpieczonych wyniosła na koniec okresu sprawozdawczego 250 822 tysiące złotych, co stanowi około 62,7% należności z tytułu dostaw i usług brutto.

W celu ograniczania ryzyka kredytowego dokonywana jest również ocena standingu finansowego kontrahenta, której efektem jest określenie warunków współpracy.

W ocenie Zarządu Jednostki Dominującej, w Grupie występuje duża koncentracja ryzyka kredytowego mimo, że Grupa posiada wielu odbiorców. Udział 10 największych dłużników z tytułu dostaw i usług w ogóle należności z tytułu dostaw i usług na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł około 43%.

Ryzyko kredytowe związane z depozytami bankowymi, instrumentami pochodnymi i innymi inwestycjami Grupa uznaje za nieistotne, ponieważ transakcje zostały zawarte z instytucjami o ugruntowanej pozycji finansowej.

Uwzględniając powyższe, w ocenie Zarządu Jednostki Dominującej, ryzyko kredytowe zostało ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym poprzez utworzenie odpisów aktualizujących. Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności finansowych jest następująca:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Stan na początek okresu	(39 380)	(50 653)
Odpis utworzony w ciężar kosztów sprzedaży	(7 840)	(3 586)
Odpis odwrócony w kosztach sprzedaży	2 533	8 073
Odpis utworzony w ciężar kosztów finansowych	(848)	(1 114)
Odpis odwrócony w przychody finansowe	134	257
Odpis utworzony w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych	(253)	(431)
Odpis odwrócony w pozostałe przychody operacyjne	102	613
Wykorzystanie	656	7 461
Stan na koniec okresu	(44 896)	(39 380)

44.6. Ryzyko płynności

Grupa jest narażona na ryzyko utraty płynności, rozumiane jako ryzyko utraty zdolności do regulowania zobowiązań w określonych terminach. Ryzyko to wynika z potencjalnego ograniczenia dostępu do rynków finansowych, co może skutkować brakiem możliwości pozyskania nowego finansowania lub refinansowania swojego zadłużenia.

Grupa zarządza płynnością poprzez utrzymanie odpowiedniego do skali prowadzonej działalności stanu gotówki oraz utrzymuje otwarte linie kredytowe stanowiące rezerwę płynności.

Lokowanie wolnych środków pieniężnych dostosowywane jest do cyklu płatności zobowiązań. Zawieranie transakcji o dłuższym terminie zapadalności wymaga zgody na odpowiednim poziomie kompetencyjnym.

W ocenie Zarządu Jednostki Dominującej, znaczna wartość środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2016 roku (nota 32), dostępne linie kredytowe (nota 38) oraz dobra kondycja finansowa Grupy powodują, że ryzyko utraty płynności należy ocenić jako nieznaczne.

Analiza zobowiązań finansowych w przedziałach czasowych przedstawiona została poniżej. Przedstawione kwoty stanowią maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko.

Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Wartość bilansowa zobowiązań	Suma przepływów nominalnych	Zobowiązania wymagalne w okresie				powyżej 365 (patrz tabela poniżej)
			do 30 dni	od 31 do 90 dni	od 91 do 180 dni	od 181 do 365 dni	
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	36 367	36 367	38	4 214	114	32 001	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	7 017	7 559	345	751	1 223	1 342	3 898
Pochodne instrumenty finansowe	6 626	6 626	654	1 885	1 564	2 523	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	322 375	322 375	243 873	74 893	52	1 402	2 155
Inne	65 708	65 708	65 494	23	145	-	46
Razem	438 093	438 635	310 404	81 766	3 098	37 268	6 099

Zobowiązania wymagalne powyżej 365 dni	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 270	1 215	389	24	-	3 898
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	679	500	976	-	-	2 155
Inne	30	10	6	-	-	46
Razem	2 979	1 725	1 371	24	-	6 099

Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Wartość bilansowa zobowiązań	Suma przepływów nominalnych	Zobowiązania wymagalne w okresie				powyżej 365 (patrz tabela poniżej)
			do 30 dni	od 31 do 90 dni	od 91 do 180 dni	od 181 do 365 dni	
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	27 497	27 497	3 695	110	286	22 947	459
Pozostałe zobowiązania finansowe	5 924	6 482	581	607	911	1 547	2 836
Pochodne instrumenty finansowe	325	325	6	30	143	146	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	263 080	263 080	233 242	26 252	124	70	3 392
Inne	68 325	68 325	68 289	-	-	7	29
Razem	365 151	365 709	305 813	26 999	1 464	24 717	6 716

Zobowiązania wymagalne powyżej 365 dni	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	459	-	-	-	-	459
Pozostałe zobowiązania finansowe	1 866	550	266	154	-	2 836
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 317	646	479	950	-	3 392
Inne	-	23	-	6	-	29
Razem	3 642	1 219	745	1 110	-	6 716

Wartość bilansowa zobowiązań wymagalnych a niezapłaconych	31.12.2016	31.12.2015
Kredyty i pożyczki	4 424	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	716	197
Razem wartość zobowiązań wymagalnych a niezapłaconych	5 140	197

45. Zarządzanie kapitałem

Grupa zarządza kapitałem w celu zachowania zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, tak aby mogła generować zwrot dla akcjonariuszy oraz przynosić korzyści pozostałym interesariuszom. Zgodnie z praktyką rynkową Grupa monitoruje kapitał między innymi na podstawie wskaźnika kapitału własnego oraz wskaźnika kredyty, pożyczki i inne źródła finansowania/EBITDA.

Wskaźnik kapitału własnego obliczany jest jako stosunek wartości netto aktywów (kapitał własny) do sumy bilansowej.

Wskaźnik kredyty, pożyczki i inne źródła finansowania/EBITDA jest obliczany jako stosunek kredytów, pożyczek i innych źródeł finansowania do EBITDA. Kredyty, pożyczki i inne źródła finansowania oznaczają łączną kwotę zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i leasingu, natomiast EBITDA jest to zysk z działalności operacyjnej po dodaniu amortyzacji.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał własny	3 103 121	3 040 113
Suma bilansowa	4 002 437	3 856 346
Wskaźnik kapitału własnego	77,5%	78,8%
Zysk z działalności operacyjnej	302 821	497 072
Amortyzacja	186 755	165 174
EBITDA	489 576	662 246
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	36 367	27 497
Pozostałe zobowiązania finansowe	7 017	5 924
Wskaźnik: Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek i innych źródeł finansowania/EBITDA	8,9%	5,0%

46. Instrumenty finansowe

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych instrumentów finansowych Grupy w podziale na poszczególne kategorie aktywów i pasywów.

Wyszczególnienie	31.12.2016		Klasyfikacja instrumentów finansowych					
	Wartość godziwa	Wartość księgowa	wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale	wyceniane w zamortyzowanym koszcie			
			wyznaczone przy początkowym ujęciu	przeznaczone do obrotu	dostępne do sprzedaży	rachunkowość zabezpieczeń	pożyczki i należności	utrzymywane do terminu wymagalności
Aktywa długoterminowe	1 428	1 428	-	-	-	-	1 428	-
Należności handlowe i pozostałe	1 428	1 428	-	-	-	-	1 428	-
Aktywa krótkoterminowe	1 164 933	1 164 933	-	4 517	-	-	1 160 416	-
Należności handlowe i pozostałe	356 892	356 892	-	-	-	-	356 892	-
Środki pieniężne w banku	69 110	69 110	-	-	-	-	69 110	-
Lokaty bankowe do 3 miesięcy	123 831	123 831	-	-	-	-	123 831	-
Inne środki pieniężne	57 180	57 180	-	-	-	-	57 180	-
Pozostałe aktywa finansowe	553 403	553 403	-	-	-	-	553 403	-
Pochodne instrumenty finansowe	4 517	4 517	-	4 517	-	-	-	-
Razem	1 166 361	1 166 361	-	4 517	-	-	1 161 844	-

Wyszczególnienie	31.12.2016		Klasyfikacja instrumentów finansowych				
	Wartość godziwa	Wartość księgowa	wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale	wyceniane w zamortyzowanym koszcie	wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale	
			wyznaczone przy początkowym ujęciu	przeznaczone do obrotu	w zamortyzowanym koszcie	rachunkowość zabezpieczeń	
Zobowiązania długoterminowe	5 872	5 872	-	-	5 872	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 671	3 671	-	-	3 671	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	2 201	2 201	-	-	2 201	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	432 221	432 221	-	6 626	425 595	-	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	36 367	36 367	-	-	36 367	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 346	3 346	-	-	3 346	-	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	385 882	385 882	-	-	385 882	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	6 626	6 626	-	6 626	-	-	-
Razem	438 093	438 093	-	6 626	431 467	-	-

Wyszczególnienie	31.12.2015		Klasyfikacja instrumentów finansowych					
	Wartość godziwa	Wartość księgowa	wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale		wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
			wyznaczone przy początkowym ujęciu	przeznaczone do obrotu	dostępne do sprzedaży	rachunkowość zabezpieczeń	pożyczki i należności	utrzymywane do terminu wymagalności
Aktywa długoterminowe	3 655	3 655	-	-	-	-	3 655	-
Należności handlowe i pozostałe	987	987	-	-	-	-	987	-
Pozostałe aktywa finansowe	2 668	2 668	-	-	-	-	2 668	-
Aktywa krótkoterminowe	1 050 736	1 050 736	-	3 177	-	-	1 047 559	-
Należności handlowe i pozostałe	334 237	334 237	-	-	-	-	334 237	-
Środki pieniężne w banku	63 722	63 722	-	-	-	-	63 722	-
Lokaty bankowe do 3 miesięcy	197 024	197 024	-	-	-	-	197 024	-
Pozostałe aktywa finansowe	452 576	452 576	-	-	-	-	452 576	-
Pochodne instrumenty finansowe	3 177	3 177	-	3 177	-	-	-	-
Razem	1 054 391	1 054 391	-	3 177	-	-	1 051 214	-

Wyszczególnienie	31.12.2015		Klasyfikacja instrumentów finansowych			
	Wartość godziwa	Wartość księgowa	wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale	wyceniane w wartości godziwej ze zmianami w kapitale
			wyznaczone przy początkowym ujęciu	przeznaczone do obrotu	zamortyzowanym koszcie	rachunkowość zabezpieczeń
Zobowiązania długoterminowe	6 588	6 588	-	-	6 588	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	459	459	-	-	459	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 708	2 708	-	-	2 708	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	3 421	3 421	-	-	3 421	-
Zobowiązania krótkoterminowe	358 563	358 563	-	325	358 238	-
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	27 038	27 038	-	-	27 038	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 216	3 216	-	-	3 216	-
Zobowiązania handlowe i pozostałe	327 984	327 984	-	-	327 984	-
Pochodne instrumenty finansowe	325	325	-	325	-	-
Razem	365 151	365 151	-	325	364 826	-

Instrumenty finansowe ujmowane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej – hierarchia wartości godziwej:

- Poziom 1 – cena notowana na aktywnym rynku dla tych samych składników aktywów lub zobowiązań,
Poziom 2 – wartości ustalone w oparciu o dane wejściowe inne niż notowane ceny poziomu 1, które są pośrednio lub bezpośrednio możliwe do zaobserwowania,
Poziom 3 – wartości ustalone w oparciu o dane wejściowe, które nie opierają się na danych rynkowych możliwych do zaobserwowania.

31.12.2016

Kategorie instrumentów	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:			
Aktywa	-	4 517	-
Zobowiązania	-	(6 626)	-
Zyski/(Straty) z tytułu zmiany wartości razem	-	(2 109)	-

31.12.2015

Kategorie instrumentów	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:			
Aktywa	-	3 177	-
Zobowiązania	-	(325)	-
Zyski/(Straty) z tytułu zmiany wartości razem	-	2 852	-

Wartość godziwa kontraktów forward i futures jest ustalana na podstawie wyceny przeprowadzonej przez instytucje finansowe.

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych:

Za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	Aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty finansowe ogółem
Przychody odsetkowe	-	-	-	14 995	689	-	15 684
Koszty odsetkowe	-	-	-	(15)	(1 121)	-	(1 136)
Zwijanie dyskonta dotyczącego instrumentów finansowych	-	-	-	-	(94)	-	(94)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	-	13 607	(3 100)	-	10 507
Straty z tytułu utraty wartości	-	-	-	(1 542)	-	-	(1 542)
Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości	-	-	-	496	-	-	496
Zyski z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	4 317	-	-	-	-	-	4 317
Straty z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	(10 099)	-	-	-	-	-	(10 099)
Ogółem zyski/(straty) netto	(5 782)	-	-	27 541	(3 626)	-	18 133

Za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015	Aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty finansowe ogółem
Przychody odsetkowe	-	-	-	12 791	49	-	12 840
Koszty odsetkowe	-	-	-	(12)	(736)	-	(748)
Zwijanie dyskonta dotyczącego instrumentów finansowych	-	-	-	17	283	-	300
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	-	9 553	(862)	-	8 691
Straty z tytułu utraty wartości	-	-	-	(879)	-	-	(879)
Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości	-	-	-	7 135	-	-	7 135
Zyski z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	2 838	-	-	-	-	-	2 838
Straty z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	(4 493)	-	-	-	-	-	(4 493)
Ogółem zyski/(straty) netto	(1 655)	-	-	28 605	(1 266)	-	25 684

Straty z tytułu utraty wartości w podziale na kategorie instrumentów finansowych	31.12.2016	31.12.2015
Pożyczki i należności	(1 542)	(879)
Straty z tytułu utraty wartości razem	(1 542)	(879)

47. Objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Przepływy środków pieniężnych netto Grupy przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Przepływy z działalności operacyjnej	529 802	688 990
Przepływy z działalności inwestycyjnej	(344 815)	(639 914)
Przepływy z działalności finansowej	(195 661)	(116 261)
Wpływy / (wyływy) środków pieniężnych netto	(10 674)	(67 185)

Poziom przepływów z działalności operacyjnej wynika głównie z wysokości osiągniętego wyniku finansowego, poziomu amortyzacji, zwiększenia stanu należności, zmniejszenia stanu zapasów i praw majątkowych oraz zwiększenia stanu zobowiązań.

Zmiana stanu należności prezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmuje zmianę stanu nabytego prawa wieczystego użytkowania gruntów w części przypadającej do rozliczenia w okresie powyżej 12 miesięcy, prezentowanej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w aktywach trwałych. Zasady ewidencji, wyceny, rozliczania i prezentacji nabytego prawa wieczystego użytkowania gruntów przedstawione są w notce 15.5.

Wydatki inwestycyjne wynikają głównie z realizacji projektów inwestycyjnych oraz lokowania na dłuższe okresy nadwyżek środków pieniężnych. W działalności inwestycyjnej wykazane zostały również przepływy dotyczące nabycia od Skarbu Państwa akcji Zakładów Azotowych Chorzów S.A.

Przepływy z działalności finansowej stanowią głównie wypłata dywidendy, wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz koszty obsługi finansowania zewnętrznego. W pozycji „Pozostałe” przepływów z działalności finansowej prezentowany jest głównie wpływ dotacji w Jednostce Dominującej.

Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Bilansowa zmiana należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych	(16 960)	83 302
Zmiana stanu należności w wyniku transakcji bezgotówkowych	(32 738)	(53 163)
Pozostałe	-	(9)
Zmiana stanu należności w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(49 698)	30 130

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Bilansowa zmiana dotacji	4 196	(2 791)
Wpływy/wypływy dotacji	(3 739)	556
Zmiana stanu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	457	(2 235)

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Bilansowa zmiana zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych	33 336	(40 417)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu zakupu rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(20 098)	9 665
Pozostałe	3	-
Zmiana stanu zobowiązań w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	13 241	(30 752)

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Bilansowa zmiana rezerw	3 080	12 887
Zmiana stanu rezerw odniesiona w inne całkowite dochody	(4 862)	(2 942)
Zmiana stanu rezerw w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(1 782)	9 945

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Podatek dochodowy bieżący naliczony za okres sprawozdawczy	(46 658)	(72 606)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	93	14 885
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu podatku dochodowego	19 261	621
Zmiana stanu należności z tytułu podatku dochodowego	849	(768)
Transakcje bezgotówkowe - zarachowania innych należności budżetowych na poczet płatności z tytułu podatku dochodowego	32 738	53 163
Podatek dochodowy zapłacony	6 283	(4 705)

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	(276 252)	(250 255)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	20 098	(9 665)
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(256 154)	(259 920)

Różnica między wartością środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej a ich wartością wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych wynika z naliczonych na dzień bilansowy odsetek i różnic kursowych. Kwoty naliczeń przedstawione są w nocie 32.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania stanowią głównie złożone depozyty w związku z zawartymi kontraktami futures na dostawy praw do emisji CO₂ w kwocie 3 275 tysięcy złotych (w roku 2015 wynosiły odpowiednio 5 164 tysiące złotych) oraz blokada środków w kwocie 621 tysięcy złotych stanowiąca zabezpieczenie spłaty przez Zakłady Azotowe Chorzów S.A. pożyczki (w roku 2015 odpowiednio kwota 1 426 tysięcy złotych).

48. Informacje dotyczące emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz w okresie porównywalnym w/w zdarzenia w Grupie nie wystąpiły.

49. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku obrotowym

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zatrudnienie na stanowiskach robotniczych	2 842	2 822
Zatrudnienie na stanowiskach nierobotniczych	1 706	1 673
Osoby korzystające z urlopów wychowawczych, bezpłatnych oraz świadczeń rehabilitacyjnych	32	24
Razem	4 580	4 519

Przeciętne zatrudnienie w Jednostce Dominującej w roku obrotowym

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Zatrudnienie na stanowiskach robotniczych	2 090	2 100
Zatrudnienie na stanowiskach nierobotniczych	1 240	1 215
Osoby korzystające z urlopów wychowawczych, bezpłatnych oraz świadczeń rehabilitacyjnych	18	16
Razem	3 348	3 331

Przyrost zatrudnienia w Grupie wynika głównie z rozszerzania działalności przez Grupę.

Zatrudnienie w Grupie, w zależności od potrzeb, uzupełniane jest przez pracowników zatrudnionych przez agencje pracy tymczasowej. Na dzień 31 grudnia 2016 roku poprzez agencje Grupa zatrudniała 82 osoby.

50. Wynagrodzenie Audytora

Audytorem Jednostki Dominującej wybranym, Uchwałą Nr 130/VIII/2015 Rady Nadzorczej Grupy Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. z dnia 13 kwietnia 2015 roku, do przeglądu i badania sprawozdań finansowych za rok obrotowy 2015 oraz 2016 jest firma KPMG Audyt spółka z o.o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie. Umowę dotyczącą przeglądów oraz badania i oceny sprawozdań finansowych Jednostka Dominująca zawarła 9 czerwca 2015 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy zbadane zostało również przez firmę KPMG Audyt spółka z o.o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie.

Firma KPMG Audyt spółka z o.o. Sp. k. była również audytorem spółek GZNF „Fosfory” Sp. z o.o., Zakłady Azotowe Chorzów S.A., Prozap Sp. z o.o., Remzap Sp. z o.o., „Agrochem” Sp. z o.o. oraz „Agrochem Puławy” Sp. z o.o. w roku 2016.

Wynagrodzenie audytora Jednostki Dominującej

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Z tytułu umowy o badanie sprawozdania finansowego	101	101
Z tytułu umowy o przegląd sprawozdania finansowego	15	15
Z tytułu innych umów	62	69
Razem	178	185

Wynagrodzenie audytora spółek konsolidowanych metodą pełną

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2015 - 31.12.2015
Z tytułu umowy o badanie sprawozdania finansowego	134	138
Z tytułu umowy o przegląd sprawozdania finansowego	82	83
Z tytułu innych umów	8	13
Razem	224	234

51. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 17 lutego 2017 roku Jednostka Dominująca uzyskała Zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” w zakresie wytwarzania nawozów granulowanych na bazie saletry amonowej. Po spełnieniu warunków określonych w Zezwoleniu Jednostka Dominująca będzie uprawniona do korzystania z ulgi w podatku dochodowym od osób prawnych. Termin zakończenia inwestycji przewidywany jest na 2020 rok.

52. Oświadczenia Zarządu

Dotyczące podmiotu uprawnionego do badania

Oświadczamy, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego został wybrany zgodnie z przepisami prawa.

Podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący badania tego sprawozdania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i normami zawodowymi.

Dotyczące sprawozdania finansowego

Oświadczamy, że wedle naszej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy oraz jej wynik finansowy.

Jacek Janiszek Prezes Zarządu

Krzysztof Homenda Wiceprezes Zarządu

Andrzej Skwarek Wiceprezes Zarządu